

V.C. Bouwman
E.H.J.M. de Kleijn
E. Kuiper
H.R.G. Roozen
H. Stegenga

Interne Nota 445

EPS-FUST TE HUUR

Onderzoek naar breed inzetbaar EPS-fust
in de AGF-keten en bijhorend verhuursysteem

Januari 1996

Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO)
Afdeling Tuinbouw
Burgemeester Patijnlaan 19
Postbus 29703
2502 LS Den Haag

INHOUD

	Blz.
WOORD VOORAF	7
SAMENVATTING	9
1. INLEIDING	13
1.1 Aanleiding tot het onderzoek	13
1.2 Onderzoeksdoelstelling	14
1.3 Onderzoekopzet	14
1.4 Opbouw rapport	15
2. VERPAKKINGSBEHOEFTE VOOR AARDAPPELEN, GROENTE EN FRUIT	17
2.1 Inleiding	17
2.2 Markten	17
2.2.1 Afzetkanalen	17
2.2.2 Economische situatie	19
2.3 Kwalitatief marktonderzoek	20
2.3.1 Detailhandel	20
2.3.2 Handel	22
2.3.3 Producenten en producentenorganisaties	23
2.4 Kwantitatief	24
2.4.1 Inleiding	24
2.4.2 Analyse	25
2.4.3 Groente	26
2.4.4 Fruit	27
2.4.5 Aardappelen	28
2.4.6 Afzetkanalen	28
3. BEREKENING FUSTBEHOEFTE	30
3.1 Model voor fuststromen	30
3.1.1 Inleiding	30
3.1.2 Aannames	30
3.1.3 Invoergegevens	31
3.2 Resultaat	31
3.3 Conclusies	32
4. OPZET VERHUURSYSTEEM	34
4.1 Inleiding	34
4.2 Beschrijving huidige situatie	34
4.3 Andere fustverhuurders	34
4.4 De keuze van de meet- en factureringpunten voor de verhuur van fust	36
4.4.1 Definitie meetpunten	36
4.4.1.1 Iedere keer dat een fust wordt gevuld	36
4.4.1.2 Iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf verlaat	37
4.4.1.3 Iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat	37
4.4.1.4 Iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf binnenkomt	37
4.4.1.5 Iedere keer dat een fust gevuld bij een eindafnemer komt	38
4.4.2 Fuststroom per gebruiker	38
4.4.2.1 Veilingteler	38
4.4.2.2 Onafhankelijke teler	39

	Blz.
4.4.2.3 Handelaar/verpakker	40
4.4.2.4 Grootwinkelbedrijf	41
4.4.2.5 Eindafnemers	42
4.4.3 Vergelijking definities roulatie	42
4.5 Keuze van het beheerssysteem voor de verhuur van fust	43
4.5.1 Beschrijving exploitatiemethoden	43
4.5.2 Vergelijking exploitatiemethoden	45
4.6 Verhuursysteem EPS-fust	46
4.6.1 Inleiding	46
4.6.2 Verrekeningssystematiek	47
4.6.3 Factureringsprocedures	47
4.6.4 Controlemogelijkheden en -eisen	48
4.6.4.1 Inleiding	48
4.6.4.2 Verstrekking aan telers ten behoeve van levering aan de veiling	48
4.6.4.3 Verkoop aan kopers op de veiling	48
4.6.4.4 Verstrekking aan telers ten behoeve van zelfstandige afzet	48
4.6.4.5 Verstrekking aan kopers/handelaren ten behoeve van afvullen in derde landen	49
4.6.4.6 Verpakken/ompakken/versnijden	49
4.6.4.7 "Vol voor leeg"-transacties	50
4.6.4.8 Buitendienstmedewerkers	50
4.6.5 Haalbaarheid en inpasbaarheid binnen Nederlandse en Europese wet- en regelgeving	50
4.6.6 Toegangsmogelijkheden	51
4.6.7 Pro en contra kettingbeding	52
4.6.8 Conclusie	53
4.7 Evaluatiecriteria	53
4.7.1 Toetsing van de afspraken aan de praktische invulling	53
4.7.2 Algemene verloop van de proef	54
4.7.3 Toetsing van de werkelijke registraties aan de benodigde registraties	55
4.8 Evaluatie verhuursysteem	55
4.8.1 Inleiding	55
4.8.2 Verloop van de proef	56
4.8.2.1 Logistiek	56
4.8.2.2 Financieel	56
4.8.2.3 Contract	57
4.8.2.4 Administratie	57
4.8.3 Conclusie	57
5. DE NIEUWE EPS-ORGANISATIE	59
5.1 Beschrijving activiteiten poolexploitant en organisatie-indeling	59
5.1.1 Accountmanagement	59
5.1.2 Depotbeheer	59
5.1.3 Wasserijbeheer	60
5.1.4 Hergroepering	60
5.1.5 Administratief en financieel beheer	61
5.1.6 Controle-apparaat	61
5.1.7 Algemeen management	62
5.1.8 Taakverdeling van de activiteiten over organisatieniveaus	62

	Blz.
5.2 Benodigde aanpassingen in de bestaande EPS-organisatie	63
5.2.1 Mensen en middelen in de overkoepelende EPS-organisatie	63
5.2.2 Mensen en middelen in de Nederlandse EPS-organisatie	66
5.3 Gebruikersklankbord	68
6. IMPLEMENTATIEPLAN OM TE KOMEN TOT BREED INZETBAAR EPS-FUST	69
6.1 Inleiding	69
6.2 Situatie-analyse afzetorganisaties	69
6.2.1 Bestaande situatie en ontwikkelingen	69
6.2.2 Concurrentie-analyse	69
6.2.3 Kansen en risico's	71
6.2.4 Conclusie	71
6.3 Implementatieplan	72
6.3.1 Haalbaarheid en prioriteitsstelling	72
6.3.2 Benodigde verkoop- en marketinginspanningen voor de realisatie van de gewenste marktpenetratie	72
6.3.3 Tijdfasering van de implementatie	73
BIJLAGEN	75
1. Uitgevoerde werkzaamheden	76
2. Verslag workshop 23 maart 1995	79
3. Kwantitatieve gegevens fustbehoefte	81
4. Formules berekening fustbehoefte	93
5. Standaard contractvoorwaarden huurders	94
6. Algemene voorwaarden huurder	96
7. Algemene voorwaarden fustgebruiker	99
8. Bijlage bij de contractvoorwaarden	102
9. Model wekelijkse opgave	103

WOORD VOORAF

Deze Interne Nota is het eindrapport van het project "Optimale efficiency bij het gebruik van meermalige transportverpakkingen in de (internationale) distributieketen voor groente en fruit". Van februari tot en met september 1995 is dit project uitgevoerd in het kader van het door de overheid gesteunde Agro Keten Kennis-project. Het project is een deelproject binnen het kader van "Lage kosten strategieprojecten in de aardappelen, groente- en fruitsector". Een tweede project in dezelfde range is "Onderzoek naar en het ontwikkelen van een strategisch logistiek concept in de groente- en fruitsector".

Aan dit onderzoek is meegewerkt door de kennisinstellingen het Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO) en het Instituut voor Agrotechnologisch Onderzoek (ATO-DLO); en door Management Consultants Coopers & Lybrand (C&L). De heren V.C. Bouwman en E.H.J.M. de Kleijn van LEI-DLO hebben marktonderzoek verricht en beschreven (hoofdstuk 2).

H.R.G. Roozen ATO-DLO heeft met die data een model gebouwd (hoofdstuk 3). De heren E. Kuiper en H. Stegenga van C&L hebben een verhuursysteem voor meermalig fust opgezet (hoofdstuk 4). Hierbij is een concept gegeven voor de organisatie die hier voor nodig is (hoofdstuk 5) en een implementatieplan wordt in hoofdstuk 6 uitgewerkt.

De redactie van deze Interne Nota lag bij V.C. Bouwman en E. Kuiper. De auteurs danken alle personen die informatie hebben verstrekt en hebben bijgedragen aan het eindresultaat van dit project. In het bijzonder worden de leden van de werk- en stuurgroep bedankt voor hun inspirerende ideeën.

SAMENVATTING

Dit is het eindrapport van het project "Optimale efficiency bij het gebruik van meermalige transportverpakkingen in de (internationale) distributieketen voor groente en fruit". Het project is uitgevoerd in het kader van het door de overheid gesteunde project van de stichting Agro Keten Kennis (AKK).

Recente ontwikkelingen in de groente- en fruitketens zijn:

- ingebruikname van het blauwe meermalige kunststof EPS-fust 1) voor produkten die door afzetorganisaties worden vermarkt;
- groei van het aantal verschillende niet interstapelbare verpakkingen;
- toenemende behoefte aan standaardisatie van verpakkingen in de gehele keten waarbij met name door de eindafnemers druk wordt uitgeoefend;
- voorkeur van Belgische, Duitse en Nederlandse AGF-ketens 2) voor EPS-fust als standaardverpakking.

Aanleiding voor het onderzoek is de behoefte van de AGF-keten tot standaardisatie in de keten met gebruikmaking van EPS-fust. EPS kan binnen het huidige verhuursysteem niet aan de behoefte voldoen omdat in bestaande situatie het fust uitsluitend beschikbaar wordt gesteld voor leveringen via de veiling.

De doelstelling van het project is tweeledig, namelijk het opzetten van een breed in de keten geaccepteerd verhuursysteem en het aangeven van de economische voordelen bij gebruik van het fust als de standaard meermalige verpakking voor AGF. Hierbij is rekening gehouden met de noodzakelijke acceptatie door alle schakels in de keten maar ook met het beperken van de risico's van brede verhuur voor de aandeelhouders van EPS.

Voor de implementatie van de brede verhuur van EPS-fust zijn drie projectfasen gedefinieerd. Het onderhavige project omvat de eerste twee fasen, namelijk de onderzoeks- en ontwerpfasen, waarin de eisen en wensen van de markt en de verpakkingenbehoefte in kaart zijn gebracht, waarin de opzet voor het verhuursysteem is gemaakt en waarin de organisatie-opzet van EPS en het implementatieplan voor de introductie zijn ontwikkeld. In de tweede fase is de opzet van het verhuursysteem getoetst aan de hand van praktijkproeven. Fase drie betreft de implementatie. Deze start met ingang van oktober 1995 vol en valt buiten de scope van dit project.

Tot een aantal jaren geleden werden voor de afzet van groente en fruit met name eenmalige verpakkingen gebruikt. Het betrof houten en kartonnen verpakkingen. Alleen voor vollegrondsgroente zoals kool wordt al langere tijd meermalig fust gebruikt. De afgelopen jaren is het aandeel meermalig fust voor glasgroente en in mindere mate fruit sterk toegenomen waarbij de vraag naar deze verpakkingen afkomstig is van grootwinkelbedrijven.

De grootwinkelbedrijven willen hierbij een gestandaardiseerde verpakking zodat de aandacht voor en de kosten van de retourstroom van verpakkingen worden beperkt. De vraag naar standaardverpakkingen geldt voor alle produkten, onafhankelijk van de leverancier. De beperking van EPS-fust dat hierin tot voor kort alleen produkten van afzetcoöperaties mochten worden verpakt, vormde voor hen in toenemende mate een belemmering. Verschillende eindafnemers en tussenhandelaren gaven te kennen EPS-fust ook in te willen zetten voor stromen die niet via de veiling lopen.

In het project zijn door middel van marktonderzoek in de voor EPS van belang zijnde landen de eisen en wensen van de fustgebruikers in alle schakels van de keten in kaart gebracht. De belangrijke werkgebieden van EPS zijn Duitsland, Nederland en België. Daarnaast is de verpakkingenbehoefte voor groente en fruit in deze landen vastgesteld. Het

1) EPS = Euro Pool System.

2) AGF = aardappelen, groente en fruit.

berekenen van synergie-effecten bij standaardisatie is niet mogelijk gebleken door het ontbreken van informatie over de besparingen in de verschillende schakels van de keten. Ook het berekenen van de benodigde hoeveelheid EPS-fust is gestrand op het niet beschikbaar zijn van voldoende gedetailleerde informatie over fusttype verpakkingsgebruik en marktaandelen uitgesplitst naar perioden binnen een jaar.

Voor een verantwoord en geaccepteerd verhuursysteem geldt dat alle gebruikers van het fust hiervoor een passende vergoeding betalen. Het betreft een vergoeding voor afschrijving van het fust, het wassen, de beschikbaarheidsgarantie van fust en de verdeling van het fust over de gebruikers.

In de bestaande situatie wordt het fust uitsluitend beschikbaar gesteld voor levering via de veiling waardoor tijdens iedere roulatie het fust door een depot wordt uitgegeven. In de nieuwe opzet worden ook roulaties mogelijk waarbij het fust niet meer na iedere roulatie terugkeert in het depot. Om ook de vergoeding voor roulaties die niet via een depot verlopen in rekening te kunnen brengen is een aangepast verhuursysteem noodzakelijk. In het verhuursysteem worden afspraken gemaakt over het moment waarop voor het fustgebruik moet worden betaald, de wijze van registratie van deze momenten, de controle op deze registratie en de wijze van betaling.

Voor de verhuur van fust zijn een drietal exploitatiemethoden beoordeeld. Het betreft systemen per roulatie; naar duur van het gebruik en op basis van koop en terugkoop. De criteria op basis waarvan de keuze voor het verhuurprincipe is gemaakt, zijn:

- de risico's voor de exploitant;
- de acceptatie door de gebruikers;
- de beheerslast voor de exploitant en de schakels in de keten;
- de realiseerbaarheid van een sluitend registratiesysteem.

In geval van koop/terugkoop kan bij de fustgebruikers geen toezicht op het fustgebruik worden gehouden omdat het fust niet meer in eigendom van de exploitant is. In geval van "huur naar duur" betalen alle deelnemers in de keten rechtstreeks aan de fust-exploitant voor het in gebruik zijnde fust. Uit het marktonderzoek is gebleken dat veel van de eindafnemers en dan met name het grootwinkelbedrijf uitsluitend voor fust wil betalen als de kosten zijn verwerkt in de productprijs. Aangezien de eindafnemer meestal van meerdere leveranciers groente en fruit afneemt, kan de huur niet één op één in rekening worden gebracht bij de juiste leverancier. Alleen een roulatiesysteem, waarbij de exploitatiekosten per roulatie in rekening worden gebracht biedt mogelijkheden voor een haalbaar en sluitend verhuursysteem.

Een roulatie is gedefinieerd als "iedere keer dat een fust wordt gevuld". Deze definitie beperkt het aantal huurders en maakt het mogelijk dat de huurkosten van het fust worden verwerkt in de productprijs. Door de huurder moet een registratie worden bijgehouden waarin controleerbaar is vastgelegd hoeveel fusten zijn gevuld. Het aantal roulaties moet maandelijks aan EPS worden doorgegeven voor de facturatie, als door de huurder met een accountantsverklaring het aantal roulaties kan worden bevestigd, en wekelijks als dit niet het geval is.

De controle op het fustgebruik en fustmisbruik wordt geregeld met behulp van algemene voorwaarden. In deze voorwaarden zijn de regels vastgelegd die van toepassing zijn op het gebruik van fust. Ook is het recht van EPS om binnen de het bedrijf van de huurder toe te zien op het gebruik van het fust vastgelegd. Door middel van een kettingbeding wordt de huurder verplicht gesteld de algemene voorwaarden voor fustgebruikers ook aan zijn afnemers voor te leggen zodat ook deze bedrijven op de hoogte zijn van de rechten en plichten die zijn verbonden aan het gebruik van het fust. Als de huurder niet in staat is zijn afnemers te conformeren aan de algemene voorwaarden wordt de huurder aansprakelijk voor schade die EPS als gevolg hiervan leidt.

Het voorgestelde verhuursysteem is getoetst aan de hand van pilotprojecten. In deze pilotprojecten zijn de regels voor het gebruik van het fust besproken en billijk bevonden. Tevens is onderzocht in hoeverre de huurders kunnen voldoen aan de noodzakelijke registratieverplichtingen. Gebleken is dat het overgrote deel van de huurders door middel van wekelijkse opgaven het aantal roulaties zal moeten doorgeven aan EPS. Teneinde de beheerslast van EPS te beperken moet ernaar worden gestreefd binnen de gebruikte au-

tomatiseringspakketten de fustadministratiemodules zo in te richten dat de accountant in staat is een verklaring af te geven ter bevestiging van het aantal roulaties.

De implementatie van de verhuur van fust kan snel worden doorgevoerd. Op dit moment is voldoende fust beschikbaar om aan de verwachte vraag te kunnen voldoen. Concurrerende fustexploitanten zijn bezig met de opzet en uitbouw van alternatieve fustsystemen. Het is voor EPS van belang door snelle marktpenetratie het eigen marktaandeel te beschermen en uit te bouwen zodat het aantal verschillende fusttypen beperkt blijft en enige standaardisatie wordt bereikt.

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In deze inleiding wordt eerst ingegaan op de aanleiding voor het onderzoek, vervolgens worden achtereenvolgens de doelstelling en de opzet van het onderzoek nader toegelicht. Tenslotte komt de opbouw van het rapport aan de orde.

VPZ is de Nederlandse veilingfust- en palletpool. Door VPZ zijn in Nederland begin zeventiger jaren de recent uit roulatie genomen grijze fusttypes geïntroduceerd. Dit grijze fust werd met name gebruikt voor de afzet van groenteprodukten binnen Nederland. Begin negentiger jaren is mede onder invloed van het milieudenken de vraag naar meermalige verpakkingen, ook voor eerste klas kwaliteit produkten en voor export, toegenomen. Daarnaast groeide de behoefte aan interstapelbaar - de twee bestaande grijze fusttypes zijn dat niet - en gestandaardiseerd fust. Mede naar aanleiding hiervan is EPS 1) opgericht als samenwerkingsverband van de Belgische, Duitse en Nederlandse producentenorganisaties en is het blauwe kunststof EPS-fust ontwikkeld.

Het blauwe kunststof EPS-fust werd in de loop van 1994 in gebruik genomen als standaard meermalige transportverpakking voor aardappelen, groente en fruit (AGF), die door de aangesloten leden van EPS 2) in het marktverkeer worden gebracht. Een belangrijk kenmerk van het EPS-fust is onder meer dat het volledig gebaseerd is op collomodulaire afmetingen, dat wil zeggen dat er sprake is van een verpakkingsmoduul met de grondvlakmaten 40 x 60 cm. Uitgangspunt hierbij is het realiseren van een optimale belading van de NEN-pallet (100 x 120 cm, of de Europallet (80 x 120 cm) en/of de rolcontainer van 60 x 80 cm.

Standaardisatie is nodig om een efficiënte opslag en handling te verkrijgen, in zowel de distributiecentra, als de winkels en bij het transport. Ook de mogelijkheden voor mechanisering zijn groter. Belangrijk hierbij is dat aan een tweetal randvoorwaarden wordt voldaan Dit zijn namelijk:

1. afstemming van alle schakels in de keten (productie, transport, opslag en de verkoop);
 2. onderlinge afstemming van alle bij de distributie betrokken (hulp)middelen.
- Uitsluitend een integrale aanpak maakt het mogelijk dat de opeenvolgende schakels in de keten naadloos op elkaar aansluiten.

In Nederland is het blauwe EPS-fust de opvolger van het grijze VPZ-fust. Hiervan bestaan (in andere kleuren) varianten die door handelaren en grootwinkelbedrijven op de markt zijn gebracht. Deze varianten worden gebruikt door de eigenaren voor verhandeling of opslag van AGF-produkten die niet via bij het CBT aangesloten veilingen in het marktverkeer worden gebracht, omdat gebruik van het grijze VPZ-fust niet was toegestaan voor de afzet van produkten van niet geveilde produkten, zoals importprodukten, uien, aardappelen, contractteelten voor de industrie en verse markt, bewerkte groente en fruit.

Vanuit Duitsland komt de ontwikkeling van de standaard meermalige IFCO-krat (= International Fruit Container Organisation) en in Nederland de ontwikkeling van Versfust. Ook deze kratten zijn gebaseerd op de eerder genoemde collomodulaire maatvoeringen. Belangrijk verschil tussen de IFCO-krat ten opzichte van het EPS-fust is dat de IFCO-krat inklapbaar is, wat ruimtevoordelen oplevert bij de retourstromen. Nadeel hiervan is dat de stevigheid minder is vergeleken met het EPS-fust. IFCO is in Duitsland en een aantal

1) EPS = Euro Pool System.

2) Aangesloten leden van EPS zijn de leden van het Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen in Nederland (CBT) - de Nederlandse veilingen - en telersorganisaties in België en Duitsland die lid zijn van de landelijke fustpools.

Zuideuropese landen veel in gebruik. Versfust is een begin 1995 door de stichting Versfust geïntroduceerd fust. Dit fust is bedoeld om binnen het grootwinkelbedrijf te worden gebruikt als standaardfust voor versprodukten. Het EPS-fust is in de Benelux breed ingevoerd en ook in Duitsland goed bekend en vanuit Frankrijk bestaat grote interesse om te participeren in EPS.

De eindafnemers in binnen- en buitenland van AGF-produkten oefenen een sterke druk uit op hun leveranciers om te komen tot een volledige standaardisatie van het meermalig fust in verband met de grote logistieke voordelen, zoals gegarandeerde interstapelbaarheid, eenvoudiger retourcircuit, kleinere ruimtebehoefte en geen sorteerwerk.

De Nederlandse groot- en exporthandel wil graag inspelen op deze behoefte, waarbij de voorkeur uitgaat naar het EPS-fust als de internationale standaard. De Nederlandse groothandelsorganisaties zijn ervan overtuigd dat het EPS-fust op langere termijn kan uitgroeien tot de Europese standaardverpakking voor AGF-produkten en mogelijk ook voor andere (verse) levensmiddelen. Ook belangrijke vertegenwoordigers van de Belgische en Duitse AGF-ketens hebben een duidelijke voorkeur uitgesproken voor het EPS-fust.

Consequentie is onder meer dat het EPS-fust ook gebruikt moet kunnen worden voor de produktstromen die niet lopen via de aangesloten producentenorganisaties. Het verhuursysteem dient hierop te worden aangepast, waarbij het voorkomen van misbruik een belangrijk onderwerp moet zijn.

1.2 Onderzoeksdoelstelling

Het doel van het onderzoek was tweeledig:

1. kwantificeren van de logistieke voordelen van de invoering van het EPS-fust als de standaard meermalige verpakking voor AGF in Nederland. Een integrale ketenbenadering van teler tot en met eindafnemer (in Nederland of in het buitenland) was hierbij het uitgangspunt;
2. ontwerpen van een werkbaar verhuursysteem en vervolgens op proefbasis invoeren voor het gebruik van EPS-fust door telers en handelaren zonder inschakeling van de aangesloten producentenorganisaties met inachtneming van:
 - belang van de producentenorganisaties en de telers;
 - voorkomen van "free-riders", dat wil zeggen misbruik van EPS-fust zonder de vereiste bijdrage in de exploitatiekosten;
 - inspraak van de betrokken partijen om de belangen van alle schakels in de keten veilig te stellen.

Ook had de leiding van de EPS-organisatie behoefte aan richtlijnen voor de wijze van fasering van het verhuursysteem in Nederland, Duitsland en België en mogelijk andere landen in verband met de voorlopig beperkte beschikbaarheid van het EPS-fust.

1.3 Onderzoekopzet

Deelnemers aan het project dat in het kader en onder voorwaarden van Agro Keten Kennis-projecten wordt uitgevoerd zijn:

- het bedrijfsleven:
 - Bedrijfsschap Groothandel Groenten en Fruit;
 - Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL);
 - Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen in Nederland (CBT);
 - EURO POOL SYSTEM (EPS);
 - Nederlandse vereniging voor de Fruit- en Groentenimporthandel (VGT);
 - Produktschap voor Groenten en Fruit (PGF);
 - Vereniging ter Behartiging van den Nederlandschen Aardappelhandel (V.B.N.A.).
- kennisinstellingen:
 - Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO);
 - Instituut voor Agrotechnologisch Onderzoek (ATO-DLO);

- adviseur: Coopers & Lybrand (C&L);
- vertegenwoordiging van de subsidiegever: stichting Agro Keten Kennis (A.K.K.).

De leiding van het project is in handen van de directie van EPS. Het projectmanagement wordt verzorgd door C&L. In de projectstructuur is onderscheid gemaakt tussen de werkgroep, waarin regelmatig de voortgang en vervolgactiviteiten van het project zijn afgestemd, en een stuurgroep waaraan de werkgroep heeft gerapporteerd op voor het project belangrijke keuzemomenten. In de werkgroep hebben zitting de projectleider, de kennisinstelling, de adviseur, een vertegenwoordiger van het CBT en een vertegenwoordiger van het Bedrijfsschap. In de stuurgroep hebben naast een aantal werkgroepleden ook de andere eerder genoemde betrokkenen zitting.

In totaal zijn drie fasen te onderkennen, waarvan de eerste twee tot dit project behoren. De fasen betreffen:

fase I: onderzoeks- en ontwerpfase, bestaande uit de volgende stappen:

- stap a: analyse van de relevante ketens en fuststromen;
- stap b: ontwerpen verhuursysteem en anti-misbruikregels;
- stap c: opzetten van de beheersorganisatie;
- stap d: opstellen implementatieplan;

fase II: proeffase, bestaande uit de stappen:

- stap a: opzetten en uitvoeren proef;
- stap b: evalueren proef en eventueel bijstellen implementatieplan;

fase III: implementatiefase.

In bijlage 1 staat een korte toelichting van de uitgevoerde activiteiten van het onderzoek.

1.4 Opbouw rapport

Door middel van de workshop (zie beknopt verslag in bijlage 2) en bureau-onderzoek heeft LEI-DLO de voor het meermalige EPS-fust relevante ketens in kaart gebracht. Het resultaat is een schematische beschrijving/weergave van de relevante ketens en de verschillende schakels daarin. In hoofdstuk 2 zijn deze ketens beschreven. Aansluitend worden de resultaten van de interviews, met mensen uit alle lagen van de keten. Parallel hieraan heeft een marktonderzoek plaats gevonden. In samenwerking met de deelnemende organisaties heeft LEI-DLO de gegevens verzameld die van belang waren voor het berekenen van de toekomstige fustbehoefte. Het betreft de kwantificering van fuststromen in diverse ketens in diverse landen: het volume tussen de verschillende schakels, de omloopsnelheid van fust, het seizoenspatroon.

In hoofdstuk 3 is door ATO-DLO de toekomstige fustbehoefte berekend. Hierbij is gebruik gemaakt van een reeds bestaand simulatiemodel fuststromen en de gegevens van LEI-DLO (hoofdstuk 2).

In hoofdstuk 4 heeft C&L ten aanzien van het ontwerp van het verhuursysteem beschreven. In paragraaf 4.2 wordt de huidige situatie beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 andere fustverhuursystemen beschreven. In paragraaf 4.4 worden beheerssystemen beschreven. Daarbij wordt in paragraaf 4.5. aangegeven waar de registratie het beste kan worden bijgehouden. In paragraaf 4.6 wordt er ten behoeve van de verhuur van EPS-fust het verhuursysteem gegeven. Er wordt veel aandacht besteed aan de mogelijkheden van controle. Met behulp van een aantal praktijkproeven (pilotprojecten) is dit systeem getoetst. Aan de hand van de toetsingscriteria (paragraaf 4.7) zijn door LEI-DLO en EPS de te evalueren pilotprojecten onderzocht. Deze resultaten van de evaluatie zijn beschreven in paragraaf 4.8.

In hoofdstuk 5 is de ontwikkeling van het verhuursysteem weergegeven. Paragraaf 5.1 begint met een beschrijving van activiteiten van de pool-exploitant en geeft vervolgens een mogelijke indeling van organisatie. In paragraaf 5.2 wordt aangegeven hoe de bestaande EPS-organisatie moet worden aangepast. Hierbij wordt aangestipt dat het zinvol is om een gebruikersklankbord te hebben (5.3).

Hoofdstuk 6 geeft een implementatieplan om te komen tot een breed inzetbaarheid van het EPS-fust. In paragraaf 6.2 wordt een situatie- en concurrentie-analyse gegeven. In paragraaf 6.3 komt in het kort het implementatieplan aan de orde.

2. VERPAKKINGSBEHOEFTE VOOR AARDAPPELEN, GROENTE EN FRUIT

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een schets gegeven van de verpakkingsmarkt in de aardappelen, groente en fruitsector en haar omgeving. Hiermede wordt beoogd om de achtergronden te schetsen, die nodig zijn om een goed inzicht te krijgen in de markt waarin een fustpool moet werken. Gezien het feit dat EPS in de toekomst een andere koers moet en wil varen als gevolg van de veranderende omstandigheden in deze markt, zoals veranderende machtstructuren (meer invloed van het grootwinkelbedrijf) in de afzetkanalen en door sterkere internationalisering, zijn de omgevingsvoorwaarden van groot belang om gekend te worden.

Achtereenvolgens komen aan de orde een algemene beschrijving van de markt (paragraaf 2.2), het kwalitatief marktonderzoek dat is gehouden onder de marktpartners van EPS (paragraaf 2.3) en tenslotte in paragraaf 2.4 de resultaten van een desk research over de potentiële grootte van de aardappelen, groente en fruitmarkt voor verpakkingen. Hierbij zijn de bestaande fuststromen in vier Europese Unie landen geïnventariseerd, te weten België, Duitsland, Frankrijk en Nederland.

2.2 Markten

2.2.1 Afzetkanalen

Het groente-aanbod in Nederland betreft zowel opengronds- als kasgroente. Het pakket opengrondsgroente omvat een breed scala van zomer en winter groente. Het assortiment neemt de laatste jaren toe. Een aantal soorten wordt het gehele jaar aangeboden, zoals witlof, peen en prei. Verder zijn produkten als kool, erwten, bonen en sla belangrijk.

De produktie van kasgroente is voornamelijk gericht op groente die gebruikt worden voor salades. Hierbij kunnen genoemd worden tomaat, komkommer, paprika en sla. Het assortiment verschuift de laatste jaren naar een luxere assortiment maar ook naar een luxere verpakking. De totale handelsproduktie groente bedroeg rond de 3 miljoen ton met een waarde van rond de 4 miljard gulden.

De gemiddelde prijs (180 cent/kg) van glasgroente bedraagt bijna het dubbele van die van opengrondsgroente. Van de groente gaat een kleine 300.000 ton naar de industrie.

Van de glasgroente wordt 80% geëxporteerd; bij de opengrondsgroente is het exportaandeel veel lager (55%) maar dat aandeel stijgt sterker dan die van kasgroente. Duitsland is vanouds onze voornaamste afnemer. Het belang neemt af ten gunste van België, Engeland en Frankrijk. Nederland importeert veel groente, waarvan 45% opnieuw geëxporteerd wordt.

De produktie van fruit bestaat voor 90% uit appels en peren (rond de 450.000 ton). De binnenlandse produktie wordt maar voor 40% geëxporteerd. Dit is in vergelijking met alle andere tuinbouwprodukten laag. Er wordt echter meer dan 1 miljoen ton fruit geïmporteerd. Met name uit Spanje (sinaasappels), Chili (appels en druiven). Een groot gedeelte hiervan wordt opnieuw geëxporteerd.

De totale Belgische groenteteelt heeft een produktie van 1,5 miljoen ton. Het assortiment is nagenoeg vergelijkbaar met Nederland. Dit land exporteert 40% van zijn produktie. De nadruk ligt hierbij op Frankrijk en Duitsland. Het grootste deel van de eigen produktie wordt in België geconsumeerd. Van de import is 50% afkomstig van Nederland en 25% uit Frankrijk. Ook België kent, net als Nederland, een behoorlijke re-export. De

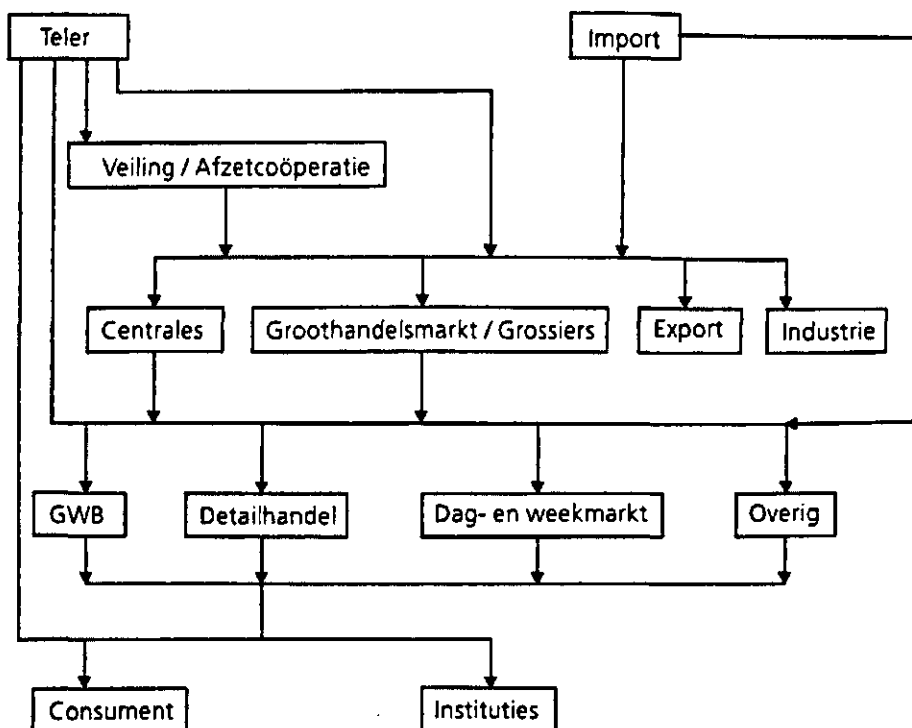
Belgische fruitteelt is vergelijkbaar met de Nederlandse fruitteelt, voor wat betreft het assortiment als de verhandeling.

Frankrijk is een grote producent van groente. Het areaal groente beslaat circa 300.000 ha. Het grootste deel van de produktie wordt ook in Frankrijk geconsumeerd. Slecht een klein deel van de produktie wordt geëxporteerd. Het betreft vooral bloemkool, sla en tomaten. Het areaal fruit is circa 200.000 ha, de kleine miljoen hectare wijndruiven niet meegerekend. De appel vormt het belangrijkste gewas. Circa 25% van de produktie van appels wordt geëxporteerd. Verder exporteert Frankrijk nog perziken, nectarines, tafeldruiven, peren en olijven.

Duitsland is een netto-importeur van groente. Ze produceren ongeveer de helft van de consumptie groente zelf. De Duitse produktie komt voornamelijk van de opengrondstuintbouw. Met name de kool-, knol- en wortelgewassen worden veel geteeld en geconsumeerd. De glasgroente worden geïmporteerd uit Nederland, België, Frankrijk, Spanje en Italië. De Duitse fruitteelt produceert vergelijkbaar produkten als België en Nederland, hetzij naar verhouding meer pruimen en klein-fruit.

De organisatie van de handel is divers in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk. Elk land heeft zijn eigen tradities van de handelsstromen. Voor ieder gewas en in voor ieder seizoen kunnen de handelsstromen anders lopen. Zo vormt in Nederland de veiling voor groente (80 à 90%) nog een belangrijke schakel tussen de primaire producent en de handel. Voor fruit (60%) geldt dit in mindere mate, terwijl bij aardappelen de rol van de veiling erg klein is. De groentetelers die zelf de afzet van hun produkt verzorgen, hebben vaak contracten met grootwinkelbedrijven en groothandelaren. Contractteelt heeft in Nederland en België nog betekenis bij de levering aan de industrie. In Duitsland en nog meer in Frankrijk speelt de contractteelt een aanzienlijke rol, ook voor de versmarkt.

De Nederlandse exporteurs kopen groente en fruit vooral op de veilingen. Het meeste wordt direct vanaf de veiling door de exporteurs verhandeld en naar het buitenland gebracht. In het verleden liep er nog veel produktstromen langs de buitenlandse groothandelsmarkt. Tegenwoordig wordt door het grootwinkelbedrijf en hun distributiecentra (DC's) veel van deze stromen overgenomen. In Nederland verloopt bijna 60% van de aardappelen, groente en fruitafzet momenteel via het grootwinkelbedrijf. In België is dit slecht een derde van afzet. Maar in Frankrijk en Duitsland ligt dit boven de 65%.

Figuur 2.1 Stroomdiagram van de afzet van AGF

In België speelt de veiling ook een belangrijke rol, hetzij in iets mindere mate dan in Nederland. In Duitsland wordt circa 30% van de produktie via de coöperatieve producentenorganisaties verkocht en is de levering direct aan het DC of de detaillist belangrijker. Op de Duitse groothandelsmarkten wordt nu nog circa 10% van de groente en fruit verkocht, dit aandeel was in het verleden fors groter. In Frankrijk is het aantal veilingen te verwaarlozen, er zijn wel afzetcoöperaties voor circa 10% van de produktie van groente en fruit.

Importen van groente (10%), fruit (70%) en aardappelen lopen via een apart kanaal. De importeurs, annex groothandelaren importeren, verpakken het produkt, of verpakken het produkt om in een andere verpakking en brengen het produkt opnieuw in het circuit. Daarbij wordt gebruik gemaakt van zowel het groothandelsmarkt als de grootwinkelbedrijven. Het grootste deel van de import wordt, zoals eerder is aangegeven, weer geëxporteerd.

In figuur 2.1 is een stroomdiagram opgenomen waarin de mogelijke afzetkanalen van groente en fruit zijn samengevat.

2.2.2 Economische situatie

In de Westeuropese landen groeide het areaal groente met 2% per jaar. In de minder ontwikkelde landen in de wereld waaronder Oost Europa met 8%. De produktiviteitsstijging in beide gebieden is echter veel groter (rond de 10%). In de grootste niet westerse (alles buiten Europa en Noord Amerika) producerende landen wordt voornamelijk voor de binnenlandse markt geproduceerd. De druk van het aanbod uit deze landen zal daarom redelijk beperkt blijven. Aangezien de produktiviteit veel sterker groeit dan de consumptie zal de marktverzadiging toenemen. Vooral in Noordwest-Europa - de potentiële consumptiegebieden - zal de concurrentie toenemen, ook uit de landen van het Middellandse-Zeegebied (inclusief Noord Afrika).

Er is een geleidelijke verandering van groenteteelt in opengrond naar beschermde teelt. Dit betekent een sterke produktinnovatie van grove naar meer verfijnde produkten. De kwaliteit van de produkten zal stijgen en de aanvoerverdeling in het jaar wordt gelijkmatiger. De internationale handel in groente is niet beperkt binnen de continenten maar de regionale verhandeling overheerst. Bijvoorbeeld de groentestromen in Europa zijn in de winter van het zuidwesten naar het noordwesten. Nederland heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in de voorziening van groente in Europa, vooral ten opzichte van Duitsland. Het exportaandeel stijgt nog steeds in hoeveelheid (44%), maar is dalend in waarde (47%). De export van Spanje stijgt sterk, de waarde bedraagt momenteel 19%. Ook Frankrijk heeft een redelijk groot marktaandeel. Nederland speelt een belangrijke rol in de re-export van groente produkten (10% van de totale export), die te danken is aan de goed georganiseerde handel, het bezit van goed toegeruste havens en vliegvelden in dit land en het bestaan van een groot achterland. Ook België en Duitsland hebben in dit kader enig belang.

De produktie van hard fruit komt voornamelijk voor in de gematigde streken, citrus en tropische vruchten worden in warmere gebieden geteeld. Het aantal fruitsoorten is groot en wordt nog voortdurend uitgebreid. Er bestaat een levendige intercontinentale handel in fruit, omdat produktiecentra over de hele wereld verspreid liggen. Het Zuidelijk en het Noordelijk Halfrond kunnen elkaar goed aanvullen, omdat de oogsttijdstippen meestal niet samenvallen (dus ook met dezelfde produkten). De relatieve goede houdbaarheid maakt het transport makkelijker dan bij groente. De wereldmarktaandelen naar hoeveelheid van citrus, druiven, bananen en appels zijn respectievelijk 20, 17, 13 en 13%. De groei van de produktie is gemiddeld zo'n 1 à 2% per jaar. Door de toegenomen welvaart en het gezondheidsimago van fruit neemt de consumptie nog steeds toe, voornamelijk in de westerse wereld.

Verse fruitprodukten worden slechts beperkt internationaal verhandeld. Maar 12% van de citresexport wordt als vers produkt verhandeld. Bij druiven, bananen en appels is dit respectievelijk 2, 18 en 9%. De Europese Unie is naast de USA en Japan de grootste invoermarkt. Voor de fruitmarkt geldt hetzelfde als voor groente. Nederland is relatief belangrijk bij de re-export. In het land waar het produkt wordt geconsumeerd pakken

veel handelaren het fruit om in een andere verpakking, vooral in combinatie met het kleinverpakken van het produkt.

Voor aardappelen geldt binnen de Europese Unie geen bescherming, elders in de wereld is er ook geen substantiële ondersteuning. Daarom kunnen aardappelen onder hetzelfde regime vallen als groente en fruit. De consumptie van aardappelen in West-Europa en de Verenigde Staten vertoont een lichte daling. Ook neemt het verse verbruik af, ten faveure van het snackverbruik. Rusland en China zijn de voornaamste aardappel producerende landen. Nederland (7 miljoen ton) en Duitsland (11 miljoen ton) zijn wel de belangrijkste producenten in de Europese Unie (47 miljoen ton).

De belangrijkste aardappel importerende landen van de wereld liggen in de Europese Unie. In volgorde van belang zijn het Duitsland, Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk. Nederland is het belangrijkste exporterende land, ver daarachter gevolgd door Duitsland, Italië en Frankrijk. Nederland importeert veel aardappelen die daarna opnieuw worden geëxporteerd. Het belang van Nederland wordt voornamelijk bepaald door de handel in pootgoed, daarnaast exporteert Nederland 1,8 miljoen ton consumptie-aardappelen. Alleen de verhandeling van verse en geschildde kleinverpakte aardappelen is van belang voor het gebruik van meermalig fust.

2.3 Kwalitatief marktonderzoek

2.3.1 Detailhandel

Bij het onderzoek naar de ontwikkeling van EPS-fust zijn interviews gehouden onder alle schakels in de keten in vier landen van de Europese Unie waar het EPS-fust in redelijk grote hoeveelheden wordt gebruikt. Hiermee wilden we inzicht krijgen in de ervaringen van alle partners (vanaf consument tot producent) in de hele groente- en fruitketen over de bruikbaarheid en hanteerbaarheid van EPS-fust met de vier verschillende typen bakken, de logistieke aspecten, de mate van misbruik van fust, de concurrentie die optreedt met andere pools zoals IFCO, Versfust 1), enzovoort, de te verwachten voor- en nadelen van statiegeldsystemen, verhuur naar duur en/of verhuur per roulatie. De beschrijving van de gevonden resultaten zal per schakel in de keten behandeld worden. Daarbij wordt ook het onderscheid in de diverse landen gehandhaafd.

Afhankelijk van het aankoopstelsel (kopen op de veiling of niet) wordt er door Grootwinkelbedrijven (GWB) in Nederland redelijk veel EPS-fust gebruikt (gemiddeld 30-50% van de verpakkingsbehoefte). Voornaamste reden om geen EPS-fust te gebruiken is meestal de prijs, zeker nu de Versfust-pool is gestart. Men vindt het ook niet nodig om elke keer het fust te laten wassen, alleen voor bepaalde produkten. Multi-inzetbaarheid is van belang (zoals bij droogwaren, versprodukten, vlees, zuivel, AGF). EPS-fust zal meer gebruikt worden als de contracttelers deze kratten ook kunnen gaan gebruiken. Ompakken van ingevoerde produkten in meermalig fust komt veel voor, met name in combinatie met kleinverpakken.

Inzetbaarheid van meermalig fust over grote afstanden tot 2.000 km blijkt mogelijk, afhankelijk van de transportmogelijkheden, indien met een klein aantal vullers wordt gewerkt. De kostprijs van het systeem en niet de vorm is van belang. Dit zou ervoor pleiten om het statiegeld systeem in stand te houden, omdat dit een goedkope vorm van exploitatie betekent.

Iedere fustpool heeft zijn eigen voor- en nadelen. Het statiegeld van EPS bedraagt f 8,50, de huur van een hoge bak bedraagt f 0,34 in geval van een veilingroulatie. Hiervan wordt f 0,20 door de teler en f 0,14 door de koper betaald. De telers en vullers die hun produkten rechtstreeks leveren aan de handel betalen een ander huurtarief. Het EPS-fust is altijd beschikbaar en wordt schoon geleverd. Het IFCO-fust heeft een lager statiegeld dan EPS maar een hogere huur. Bij IFCO zorgt de poolorganisatie voor het retourtransport van de lege fust naar het fustdepot. Het versfust wordt alleen geleverd aan le-

1) Versfust is een meermalige fustpool opgezet door het CBL en de stichting merkartikel.

den van de pool. Zij rekenen voor zeven jaren een gebruikerstarief van f 6,06. Jaarlijks komt hierop nog een toeslag van f 0,20 voor vervanging van kapot fust. De gebruiker moet zelf zorgen dat het fust schoon blijft, met andere woorden, de pool zorgt er niet voor dat het fust gewassen wordt. In de handel wordt voor versfust een statiegeld gehanteerd van f 8,50, zie ook tabel 2.1.

Tabel 2.1 Statiegeld, huur en bijkomende kosten van fust (hoge type, 23 cm.)

Fustsoort	Statiegeld	Huur	Bijkomende kosten
EPS	f 8,50	f 0,34	
IFCO	f 3,37	f 2,00	
Versfust	-	f 6,06/7 jaar	f 0,20/jaar (reparatiekosten)

Vormen van misbruik zijn zeer beperkt omdat de winkelformules zich daarvoor vaak niet meer lenen, wel wordt het fust nog wel eens misbruikt in piekperioden.

De gespecialiseerde detailhandel gebruikt overwegend EPS-fust. Wordt vaak in de display gebruikt. Verblijft daar maar enkele dagen. Bezwaar van Versfust is de noodzaak van eigen opslag in de slappe tijden en het ondernemen van actie om het fust te laten wassen.

Bij het Duitse GWB komen veel meer fustsoorten voor dan in Nederland. Veel bedrijven exploiteren hun eigen fust of hebben bilaterale afspraken. Het gebruik van EPS-fust is sterk regionaal gebonden. In de Rheinlanden is het gebruik het sterkste, wat veroorzaakt wordt door de korte afstand tot Nederland en door de deelname van de Rheinland-veilingen aan de EPS-pool.

Gemiddeld over heel Duitsland gaat 30 tot 50% van de groente afzet in meermalig fust, maximaal de helft hiervan is EPS. Bij fruit is het gebruik van meermalig fust veel kleiner, namelijk 10 tot 30%, hiervan neemt IFCO de helft voor zijn rekening en EPS een klein gedeelte.

In Duitsland staat de milieuproblematiek nu wat minder op de voorgrond en is onderdeel van de bedrijfsvoering geworden, waardoor het gebruik van meermalig fust wat minder sterk doorzet dan men verwacht had. Overigens is een aantal bedrijven er niet van overtuigd dat meermalig fust milieuvriendelijker is dan eenmalig. En dat milieuvriendelijkheid ook een relatief begrip is.

Kostprijs is een belangrijke factor, daarom streeft men ernaar om het systeem zo goedkoop mogelijk te houden. Verhuur naar duur heeft daarom niet de voorkeur vanwege de hoge prijs. Het misbruik is redelijk beperkt maar groter dan in Nederland. De ompakkers hebben problemen om aan fust te komen. De zeggenschap van het GWB in Duitsland om te bepalen in welk fust er geleverd dient te worden is groot. De vrijheid in fustgebruik door de handel is daarmee gelimiteerd en daarmee de beschikbaarheid.

De fusthygiëne in Duitsland is minder dan in Nederland. Er wordt door de gespecialiseerde detailhandel veel meer fustsoorten gebruikt. Houten fust komt bijvoorbeeld veel meer voor en wordt betrokken van de regionale producenten. Controle is moeilijk omdat de markt minder doorzichtig is.

De situatie in België bij het GWB en vrijwillig filiaalbedrijven is volledig vergelijkbaar met die in Nederland. EPS was in de eerste helft van 1995 nog niet sterk ontwikkeld in België, maximaal 1 à 2% van het meermalig fust was EPS. Veel produkt werd nog in het Belgisch veilingfust verpakt. In de toekomst zal deze rol door EPS worden overgenomen, hoewel ook andere meermalige fustsoorten gebruikt gaan worden.

Bij de grootwinkelbedrijven in Frankrijk worden nog veel soorten fust gebruikt. Er is nog weinig stroomlijning in de logistiek. Van de totale afzet wordt minder dan een vijfde afgezet in plastic fust (hout en karton beheersen de markt nog in ongeveer gelijke delen). Er zijn verschillen in de regio (5%) en de Parijse agglomeratie (20%). Aandelen plastic fust zijn dus in de Parijse regio hoger. Ook de tijd van het jaar heeft invloed op het gebruik van de verschillende fustsoorten, afhankelijk van de herkomst.

In Frankrijk geldt ook dat de kosten een doorslaggevend criterium zijn voor de inzet van soort fust. In Frankrijk bestaat een voorkeur voor plastic fust omdat er geen recycling

kosten aan zijn verbonden. EPS fust komt in minder dan 1% van de gevallen voor, maar heeft goede perspectieven door de maatvoering en de mogelijkheid van wassen. Op het ogenblik wordt nog veel met een Franse pool gewerkt, het systeem is echter verouderd. Dit geeft EPS de mogelijkheid om een marktaandeel te verwerven.

Het betalingsregime en de handelsmoraal in Frankrijk is sterk afwijkend van die in de andere Noordwesteuropese landen, bijvoorbeeld statiegeld wordt niet of slecht betaald. Er bestaan betalingstermijnen van 6 maanden tot een jaar, of er wordt helemaal niets betaald. De gespecialiseerde detailhandel is ook niet bereid om statiegeld te betalen.

De controle op misbruik is een noodzaak, omdat misbruik veel voorkomt. Inzet hiervoor zal groot moeten zijn. Mogelijkheid om fust voor allerlei verspreiden in te kunnen zetten, is gewenst. Verder is opslag een groot probleem door de overwegend geringere bedrijfsruimte, de voorkeur voor eenmalig fust is daardoor bij de detailhandel zelf groter, maar kan worden gereduceerd door een goede ophaalregeling te ontwerpen en eventueel zelf uit te voeren. Door de grote afstanden in dit land, waarover de producten vervoerd moeten worden, is meermalig fust eerder niet rendabel (de grens voor het distributietransport naar de filialen ligt op 250 km). Hoewel door de recyclingkosten voor eenmalig fust het break-even point tegenwoordig eerder wordt bereikt.

2.3.2 Handel

De handel is voor het overgrote deel afhankelijk van wat de grote detailhandelsorganisaties wensen. De bedrijven zitten met het probleem dat er veel te veel verschillende fustsoorten in gebruik zijn, waardoor de efficiency van het verpakken zeer laag is. Bovendien worden de kosten van het fust door het GWB op hen afgewenteld (het verhuur naar duur systeem wordt daarom door iedereen niet haalbaar geacht). Retourvrachten (retourbelading van een aantal exporteurs is reeds 80%) van EPS-fust worden door een deel van de handelaren relatief duur ten opzichte van IFCO en in mindere mate van Aldi-kralen gevonden vanwege de niet-nestbaarheid. Import wordt bijna altijd omgepakt van eenmalig naar meermalig omverpakking. Beschikbaarheid is te laag bij een aantal pools anders dan bij EPS), waardoor voorafgaand aan de piekperiode tot 30% meer fust wordt gereserveerd dan direct nodig is.

Het inleversysteem is te flexibiliseren door een systeem van op- en afslagen afhankelijk van de plaats van terugbrengen. De noodzaak van alles wassen wordt niet gezien. Gebruik voor andere doeleinden komt voor bij het niet tijdig voorradig hebben van gevraagde fustsoorten in de piekperiodes. Differentiatie naar afhaaldepot ligt in de wens van veel handelaren. Hiermee wordt voorkomen dat er veel omgereden moet worden om fust bij de vullers te brengen (ervaring bij de pilotprojecten).

De mogelijkheid van adequaat registreren is maar bij een beperkt aantal bedrijven aanwezig. Nog veel bedrijven hebben geen geautomatiseerd administratiesysteem.

De markt is in Duitsland veel minder doorzichtig dan in Nederland met zijn veilingstelsel. Daardoor is de handel met afzet via de groothandelsmarkt en producten afkomstig van veel kleine telers veel onzekerder over fust. Het aantal fustsoorten is groter en veel minder georganiseerd (een derde van de importeurs heeft eigen meermalig fust). Bilaterale fustcombinaties op regionaal niveau komen daardoor veel voor. Retour van fust is overwegend met eigen vervoer. De wasmogelijkheden in Duitsland zijn kleiner (er moeten dus grotere afstanden afgelegd worden) dan in Nederland, bovendien krijgen telers 70% van hun fust rechtstreeks van de handel. Fust wordt hierdoor beperkt gewassen. De handel in Duitsland is voor 100% afhankelijk van de keuze van fust door de detailhandel. Meermalig fust wordt relatief geconcentreerd gebruikt in de Rheinlanden. Om de nadelen van eenmalig fust te omzeilen, zijn er organisaties die dit fusttype ophalen en weer hergebruiken.

Exporteurs op Frankrijk hebben problemen met de betalings- en handelsmoraal van de Franse afnemers. Veel handelaren willen dan ook niet leveren in meermalig fust, omdat men vaak het fust moeilijk terug krijgt. Om die reden wordt een vergroting van de traceerbaarheid bepleit door het gebruik van bar-codes. De kosten van de uitvoering zullen hoog zijn. Ook in Frankrijk is de markt meer verbrokkeld (veel onafhankelijke telers-

organisaties) dan in Nederland, hetgeen dezelfde consequenties oplevert als in Duitsland.

De Franse handel verwacht een toename van het aandeel plastic fust binnen vijf jaar van 5 tot 20% op grond van de milieu-eisen die er aan het eenmalig fust worden opgelegd zowel in Duitsland als Frankrijk zelf. De situatie wat betreft de opslagmogelijkheden van fust in het algemeen in Frankrijk is zodanig dat ook voor EPS-fust inklapbaarheid moet worden overwogen. Maar dan wel met een systeem dat minder gevoelig is voor beschadigingen. Voor de Franse handelaren heeft de fustadministratie geen hoge prioriteit.

2.3.3 Producenten en producentenorganisaties

Zolang het poolfust eigendom blijft van veilingen en veilingproducenten, zijn zij huisverig voor het instellen van verhuursysteem, dat ook buiten het veilingcircuit wordt toegepast. De eventuele financiële debacles worden dan op grond van de eigendomsverhoudingen op hen verhaald, in plaats van over alle partners in de keten. Het werken met ander poolfust neemt toe omdat de klanten dat vragen. Ook veilingen kunnen daar niet meer omheen (machtstructuren zijn sterk veranderd in deze sector). Het EPS-fust wordt in België nog maar sporadisch gebruikt (voorjaar 1995, 5% van de markt). Men vindt dat de ontwikkelingen op korte termijn verkeerd zijn. Juist op het moment dat het Belgische veilingfust goed georganiseerd werd en nu een marktaandeel heeft van 50 tot 55%, introduceert (officieel van half 1995 tot voorjaar 1996) EPS zijn pool met bakken die niet volledig interstapelbaar zijn door verschil van hoogte en verschil van systeem). Ook het belasten van de vuller-veilingaanvoerder komt bij het Belgische veilingfust niet voor en wordt als een extra belasting voor de tuinder gezien als eind 1995 wordt overgegaan op EPS-fust.

Het PR-beleid van EPS is low-budget/low-profile. De uitstraling van EPS-fust naar de fustgebruikers is mede als gevolg hiervan in vergelijking met andere pools (IFCO) minder. Dit wordt door enkele afzetorganisaties als weinig marktgeoriënteerd gezien.

Het Duitse grootwinkelbedrijf heeft veel grotere invloed op de telers dan in Nederland. Er zijn in Duitsland relatief veel kleine telers, wat de markt veel ondoorzichtiger maakt en in een aantal gevallen regionaliseert. Het kostenelement speelt bij deze telers heel sterk hierdoor wordt ieder type krat of alternatief, dat goedkoop is, gebruikt. Voor een efficiënte logistiek in de schakels na de teler is dat een ramp. Er ontstaan zo twee afzetcircuits.

In Duitsland komt veel meer misbruik voor omdat er geen goede fustregeling bestaat. Ook de controle mogelijkheden zijn hiermee beperkt. De producentenorganisaties ervaren het systeem door EPS, dat opgelegd wordt vanuit Nederland, als een regeling waar minder goed mee te werken valt (minder toegesneden op de eigen situatie).

In Duitsland wordt 30% van de productie door coöperatieve afzetorganisaties verhandeld. De mogelijkheden van controle zijn beperkt, omdat in Duitsland de fustcontrole niet is gecombineerd met de produktcontrole. Dit geldt overigens voor alle landen waar geen (Frankrijk) of een beperkte veilingafzet wordt gerealiseerd. Ook laten handelaren-importeurs produkt in Frankrijk vullen in EPS-fust. Het betrof het afgelopen jaar circa één miljoen bakken. Het is gebleken dat er daardoor relatief veel misbruik optreedt. De potentiële gevolgen voor EPS, maar ook voor andere pools, kunnen in de toekomst zeer groot zijn.

De organisatie van een pool op producentenniveau in Frankrijk vergelijkbaar met Nederland, Duitsland en België lijkt niet haalbaar. Bestaande organisaties zijn verticaal georganiseerd en hebben daarmee belangen die niet verenigbaar zijn met een rendabele exploitatie. Noord-Frankrijk kan hierbij een uitzondering zijn. Introductie van EPS-fust zal door het ontbreken van vergelijkbare infrastructuur met Nederland, België en Duitsland extra inspanningen vergen. Te meer daar de bereidheid van marktpartijen om financieel te participeren relatief klein is. Producentenorganisaties in de aangesloten landen, die participeren in EPS hebben echter de sterke wens uitgesproken dat de ontwikkeling van een systeem in Frankrijk geschiedt via producentenorganisaties ten dienste van de vullers.

Producentenorganisaties in Frankrijk gebruiken op het ogenblik nog veel hout om hun produkten in te verpakken. De ontwikkeling van de grondstofprijzen is in het voordeel van hout. Hout is bovendien recyclebaar bij de spaanplaatindustrie.

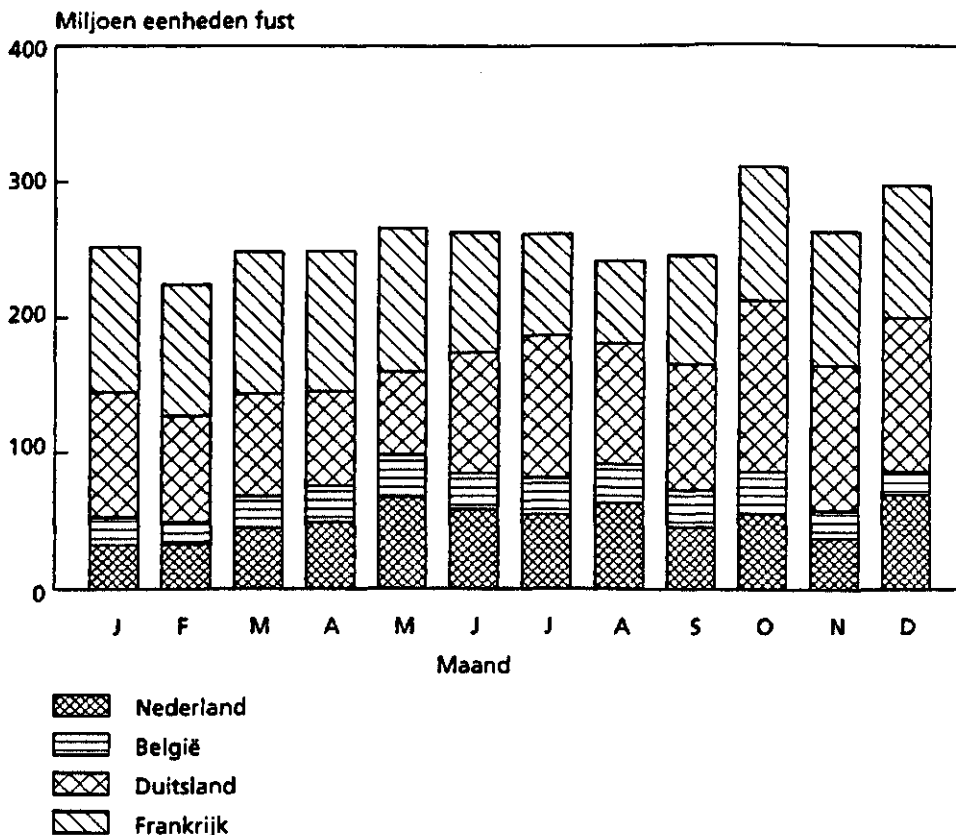
In Frankrijk wordt de noodzaak van schoon fust relatief minder belangrijk geacht. Dit betekent dat men hier niet voor wil betalen. Een sterke controle op misbruik is nodig. Zeker nu de beschikbaarheid klein is. Er wordt veel gehamsterd.

Bij het inrichten van Franse depots wordt er de voorkeur aan gegeven dit bij de verpakkers te doen en niet bij de expeditie-ondernemingen, omdat de laatsten niet onafhankelijk zijn.

2.4 Kwantitatief

2.4.1 Inleiding

Ten behoeve van het onderzoek meermalig verpakkingen aardappelen, groente en fruit van EPS in Nederland, Duitsland, België en Frankrijk, is er een kwantitatief desk research gemaakt van de fuststromen in deze landen. Voor deze analyse is het jaar 1992 gekozen omdat in dit jaar nog gedetailleerde im- en exportgegevens voor al de genoemde landen aanwezig waren. In bijlage 3 zijn de tabellen opgenomen waarop de overzichten in deze paragraaf zijn gebaseerd.

Figuur 2.2 Verpakkingsbehoefte voor groente en fruit voor eigen produktie en import exclusief onderlinge handel per maand in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk in 1992

De verpakingsbehoefte is vastgesteld door de produktstromen per maand in de vier eerder genoemde landen te berekenen voor de grote individuele produkten en een restpost. Vervolgens wordt er opgeteld tot totaal aardappelen, totaal groente en totaal fruit. De verpakingsbehoefte is berekend door de gewichtseenheid van de colli van het EPS-fust voor de verschillende produkten te delen op het totale gewicht van de produktstroom. Er is vanuit gegaan dat alle andere fustpools werken met dezelfde gewichten per fusttype. Er is een aantal vooronderstellingen gemaakt bij bovengenoemde berekeningen.

De totale verpakingsbehoefte is afhankelijk van:

- seizoenspatroon van de produktie, import en export en daarmee ook de consumptie;
- gemiddeld gewicht per fust, dit is produkt en fusttype afhankelijk;
- doorlooptijd van het fust.

In tabel 2.2 wordt een samenvatting gegeven van het benodigde verpakingsbehoefte uitgedrukt in eenheidsfust in de betreffende landen. Als uitgangspunt is voor de berekeningen gekozen de stroom handelsproduktie in een land plus import.

Tabel 2.2 Verpakingsbehoefte in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk ten behoeve van de aardappelen-, groente- en fruitsector in 1992 (in eenheidsfust, miljoen colli op maandbasis)

Land	Verpakingsbehoefte in miljoenen colli								
	groente			fruit			aardappelen		
	min.	gem.	max.	min.	gem.	max.	min.	gem.	max.
Nederland	24	41	61	8	14	45	4	7	9
België	9	16	23	10	14	21	4	5	6
Duitsland	34	45	54	40	71	88	8	16	25
Frankrijk	35	47	66	20	52	73	4	7	15

De cijfers in tabel 2.2 mogen niet getotaliseerd worden, omdat er dubbeltellingen voorkomen bij de importcijfers van de intrahandel bij de vier genoemde landen. Wordt hierop gecorrigeerd dan blijkt de verpakingsbehoefte voor de vier landen gezamenlijk bij groente met 25 miljoen colli te moeten worden verminderd en bij fruit met 10 miljoen colli. In figuur 2.2 is het verloop van fustbehoefte van de vier landen weergegeven waarbij rekening is gehouden met de intrahandel. De werkelijke verpakingsbehoefte is vast te stellen met behulp van het doorlooptijd van het fust. Uit de expert-interviews blijkt dat de doorlooptijd van fust tussen 0,5 en 1,5 maand ligt. De aandelen EPS zijn met behulp van de eigen EPS-cijfers af te leiden. Ten behoeve van het model van ATO-DLO zijn de aandelen van de verschillende verpakkingen geschat (zie hoofdstuk 3).

2.4.2 Analyse

Het onderzoek is uitgevoerd op niveau van de produktie van de individuele gewassen aardappelen, groente en fruit. Deze produktie is omgerekend naar de verpakingsbehoefte in gebruikte eenheidsfusten. De uitkomsten zijn geaggregeerd naar de drie produktgroepen aardappelen, groente (inclusief uien) en fruit. Het gaat in principe om het verse produkt, hoewel in de statistieken niet altijd de leveringen aan de industrie onderscheiden kunnen worden. Het gebruik van fust voor andere produkten dan AGF zoals zuivel, eieren, vlees en vis is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Met behulp van de statistieken is een onderverdeling gemaakt naar de produkties in de diverse landen, de invoer, de uitvoer naar de verschillende landen en de hoeveelheid consumptie (ook wel beschikbaar genoemd). We gaan ervan uit dat er altijd in een land een evenwicht geldt tussen produktie en import enerzijds en consumptie en export anderzijds (zie vergelijking 2.1).

$$\text{PRODUKTIE} + \text{IMPORT} = \text{CONSUMPTIE} + \text{EXPORT} \quad [2.1]$$

Om een redelijk betrouwbaar beeld te krijgen van de verpakingsbehoefte en produkt- c.q. verpakingsstromen zijn 10 regio's onderscheiden, te weten Nederland en België en voor Duitsland en Frankrijk ieder vier regio's.

De regio's in Duitsland zijn:

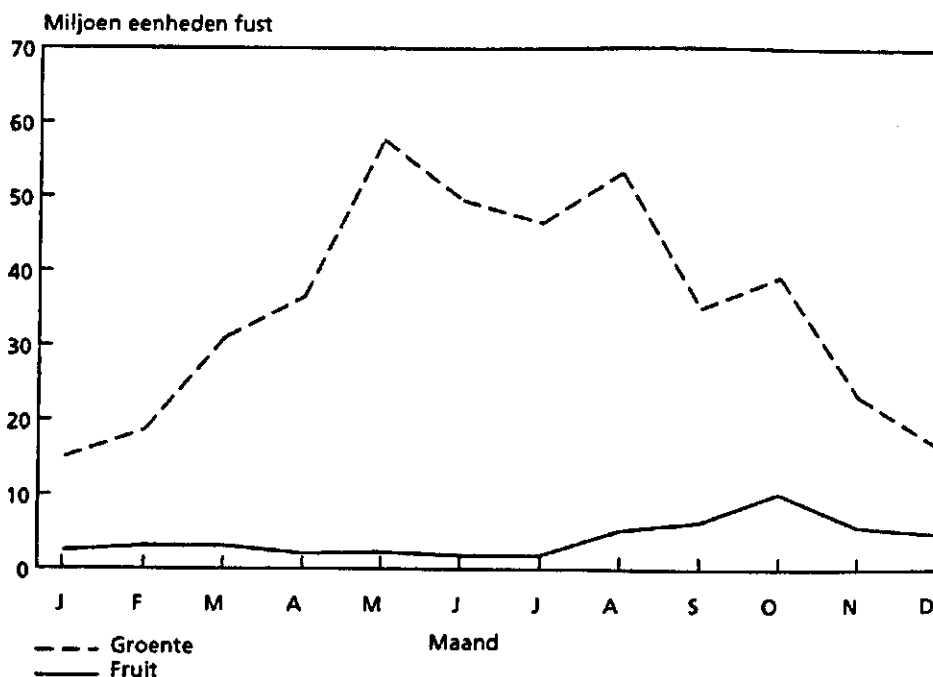
- a. Noord : Noord-Duitsland bestaande uit Hamburg, Schleswig-Holstein, Niedersachsen en Bremen;
- b. West : Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Saarland, Hessen;
- c. Zuid : Baden-Württemberg en Beieren;
- d. Oost : Voormalig Oost-Duitsland inclusief Berlijn.

De regio's in Frankrijk zijn:

- a. Noord : Noord-Frankrijk bestaande uit departementen Nord, Picardie, Haute-Normandie, Champagne-Ardenne, Lorraine, Elzas;
- b. West : Bretagne, Pays de Loire, Basse-Normandie;
- c. Midden : Île-de-France;
- d. Zuid : Frankrijk, vooral Zuid-Frankrijk.

2.4.3 Groente

In Nederland wordt het grootste deel van de produktie van groente van april tot oktober geoogst. Hiermee is er ook in diezelfde periode een piek in de behoefte naar fust, waarin de geoogste produkten worden verpakt. Er is een absolute grote vraag naar fust in mei (zie figuur 2.3). In België begint het oogstseizoen later en houdt ook eerder op. Ook in dit land ligt de absolute piek in mei. In Duitsland wordt in het algemeen later geoogst. De oogstpiek loopt vanaf juni tot en met oktober. In Frankrijk is de verdeling meer over het jaar gespreid.

Figuur 2.3 Verpakkingsbehoefte voor groente en fruit voor eigen produktie per maand in Nederland in 1992

In Nederland wordt vooral groente geïmporteerd in de periode dat onze eigen produktie minder hoog is. Dit is van december tot en met maart. In België is de import en hiermee de verpakkingsbehoefte veel gelijkmatiger. In Duitsland wordt veel groente geïmporteerd het hele jaar door. De pieken liggen in maart tot mei en in december. In Frankrijk is de import gelijkmatig, maar heeft ook een piek van mei tot en met juli.

De Nederlandse export van groente loopt min of meer parallel met de produktie. In België nagenoeg gelijk met ons land. In Duitsland is de export naar verhouding zeer

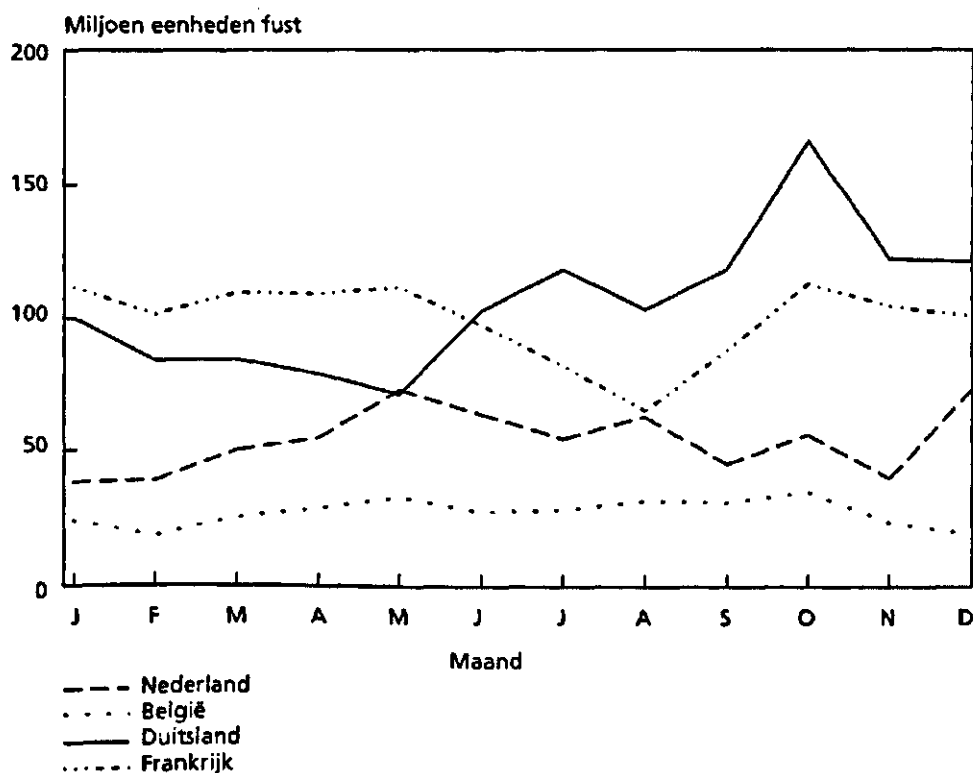
klein omdat de produktie van groente veel kleiner is dan de vraag. De Franse export van groente is vooral geconcentreerd in het vroege voorjaar en de late herfst (november/december).

De consumptie van groente in Nederland heeft een grillig verloop, dit komt enerzijds dat beschikbaarheid volgens de vergelijking (2.1) Nederland een restpost is en daarmee ook een gedeelte verwerkte groente en doordraai bevat. In België en Frankrijk golft de consumptie van groente met de produktie mee. In Frankrijk wordt dat veroorzaakt door de relatief kleine im- en export. In Duitsland is de consumptie veel hoger dan de eigen produktie. De consumptie is hoog in de zomermaanden en in december.

2.4.4 Fruit

De produktie van fruit in Nederland, België en Duitsland bestaat vooral uit hardfruit. De oogst en daarmee ook de behoefte aan fust heeft een piek die begint in augustus en op zijn eind loopt in december. Voor Nederland levert deze piek juist een gelijkmatiger verloop van de fustbehoefte, want in diezelfde periode neemt de produktie van groente af (zie figuur 2.3). Dit verschijnsel treedt ook op voor de fustbehoefte van de vier landen tezamen (zie figuren 2.2 en 2.4). Frankrijk heeft meerdere soorten fruit en daardoor is de verpakkingsbehoefte veel gelijkmatiger. Hoewel er een dip is van juli tot augustus.

De import van fruit in Nederland is vooral geconcentreerd op de winterperiode (citrus) en een grote piek in december (kerst). In België is de import redelijk gelijkmatig verdeeld over het jaar. Duitsland kent importpieken in december en januari. De import van fruit in Frankrijk is met name groot in november tot maart.

Figuur 2.4 Verpakkingsbehoefte voor aardappelen, groente en fruit voor eigen produktie en import exclusief onderlinge handel per maand in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk in 1992

De Nederlandse export van fruit verloopt redelijk gelijkmatig, mede door de grote re-export van fruit. In België is de export ook gelijkmatig, met een piekje in oktober

(hardfruit). De Duitse export is klein. De Franse export van fruit kent een dip in augustus, dit komt door lagere produktie van fruit in de zomer.

De consumptie van fruit in Nederland is in de herfst en in de winter hoog. In België golft de consumptie van fruit mee met produktie. De Duitse consumptie van fruit is in de zomer (eigen zachtfruit) en de herfst (hardfruit) hoger dan in de wintermaanden (citrus). De Franse consumptie van fruit kent een dieptepunt in de zomer. Dit komt omdat dan er naar verhouding weinig eigen fruit beschikbaar is.

2.4.5 Aardappelen

De oogst van aardappelen vindt van augustus tot en met november plaats, maar de levering van aardappelen geschiedt het gehele jaar door. We beschouwen de levering per maand van consumptie-aardappelen als de produktie per maand. Door de voorraadvorming en onvolkomenheden in de statistieken komen er soms weinig realistische getallen naar voren. Hiermee is het trekken van conclusies, moeilijker dan bij groente en fruit.

In Nederland, België, Duitsland en Frankrijk bestaat een piek van mei tot en met juli bij de import van aardappelen, veroorzaakt door de aanvoer van de vroege aardappelen. Export van consumptie-aardappelen is groot in de herfst en in juli door re-export van vroege aardappelen. De consumptie van aardappelen is in alle landen redelijk gelijkmatig. Alleen het voorjaar en begin zomer worden er minder aardappelen gegeten.

2.4.6 Afzetkanalen

Het grootste deel van de verkoop van groente aan de consument ligt in Nederland, Duitsland en Frankrijk bij de grootwinkelbedrijven (GWB). In België zijn de overige verkooppunten belangrijker, met name de markt en straatverkoop (thuisbrengen). In Nederland beslaat de verkoop van groente via groentespeciaalzaak een vijfde van het volume, terwijl dat in de andere landen beneden de 10% ligt (zie tabel 2.3).

Tabel 2.3 Verdeling van de verkopen naar de afzetkanalen, grootwinkelbedrijf (GWB), gespecialiseerde (groente)zaak en overige verkooppunten bij de afzet van groente, fruit en aardappelen in verschillende landen voor 1992 (in percentage van totale volume fust)

Land	Aandeel van verkoop aan de consument (in %)								
	groente			fruit			aardappelen		
	GWB	gesp. zaak	overige	GWB	gesp. zaak	overige	GWB	gesp. zaak	overige
Nederland	60	21	19	52	18	30	57	12	31
België	37	9	54	33	8	59	30	8	62
Duitsland	77	8	15	65	4	31	65	6	29
Frankrijk	60	9	31	65	8	27	60	8	32

Bron: Diverse panelgegevens, eigen bewerking.

De verkoop van fruit aan de consumenten vindt naar verhouding iets minder plaats via de grootwinkelbedrijven dan bij de groente. Men koopt meer fruit bij de overige verkooppunten (met name bij de telers/boeren en op de markt).

Bij de aardappelen verschuift tijdens oogstperiode een gedeelte van de verkoop van het grootwinkelbedrijf naar de groep overige verkooppunten (met name naar telers/boeren). In Nederland daalt in de oogstperiode van aardappelen het aandeel van GWB van 57% naar 52%. Deze verschuiving in aankoopkanalen is bij fruit minder uitgesproken. Bij groente is er minder verloop over het jaar heen bij de keuze van het aankoopkanaal.

In Nederland, Duitsland en Frankrijk ligt de nadruk van de totale afzet van AGF bij het grootwinkelbedrijf. In België speelt de markt-en straathandel nog een aanzienlijke rol (zie tabel 2.4).

Tabel 2.4 Verdeling van de hoeveelheid fust naar de afzetkanalen, grootwinkelbedrijf (GWB), gespecialiseerde (groente)zaak en overige verkooppunten voor de totale afzet van aard-appelen, groente en fruit in verschillende landen voor 1992 (in miljoenen fusteenheden)

Land	Grootwinkelbedrijf	Gespecialiseerde groentezaak	Overige verkooppunten
Nederland	177	59	74
België	90	22	148
Duitsland	987	78	375
Frankrijk	675	91	314

Er bestaan momenteel vier typen EPS-fust. Namelijk het tomatenbakje en de lage, midden en hoge bak. De inklapbare bak is nog in de ontwikkeling. We hebben gerekend met een eenheidsfust. In werkelijkheid wordt er in Nederland circa 20% aangevoerd in het tomatenbakje. Het tomatenbakje wordt niet uitsluitend voor tomaten ingezet. Voor de lage, midden en hoge bak komen we respectievelijk op 7, 16 en 57% van de aanvoer. Het gebruik van de verschillende typen fust is niet gelijk in alle maanden van het jaar. Bijvoorbeeld in mei, wanneer er veel tomaten worden aangevoerd is het aandeel tomatenbakje hoger. In de herfst en de winter domineert door het hardfruit en de wintergroente de hoge bak.

In de loop der jaren kan er ook een verschuiving optreden van het ene type bak naar het andere. In 1994 werden komkommers in Nederland aangevoerd in de hoge bak, terwijl dit in 1995 de midden bak meer gebruikelijk is geworden.

In België waar de produktie van tomaat en witlof relatief belangrijk is, heeft het tomatenbakje een aandeel van 24%. In Duitsland ligt bij de produktie meer de nadruk op kool en wortelgewassen, waardoor het aandeel hoge bak domineert. Ook het gebruik van de lage bak voor fruit en radijs is redelijk groot. Het tomatenbakje wordt in de zomer gebruikt voor zacht fruit.

In Frankrijk wordt er duidelijk een ander verpakkingsbeleid gevolgd als in België, Duitsland en Nederland. Hierdoor domineert op de Franse markt de hoge bak veel meer (het aandeel hiervan is 70%). Bij onze berekeningen, waarbij is uitgegaan van hetzelfde verpakkingsbeleid als in Nederland, komen we maar op een aandeel van 39%. Ook tomaten worden naar verhouding veel meer in de midden en hoge bak geleverd in plaats van in het tomatenbakje dan in de andere landen.

In tabel 2.5 ziet u een globale verdeling van de verschillende typen bakken in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk.

Tabel 2.5 Verdeling van de benodigde verpakkingsbehoefte ten behoeve van AGF in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk naar fusttype (in procenten van totale fustbehoefte per land) in 1992

Land	Fusttype				
	tomatenbakje	lage bak	midden bak	hoge bak	totaal
Nederland	20	7	16	57	100
België	24	5	15	56	100
Duitsland	23	5	5	67	100
Frankrijk	15	5	10	70	100

3. BEREKENING FUSTBEHOEFTE

3.1 Model voor fuststromen

3.1.1 Inleiding

In de onderzoeksdoelstelling werd gesproken over het kwantificeren van de logistieke voordelen van het invoeren van EPS-fust als standaard meermalige verpakking. Gaande het onderzoek bleek dat voor een dergelijke kwantificering onvoldoende gegevens beschikbaar waren over de goederenstromen tussen de te onderscheiden schakels. Het betrouwbaar verkrijgen van deze gegevens werd niet mogelijk geacht. Met de beschikbare gegevens, goederenstromen tussen landen, kon wel de fustbehoefte gedurende het jaar berekend worden. Hiervoor werd door ATO-DLO een model opgesteld van fuststromen. Dit model wordt besproken in paragraaf 3.1. De resultaten van de berekeningen worden besproken in paragraaf 3.2 en in paragraaf 3.3 zijn de conclusies opgenomen. De formules waar in de tekst naar wordt verwezen zijn te vinden in bijlage 4.

Met behulp van het model kan de behoefte aan fust worden berekend voor meerdere scenario's, waarbij scenario's kunnen verschillen op drie aspecten:

- deelnemende sectoren;
- aangesloten landen;
- marktaandelen van EPS-fust.

3.1.2 Aannames

Fust wordt beheerd door een fustorganisatie. Een fustorganisatie voldoet altijd aan de fustbehoefte van de fustafnemers. Deze behoefte is per fust per regio per periode verschillend. De behoefte aan fust wordt bepaald door de hoeveelheid goederen die in de regio verpakt wordt, het deel van de goederen dat in fust verpakt wordt, en de inhoud van het fust volgens formule (1) in bijlage 4.

Er zijn vier mogelijkheden om aan de vraag naar fust te voldoen:

- a. het fust gebruiken dat in de regio in dezelfde periode schoon beschikbaar komt; de schoonmaakcapaciteit wordt onbeperkt verondersteld. Dit betekent dat fust dat leeggemaakt wordt ook meteen schoon beschikbaar komt;
- b. het fust onttrekken aan de voorraad in de regio; de voorraad fust bestaat uit de fust dat in de vorige periode in de regio is "overgebleven". De voorraadcapaciteit is onbeperkt;
- c. het fust uit andere regio's halen; transport van fust vindt altijd binnen 1 periode plaats. Er vindt dus geen overheveling plaats van leeg fust tussen periodes, anders dan via de voorraad. Alleen de fustorganisatie verplaatst fust. De transportcapaciteit is onbeperkt;
- d. het aanmaken van nieuw fust maken. In elke regio is onbeperkte productiecapaciteit aanwezig. Fust wordt dus pas geproduceerd als het nodig is en daar waar het nodig is. Aan de vraag naar fust kan altijd worden voldaan.

Fust dat gevuld wordt in een periode is in dezelfde periode nog op de bestemming, dat wil zeggen dat het gevuld staat in de regio waarvoor het bestemd is. Na een bepaald aantal periodes, afhankelijk van de doorlooptijd, wordt het fust gelegeerd. In een regio kan in een periode meer fust beschikbaar komen dan dat er nodig zijn. Er zijn twee mogelijkheden om dit overschot te verwerken. Ten eerste dat fust toevoegen aan de voorraad in de regio en ten tweede dat fust verplaatsen naar andere regio's.

Voor elk fust, elke regio en elke periode geldt formule 2 (zie bijlage 4).

Na optimalisatie is bekend hoeveel fust er:

- a. per regio per periode in voorraad is;
- b. per regio per periode gemaakt wordt;
- c. tussen twee regio's per periode verplaatst moet worden.

Aan het in voorraad hebben van fust en het verplaatsen van fust zijn kosten verbonden. De fustorganisatie zal deze kosten zo laag mogelijk houden. Dit betekent dat er een minimale hoeveelheid fust in het systeem zal zitten, en dat de voorraad fust nul kan zijn. Omdat altijd aan de vraag voldaan wordt is de hoeveelheid fust in het systeem afhankelijk van de piekbehoefte. Omdat de laatste periode weer aansluit bij de eerste periode, is het effect van de piek het gehele jaar merkbaar.

3.1.3 Invoergegevens

Door de werkgroep is de vorm van het basisscenario vastgesteld. In dit scenario gaan we uit van:

- a. 3 produktgroepen, te weten Aardappelen, Groente en Fruit;
- b. 4 soorten fust;
- c. 11 regio's 1);
- d. 52 periodes per jaar.

- a. Om het fuststromenmodel toe te kunnen passen, zijn de volgende gegevens nodig: goederenstromen voor elke regiocombinatie, produktgroep en periode (voor dit onderzoek aangeleverd door LEI-DLO, zie bijlage 3);
- b. fustinhouden voor elke regiocombinatie, produktgroep en periode (voor dit onderzoek aangeleverd door LEI-DLO);
- c. het deel van de produktstroom dat in een fust verpakt wordt voor elke fust, regiocombinatie en produktgroep (voor dit onderzoek ingebracht door leden van de werkgroep);
- d. de doorlooptijd van fust voor elke periode (voor dit onderzoek ingebracht door leden van de werkgroep);
- e. de periode waarin fust vrijvalt nadat het gevuld is (voor dit onderzoek is uitgegaan van een schatting van ATO-DLO).

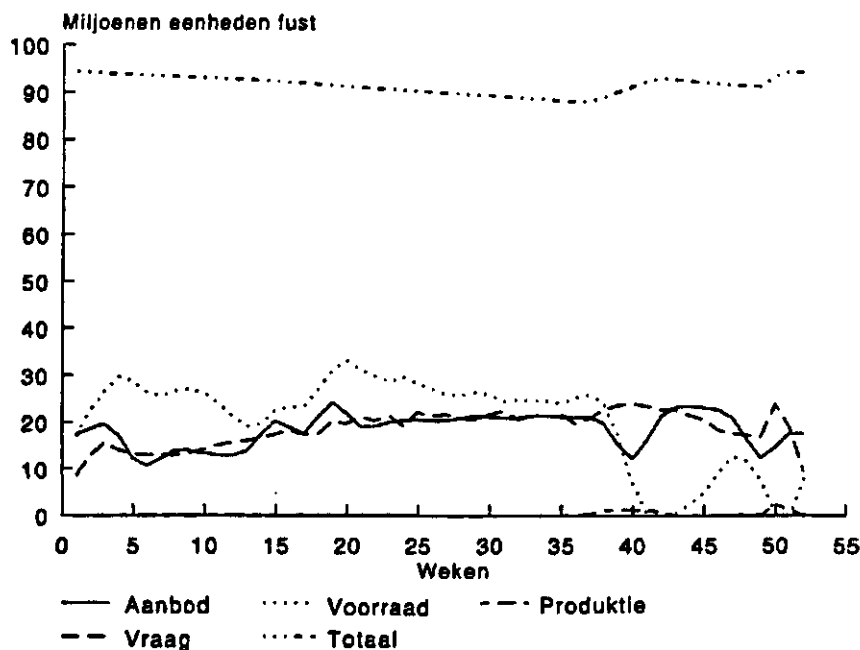
3.2 Resultaat

De verbijzondering van de invoergegevens naar de verschillende fusttypen en het deel van de produktstroom dat in EPS-fust wordt verpakt is niet voldoende mogelijk. De absolute getallen van het basisscenario zijn door de werkgroep hiermee op voorhand verworpen. Wel valt een indruk te geven van de behoefte aan EPS-fust gedurende het jaar.

Basisscenario

In figuur 3.1 is de behoefte aan EPS-fust gedurende het jaar te zien. De totale hoeveelheid fust wordt bepaald door de behoefte aan fust vlak voor de kerst. In de rest van het jaar is er veel opslag van fust. Er zijn twee periodes waarin fust geproduceerd dient te worden (zie figuur 3.1).

1) Naast de tien regio's genoemd in hoofdstuk 2 is een regio "overig" toegevoegd.

Figuur 3.1 Behoefte aan EPS-fust

Alternatieve scenario's

Op voorhand zijn enkele alternatieve scenario's opgesteld. Het betreft hier alternatieve waarden voor de variabelen marktaandeel en doorlooptijd. Vanwege de onbetrouwbaarheid van het invoergegevens "marktaandeel", en daarmee de resultaten die zijn berekend met behulp van het basisscenario, worden deze scenario's niet besproken. Wel worden hieruit algemene bevindingen besproken.

Uit de resultaten van berekeningen die gemaakt met de scenario's met variabele doorlooptijden blijkt dat de doorlooptijd een grote invloed heeft op de totale hoeveelheid fust.

Een verkorting van de doorlooptijd vlak voor kerst veroorzaakt een vermindering van de totale hoeveelheid benodigd fust.

3.3 Conclusies

De verwerking van de beschikbare gegevens heeft niet tot betrouwbare resultaten geleid. De oorzaken zijn het niet voldoende betrouwbaar beschikbaar zijn van sommige invoergegevens en alle fusttypes zijn herleidt tot een eenheidfust. Dit is deels veroorzaakt door het hoge aggregatieniveau van de gebruikte getallen. Teruggaan naar een lager aggregatieniveau heeft tot gevolg dat aanmerkelijk meer gegevens verzameld dienen te worden. Het model zelf behoeft naar verwachting minimale wijzigingen. In de nieuwe situatie wordt de behoefte aan fust in een regio bepaald door vier factoren (zie ook formule 3, in bijlage 4):

- hoeveelheid produkt die in de regio verpakt wordt;
- fusttype waarin dit produkt verpakt wordt;
- hoeveelheid produkt die in een fust van dat type past;
- marktaandeel van EPS in de regio.

Het verkrijgen van betrouwbare data zal ook bij deze aanpak een probleem blijven.

Voor opnieuw kan worden gestart met het berekenen van de benodigde fusthoeveelheid zijn de volgende acties noodzakelijk:

- a. het heroverwegen van de verdeling van de produkten over verschillende fusttypes (= tomatenbakje of lage, middel dan wel hoge bak dan wel bulk);
- b. het berekenen van de verpakkingsbehoefte per periode per fusttype;
- c. het opsplitsen van de verzamelde volume-informatie per fusttype waarbij het volume per produkt zoveel mogelijk afzonderlijk is opgenomen;
- d. het aangeven van het aandeel EPS per produkt per fuststroom;
- e. het invoeren van de gegevens per fusttype in het model;
- f. het berekenen van het basisscenario en vergelijken met de werkelijkheid.

4. OPZET VERHUURSYSTEEM

4.1 Inleiding

Voor de verhuur van EPS-fust is een systeem nodig volgens welke het fust op de markt wordt gebracht. Ook moet EPS de kosten die gepaard gaan met de exploitatie van een fustpool in dit verhuursysteem in rekening brengen bij de fustgebruikers. In dit hoofdstuk is de bestaande situatie inclusief voor het verhuursysteem belangrijke kenmerken beschreven in paragraaf 4.2. De resultaten van het marktonderzoek onder andere poolexploitanten zijn weergegeven in paragraaf 4.3. In paragraaf 4.5 worden uit de mogelijke meetpunten voor het tellen en factureren van de roulaties het in de situatie van EPS meest acceptabele en sluitende systeem geselecteerd. De mogelijke verhuursystemen zijn vergeleken en het voor EPS optimale systeem is geselecteerd in paragraaf 4.5. Het geselecteerde verhuursysteem is beschreven in paragraaf 4.6. De hierbij behorende Algemene Voorwaarden en Contractvoorwaarden zijn in bijlagen 5 tot en met 7 opgenomen. In paragraaf 4.7 zijn de evaluatiecriteria voor de beoordeling van de pilotprojecten opgenomen en in paragraaf 4.8 zijn de resultaten van de evaluatie van de pilotprojecten weergegeven.

4.2 Beschrijving huidige situatie

Het EPS-fust is vanaf 1994 ingezet voor de afzet van produkten van de leden/aandeelhouders van de telersorganisaties. Daarnaast loopt een aantal proeven waar het fust ook buiten deze organisaties om wordt ingezet. De gebruikskosten van het fust worden nu op basis van open calculatie vastgesteld per vulling en doorberekend aan de telersorganisaties. In Nederland is in het kader van de fustverordening de kostenverdeling tussen koper en teler landelijk vastgesteld. In de andere landen is de doorberekening van de kosten door de telersorganisaties aan de kopers en/of aanvoerders vrij.

Het beoogde inzetgebied voor EPS-fust is het gebruik ten behoeve van de afzet van verse groente en fruit. Andere produkten worden op termijn niet uitgesloten. De afzet van groente en fruit wordt gekenmerkt door enerzijds een zeer versnipperde produktie, handel en afzet en anderzijds ook een aantal grote spelers die met name leveren aan het grootwinkelbedrijf. Veel kleine producenten zijn verenigd in telersorganisaties. Daarnaast kenmerkt de afzet zich door het soms grote aantal schakels van de keten dat wordt gepasseerd - inclusief onderlinge leveranties - voordat een produkt bij de consument aankomt.

De keten waarin verse groente en fruit wordt afgezet kenmerkt zich door een groot aantal kleinere bedrijven, met name telers en handel. Deze kleinere bedrijven hebben vaak geen geautomatiseerde administratie. In deze bedrijven kan het aantal fusttransacties niet of nauwelijks betrouwbaar worden vastgesteld.

Levensmiddelenprodukten kenmerken zich door de verplichting op het produkt of de verpakking aan te geven door of onder wiens verantwoordelijkheid het produkt is geleverd (aanduidingsverplichting). Hiermee kan de verpakker of producent van een produkt worden achterhaald.

4.3 Andere fustverhuurders

Onder andere fustverhuurders is een onderzoek gehouden. Aanleiding voor dit onderzoek was de behoefte aan meer diepgaande informatie over de gebruikte exploitatiegrondslagen, de meest voorkomende vormen van misbruik en de preventiemogelijkhe-

den. In het kader van het marktonderzoek verhuurders is gesproken met een brancheorganisatie en met een aantal verhuurders van fust of pallets.

De Centrale für Coorganisation (CCG) is een branche organisatie. CCG is een overkoepelende organisatie van het Duitse grootwinkelbedrijf, producenten en fustleveranciers. CCG staat afstemming voor op fustgebied waarbij het grootwinkelbedrijf het fusttype voorschrijft en de producent een vrije keuze uit de voor dat fusttype beschikbare leveranciers heeft. Doel is enerzijds te komen tot standaardisatie van fusttypes en anderzijds te voorkomen dat bepaalde fustleveranciers een monopoliepositie verwerven.

Bijsterbosch is een commerciële poolexploitant. Bijsterbosch exploiteert de E2 krat die met name wordt ingezet in de vleessector. De afvuller huurt fust, de facturering kan op alle mogelijke grondslagen naar wens van de afvuller worden overeengekomen. De huurder is verantwoordelijk voor het fust inclusief eventueel misbruik, ook bij zijn afnemers.

Versfust is opgezet door het CBL in samenwerking met stichting merkartikel (SMA). De gebruiker koopt het fust en is zelf verantwoordelijk voor het beheer van zijn fustbestand. De Container Centralen A/S vervult de zeer beperkte exploitatiefunctie (vervanging kapot fust). Het systeem is nog in opbouw en de uiteindelijke exploitatiekosten zijn nog niet bekend. Versfust is in opzet nationaal georiënteerd maar de eerste stappen in België zijn gezet.

CHEP is een commerciële poolexploitant, met name bekend van pallets. CHEP verhuurt ook fust in Duitsland (de KLT krat voor de automobielbranche). CHEP is voornemens op korte termijn een nestbaar of klapbaar type versfust in België te introduceren op verzoek van het Belgische grootwinkelbedrijf. Het verhuursysteem is analoog aan het CHEP-palletverhuursysteem.

Comepack GmbH is een commerciële poolexploitant, voortgekomen uit een logistieke dienstverlener. Er zijn twee exploitatiesystemen, namelijk:

- a. koop/terugkoop = Multipack en KLT: uit het prijsverschil tussen de verkoop en terugkoop worden de verleende diensten en afschrijving betaald. Verpakkingen worden ingezet voor relatief hoogwaardige produkten. Het overzichtelijke roulatiepatroon met beperkt aantal afvullers beperkt de kans op misbruik;
- b. roulatie met statiegeld = Mondopack: verpakking voor zeer hoogwaardige goederen. Verpakking gaat bij aflevering direct mee retour. Reiniging vindt plaats na iedere roulatie. De afvuller betaalt per roulatie. De dienstverlener verzorgt de distributie inclusief retourlevering.

IFCO is een fustconcept, mede ontwikkeld door zeven Duitse grootwinkelbedrijven, op basis van commerciële exploitatie. IFCO is een klapbaar fust waarbij het retourtransport vanaf de afnemer in de fusthuur zit. De hoge huurkosten worden veroorzaakt door de beperkte levensduur en de uitgebreide dienstverlening (IFCO was niet bereid tot medewerking aan het onderzoek).

Sivepo (potplantenfust) staat voor Sierteelt Verpakkingspool. Sivepo is voornemens uitsluitend exploitant van meermalig potplantenfust (trays). De roulaties zijn niet volgzaam. Het ontbreken van de aanduidingsverplichting beperkt de controleerbaarheid. Sivepo ziet geen kans het significante aandeel misbruik te beperken. Sivepo wordt ook geconfronteerd met vraag naar fustverhuur aan zelfstandige afzettende producenten.

De stichting Broban beheer (broodkrat) is geen poolexploitant. Broban heeft een broodkrat ontwikkeld. De krat wordt gekocht door de verpakker. De naam van de verpakker is aangebracht op de krat. Iedere verpakker is zelf verantwoordelijk voor het beheer van de krat.

Uit het onderzoek zijn de volgende conclusies getrokken:

- a. één fustpool heeft een met EPS vergelijkbaar roulatiepatroon (potplantenfust). De opzet van deze fustpool is vergelijkbaar met EPS. In vergelijking met EPS is de ontwikkeling van de organisatie en werkwijze minder gevorderd;
- b. andere fustaanbieders hebben een overzichtelijk roulatiepatroon;
- c. de gebruikte factureringsbasis varieert van pool tot pool: zowel koop-, terugkoop, huur-naar-duur als roulatie komen voor. In alle gevallen betaalt de afvuller de gebruikskosten;
- d. grootschalig misbruik komt niet voor of wordt geaccepteerd:

- (i) systemen met statiegeld (of koop) hebben weinig aandacht voor misbruik. De beperkte aandacht wordt mede veroorzaakt door het overzichtelijke roulatiepatroon en de meestal beperkte poolomvang. In geval van Sivepo wordt een aanzienlijk aandeel misbruik geaccepteerd;
- (ii) systemen zonder statiegeld beperken misbruik door registratie van alle fusttransacties en het verantwoordelijk stellen van de huurders;
- e. veel systemen zijn nog in opbouw waardoor de prioriteiten van het management zich niet richten op misbruik.

4.4 De keuze van de meet- en factureringspunten voor de verhuur van fust

4.4.1 Definitie meetpunten

De roulatie is geselecteerd als basis voor het verhuursysteem. Een roulatie is een fustbeweging. Deze beweging kan op verschillende manieren worden gedefinieerd. In deze paragraaf zijn verschillende definities vergeleken. Uit de mogelijke definities is die definitie geselecteerd die zoveel mogelijk tegemoet komt aan de randvoorwaarden die zijn gesteld aan het verhuursysteem.

Mogelijke definities van een roulatie zijn:

- a. iedere keer dat een fust wordt gevuld;
- b. iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf verlaat;
- c. iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat;
- d. iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf binnenkomt;
- e. iedere keer dat een fust gevuld bij een eindafnemer komt.

Bij voorgenoemde definities is een bedrijf gedefinieerd als één vestiging van een bedrijf. Bij levering van produkten via de veiling¹⁾ moet de verdeling van de roulatiekosten later nader worden uitgewerkt. Bij de uitwerking wordt een meetpunt zoveel mogelijk gelegd bij de in- of uitgang van een bedrijf omdat dit bestaande meetpunten zijn ten behoeve van de eigen administratie van een bedrijf (facturering, creditering, statiegeldverrekening fust, [factuur]controle). In de volgende paragrafen worden de definities beschreven waarbij voor de nader uit te werken definities tevens het aantal en de locatie van de meetpunten wordt aangegeven.

4.4.1.1 Iedere keer dat een fust wordt gevuld

Een fust kan worden gevuld door:

- 1. telers (ook buitenlandse);
- 2. verpakkers (onder andere importeurs en groentesnijderijen) en
- 3. ompakkers.

Met uitzondering van de teler kunnen alle overige schakels naast vullers van fust ook doorgevers zijn van vol fust dan wel verwerkers van produkten. Bij de telers worden de produkten, al dan niet na sorteren en/of opslag verpakt in fust. Bij het verpakken en ompakken worden de volgende stappen genomen. De produkten worden:

- a. al dan niet in EPS-fust aangeleverd bij het bedrijf;
- b. uit het fust gehaald;
- c. verpakt of bewerkt, in geval van ompakken vindt geen bewerking plaats;
- d. in een omverpakking zoals EPS-fust gestopt, in geval van ompakken is dit altijd een ander fusttype, in de overige gevallen kan dit ook hetzelfde fusttype zijn;
- e. afgeleverd bij de afnemer.

Knelpunten voor het vaststellen van het aantal keer vullen zijn:

- a. moet bij kleinverpakken, waarbij de omverpakking identiek blijft, het vullen na de kleinverpakking als roulatie worden geteld;

1) Onder veilingen worden in dit kader ook coöperatieve afzetorganisaties verstaan.

- b. als herverpakken na kleinverpakken niet als roulatie telt, hoe wordt het extra benodigde fust geteld;
- c. hoe kunnen in een bedrijf waar produkten worden ontvangen, opgeslagen, omgepakt en verpakt, waarbij ook nog schade en uitval door veroudering voorkomt, de stromen worden gescheiden zodanig dat lopende en nieuw aangevangen roulaties eenduidig kunnen worden vastgelegd binnen ieder tijdvak.

4.4.1.2 Iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf verlaat

Een eenvoudiger principe is niet het centraal stellen van een handeling met de inhoud van het fust maar enkel het feit dat het fust gevuld het bedrijf verlaat. Bij de uitwerking van deze definitie moet rekening worden gehouden met de volgende knelpunten:

- a. de fustkosten per traject van teler tot eindafnemer zijn afhankelijk van het aantal schakels in de keten;
- b. hoe kan het aantal betalende bedrijven worden beperkt;
- c. "vol voor leeg"-transacties waarbij het fust niet op de factuur wordt vermeld;
- d. afzonderlijk factureren van fust en produkt waardoor gevuld fust ongevuuld lijkt.

Voor wat betreft de acceptatie kunnen problemen ontstaan bij ketens waarin de produkten via veel schakels bij de eindafnemer terecht komen, aangezien deze verhoudingsgewijs hoge fustkosten betalen. Een voorbeeld van een mogelijke keten is:

teler → veiling → commissionair → handelaar → loonverpakker → handelaar → handelaar → eindafnemer. Afgewogen moet worden in hoeverre een distributiecentrale (DC) van een grootwinkelbedrijf ook een bijdrage in de fustkosten moet leveren.

4.4.1.3 Iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat

Deze definitie is vergelijkbaar met de voorgaande definitie, alleen wordt nu ook het lege fust belast. Bij de uitwerking van deze definitie moet rekening worden gehouden met de volgende knelpunten:

- a. beperking vrije roulatie van leeg fust;
- b. afhankelijkheid fustkosten per traject van teler tot eindafnemer en terug van het aantal schakels in de keten;
- c. "vol voor leeg"-transacties waarbij fust niet op de factuur wordt vermeld;
- d. beperking aantal betalende bedrijven;
- e. onwil grootwinkelbedrijven inzake afzonderlijke belasting voor het fust.

4.4.1.4 Iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf binnenkomt

Een alternatief is niet het centraal stellen van een handeling met de inhoud van het fust maar enkel het feit dat het bedrijf gevuld fust ontvangt. Bij de uitwerking van deze definitie moet rekening worden gehouden met de volgende knelpunten:

- a. afhankelijkheid fustkosten per traject van teler tot eindafnemer van het aantal schakels in de keten;
- b. beperking aantal betalende bedrijven;
- c. afzonderlijk factureren van fust en produkt waardoor gevuld fust ongevuuld lijkt;
- d. "vol voor leeg"-transacties waarbij het fust niet op de factuur wordt vermeld;
- e. onwil grootwinkelbedrijven inzake afzonderlijke belasting voor het fust.

Het grootwinkelbedrijf heeft een dergelijk groot aandeel in de afzet van groente en fruit en tevens een zodanige inkoopmacht dat niet kan worden verwacht dat zij gaan betalen voor fustkosten anders dan kosten verwerkt in de productprijs. Deze optie zal in het navolgende niet verder worden besproken. Wel kan eventueel worden overwogen, bij een ander betalingsprincipe, door grootwinkelbedrijven een registratie van fust te laten bijhouden ten behoeve van controle en beheersing van de fuststroom.

4.4.1.5 Iedere keer dat een fust gevuld bij een eindafnemer komt

Naast het meten bij het afvullen kan ook worden gemeten bij het leegmaken van fust. Met het leegmaken van fust wordt in dit kader uitsluitend bedoeld het leegmaken ten behoeve van consumptie van het produkt door de eindafnemer. Een eindafnemer is degene die het produkt uit een fust verkoopt aan een consument (detailist, eventuele teler). Daarnaast is de eindafnemer een grootverbruiker die produkten in fust koopt en gebruikt (horeca, restauratieve voorzieningen van bedrijven, ziekenhuizen enzovoort).

Bij de uitwerking van deze definitie moet rekening worden gehouden met de volgende knelpunten:

- op deze wijze worden gebruikers die het produkt voor de eindafnemer ompakken naar ander fust niet belast;
- "vol voor leeg"-transacties waarbij geen fust wordt gefactureerd;
- hoe wordt omgegaan met verschillen in efficiency in de keten naar de eindafnemer (verliezen);
- op welke wijze is een volledige selectie van eindafnemers te maken;
- kunnen eindafnemers worden gefactureerd of worden belast met de bij deze definitie behorende administratieve last.

Aangezien door de gebruikers niet zal worden geaccepteerd dat bij gebruik van het fust in het eerste deel van de keten niet hoeft te worden betaald, zal deze optie in het navolgende niet verder worden besproken.

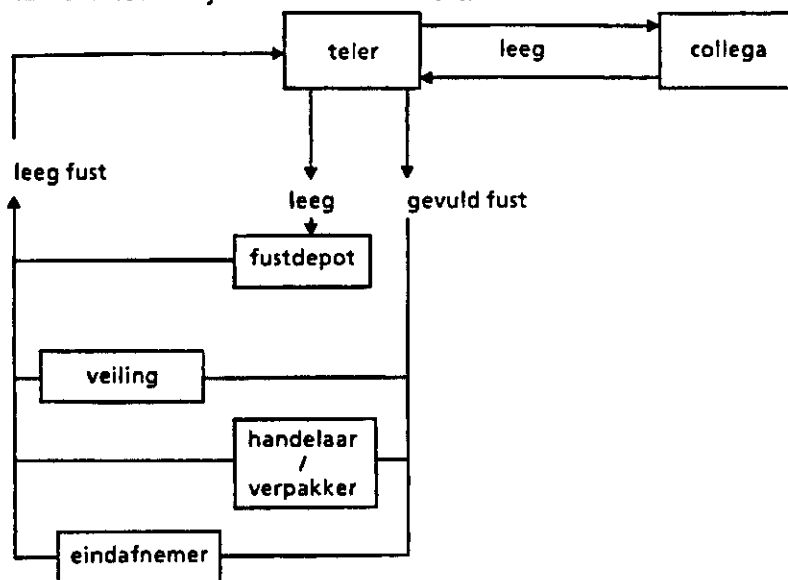
4.4.2 Fuststroom per gebruiker

Per schakel in de keten worden alle mogelijke fustrelaties met andere schakels weergegeven. Aan de hand van de hiervoor beschreven roulatiedefinities worden tevens de meetpunten aangegeven waar meting van het aantal roulaties moet plaatsvinden. Van de mogelijke definities zijn overgebleven:

- iedere keer dat een fust wordt gevuld;
- iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf verlaat;
- iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat.

4.4.2.1 Veilingteler

Een veilingteler levert niet alleen produkten aan de veiling (figuur 4.1). Al dan niet toegestaan door de veiling worden ook produkten in fust geleverd aan andere afnemers. De collega kan een ieder zijn die ook fust afvult.

Figuur 4.1 Relatie tussen veilingteler en de andere schakels in de keten

A. Iedere keer dat een fust wordt gevuld

Met uitzondering van uitval en afval wordt gevuld fust uitsluitend ingezet voor de afzet van het produkt. Het meetpunt bij de uitgang van het bedrijf is zodoende een goede. Bij de keuze van dit meetpunt zijn nog wel knelpunten:

- de administratieve kwaliteit van de teler: dit kan geval van levering via de veiling worden opgevangen door de veilingregistratie;
- de leveringen aan derden: deze zijn niet toegestaan door de veiling en vaak zwart en dus niet administratief vastgelegd - in deze gevallen blijft misbruik beperkt door controle parallel aan controle op misbruik van het merkenrecht;
- rechtstreekse verkoop aan de consument: in dit geval worden produkten wel "uitgestald" in fust maar wordt het fust reeds op het bedrijf weer leegverkocht.

Een potentieel knelpunt is het gebruik van EPS-fust als oogstfust. Dit gebruik kan niet op basis van roulaties worden gemeten omdat de bedrijfsgrens niet worden overschreden.

B. Iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf verlaat

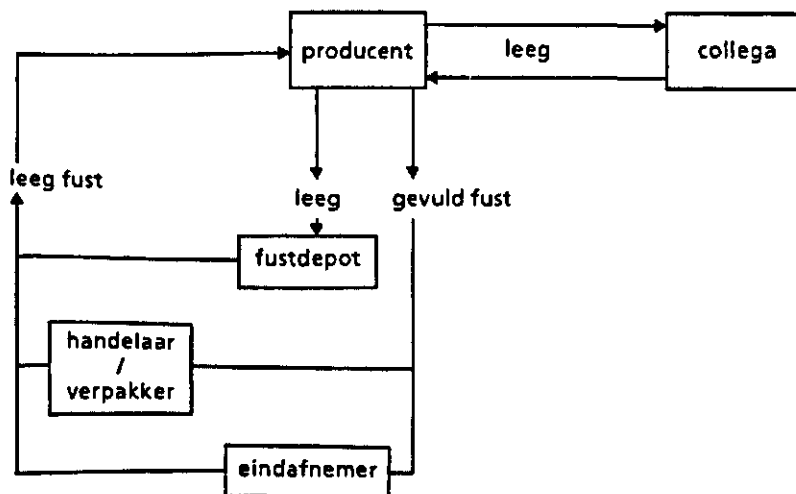
Zie optie A. Het knelpunt consumentenverkoop is niet van toepassing.

C. Iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat

Zie optie A, maar daarnaast moeten ook nog alle onderlinge leveringen met collega's worden vastgelegd. Hieraan is gezien de administratieve kwaliteit van de teler en het ontbreken van tussenkomst van de veiling niet te voldoen.

4.4.2.2 Onafhankelijke teler

Een onafhankelijke teler is een teler die niet is aangesloten bij een veiling. Dit kan zowel een Nederlandse als buitenlandse teler zijn. In figuur 4.2 zijn de relaties tussen de onafhankelijke teler en de rest van de keten weergegeven.

Figuur 4.2 Relatie tussen onafhankelijke teler en de andere schakels in de keten

A. Iedere keer dat een fust wordt gevuld

Met uitzondering van uitval en afval wordt gevuld fust uitsluitend ingezet voor de afzet van het produkt. Het meetpunt bij de uitgang van het bedrijf is zodoende een goede. Bij de keuze van dit meetpunt zijn nog wel knelpunten:

- a. de administratieve kwaliteit van de producent: minimaal een deel van de producenten heeft geen sluitend administratief systeem waarin de hoeveelheid geleverd fust eenvoudig is te herleiden;
- b. een deel van de bedrijven levert een deel van de produkten zwart af: deze produktenstroom en dus ook fuststroom wordt niet administratief vastgelegd gegevens zijn zodoende niet beschikbaar;
- c. rechtstreekse verkoop aan de consument: in dit geval worden produkten wel "uitgesteld" in fust maar wordt het fust reeds op het bedrijf weer leegverkocht.

Een potentieel knelpunt is het gebruik van EPS-fust als oogstfust. Dit gebruik kan niet op basis van roulaties worden gemeten omdat de bedrijfsgrens niet worden overschreden.

B. Iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf verlaat

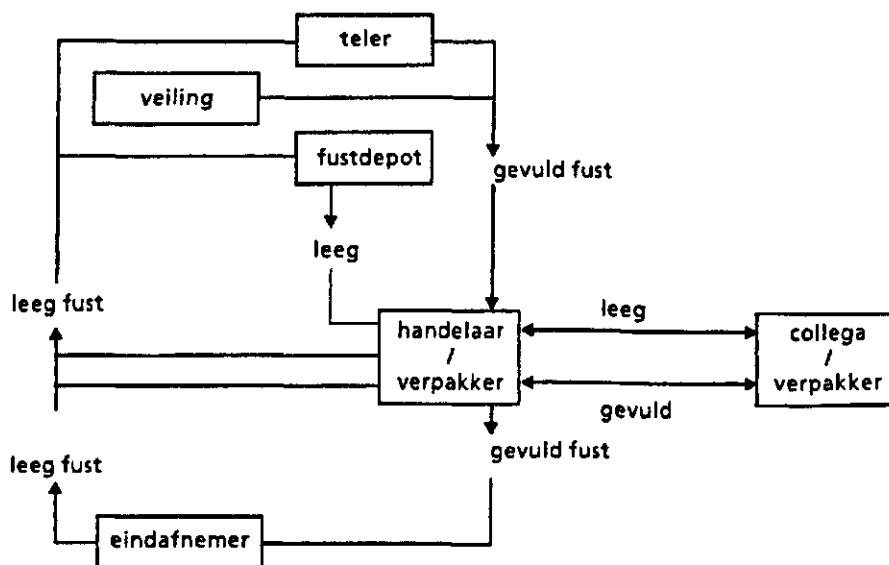
Zie optie A. Het knelpunt consumentenverkoop is niet van toepassing.

C. Iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat

Zie optie A, maar daarnaast moeten ook nog alle onderlinge leveringen met collega's worden vastgelegd. De soms matige administratieve kwaliteit van de producent beperkt de kwaliteit van de registratie.

4.4.2.3 Handelaar/verpakker

Een handelaar/verpakker is een leverancier van AGF-produkten die als hoofdactiviteiten heeft de aankoop en verkoop van AGF-produkten en/of het verpakken (verpakken van produkten in consumenten verpakkingen) en het ompakken (veranderen van fust) van produkten. In een aantal gevallen wordt het verpakken of ompakken uitbesteed aan gespecialiseerde collegabedrijven (figuur 4.3).

Figuur 4.3 Relatie tussen de handelaar/verpakker en de andere schakels in de keten

A. Iedere keer dat een fust wordt gevuld

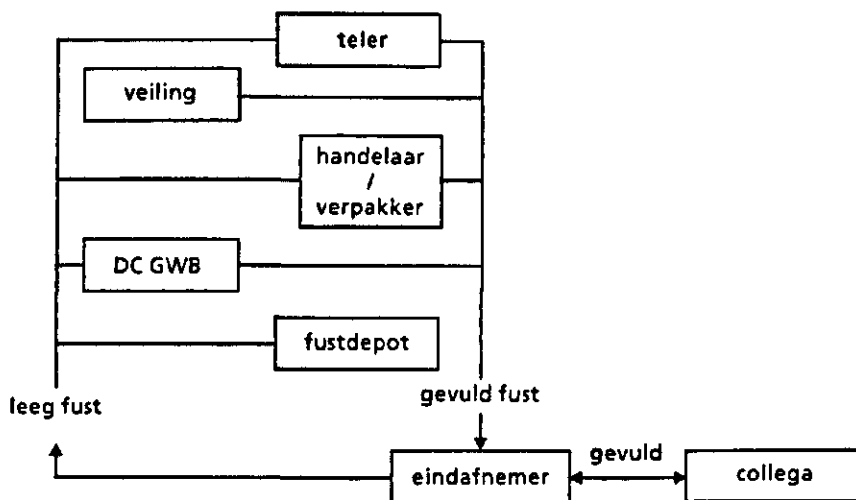
Voor een sluitende registratie van alle vullingen van fust moet ook binnen de muren van het bedrijf worden geregistreerd wat met het fust gebeurt. Dit is vaak niet haalbaar gezien de administratieve kwaliteit.

C. Iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat

Dit is zowel het geval bij de distributie vanaf het DC naar de filialen als bij retourlevering van het fust aan de leverancier of fustdienstverlener. De registratie van deze verplaatsingen is in het algemeen goed. Door het grootwinkelbedrijf zal worden geweigerd bij leveringen aan filialen en bij retourlevering aan de leveranciers afzonderlijk voor het gebruik van fust te betalen.

4.4.2.5 Eindafnemers

Eindafnemers zijn detaillisten of grootverbruikers die producten in fust aankopen, de producten verbruiken en het lege fust retour leveren (figuur 4.5).

Figuur 4.5 Relatie tussen de eindafnemer en de andere schakels in de keten

A. Iedere keer dat een fust wordt gevuld

Het vullen van fust komt bij direct aan te leveren eindafnemers niet voor.

B. Iedere keer dat een fust gevuld een bedrijf verlaat

Gevuld fust zal alleen het bedrijf verlaten bij onderlinge levering aan collega's en mogelijk bij retourleveringen in het kader van kwaliteitsproblemen. Door de detaillist zal worden geweigerd bij onderlinge leveringen te betalen.

C. Iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat

In dit geval moeten de detaillisten een volledige registratie hebben van de fuststromen inclusief alle onderlinge levering naar collega's. Door de detaillist zal worden geweigerd bij onderlinge leveringen te betalen.

4.4.3 Vergelijking definities roulatie

De beoordelingscriteria voor de ondersteuning bij het maken van een keuze tussen verschillende roulatiedefinities zijn:

1. de realiseerbaarheid van een sluitend systeem;
2. de minimalisatie van de beheerslast; en
3. de acceptatie door de gebruikers.

Definitie roulatie	Beoordelingscriteria		
	sluitendheid	beheerslast	acceptatie
Vullen fust	matig	matig	hoog
teler	administratie/oogstfust	veiling/bedrijf	hoog
producent	administratie/oogstfust	bedrijf	hoog
handelaar/ verpakker	slecht	bedrijf	hoog
DC eindafnemer	slecht/redelijk	soms bedrijf	hoog
eindafnemer	n.v.t.	n.v.t.	hoog
Afzet gevuld fust	goed	redelijk laag	redelijk
teler	administratie (veiling)	op veiling	hoog
producent	administratie	uitgang	hoog
handelaar/ verpakker	redelijk	uitgang	matig
DC eindafnemer	goed	uitgang	onacceptabel
eindafnemer	n.v.t.	n.v.t.	hoog
Afzet fust	slecht	zeer goed	laag
teler	administratie	in- en uitgang	laag
producent	administratie	in- en uitgang	laag
handelaar/ verpakker	redelijk	in- en uitgang	laag
DC eindafnemer	goed	in- en uitgang	onacceptabel
eindafnemer	welke/administratie	in- en uitgang	onacceptabel

Figuur 4.6 Score definities roulatie op de beoordelingscriteria

In figuur 4.6 geeft de score van de definities van een roulatiesysteem aan ten opzichte van de voornaamste beoordelingscriteria. Een nadere analyse van deze beoordeling resulteert in ieder geval tot de afschrijving van de definitie "Iedere keer dat een fust een bedrijf verlaat". Redenen hiervoor zijn de gebrekkige acceptatie door de gebruikers en de administratieve knelpunten. Resteren de definities "Vullen fust" en "Afzet gevuld fust". De score van deze definities is vergelijkbaar. De definitie gebaseerd op het vullen van fust wordt ketenbreed geaccepteerd maar heeft een probleem met het vastleggen van het aantal nieuwe roulaties bij de handel. Dit knelpunt kan, als het niet afdoende kan worden opgelost, de acceptatie verkleinen. De definitie gebaseerd op iedere transactie met gevuld fust wordt niet geaccepteerd bij de DC's van het grootwinkelbedrijf en matig bij de handel waar roulaties met produkten die veel schakels in de keten passeren worden belast met hoge fustkosten. Deze definitie is administratief goed te volgen zodat de kans op misbruik kan worden beperkt.

Bij afdoende oplossing van het volgen van roulaties bij verpakkers en ompakkers gaat de voorkeur uit naar definitie 4.1.1.1, betaling van fustkosten steeds bij het vullen van fust.

4.5 Keuze van het beheerssysteem voor de verhuur van fust

4.5.1 Beschrijving exploitatiemethoden

Fust kan door een fustexploitant op verschillende manieren in de markt worden gezet. In deze paragraaf worden eerst de exploitatiemethoden beschreven. Vervolgens worden de exploitatiemethoden per schakel in de keten vergeleken zodat daarna het roulatiesysteem als basis voor het te ontwerpen verhuursysteem kan worden geselecteerd. Aanvullend op de keuze voor het roulatiesysteem worden daarna de verschillende opties voor de selectie van de meet- en factureringspunten beschreven zodat tenslotte als ver-

huursysteem wordt geselecteerd een roulatiesysteem waarbij het vullen van fust als startpunt van de roulatie en dus meet- en factureringspunt geldt.

De volgende exploitatiemethoden zijn bekend zijn:

1. het roulatiesysteem;
2. huur-naar-duur-systeem, en
3. koop-/terugkoopsysteem.

Bij de twee eerstgenoemde exploitatiemethoden kan al dan niet statiegeld in rekening worden gebracht. Bij de keuze zijn de volgende argumenten van toepassing:

- a. vóór het berekenen van statiegeld:
 - (i) het gewend zijn aan de betaling van statiegeld door de gebruikers van het fust in de bestaande situatie;
 - (ii) het risico en de kosten van verlies van fust zijn groter indien geen statiegeld wordt betaald;
 - (iii) het versnellen van de roulatie en het voorkomen van opslag van produkten in fust onder invloed van de rentelasten die gepaard gaan met de betaling van statiegeld;
 - (iv) de voorgaande argumenten beperken de noodzaak en kosten van het controle- en beheerssysteem;
- b. tegen het berekenen van statiegeld:
 - (i) de onwil van een aantal eindafnemers daadwerkelijk tot betaling van statiegeld over te gaan met als gevolg hiervan rentekosten, de noodzaak van het zelf retourneren van fust en een administratieve fustbalans te onderhouden door de leverancier van de betreffende eindafnemer;
 - (ii) het kapitaalbeslag voor de gebruikers van het fust ter financiering van het statiegeld.

In het geval van EPS wordt gekozen voor een systeem waarbij wel statiegeld wordt berekend, met name in verband met de als gevolg hiervan minder grote noodzaak van beheersing van de fuststroom en het gewend zijn van de gebruikers aan de betaling van statiegeld.

Roulatiesysteem

Bij een roulatiesysteem worden de kosten van het gebruik van fust doorbelast naar de gebruiker op basis van het gebruik zelf, niet het bezit. Ieder nieuw gebruik moet worden geregistreerd en naar de exploitant worden gecommuniceerd ten behoeve van de facturering. Het fust blijft in bezit van de poolexploitant.

Knelpunten bij het roulatiesysteem zijn:

- a. bij de aanvang van een nieuw gebruik bij een handelaar of teler kunnen aanvullende registraties noodzakelijk zijn;
- b. fusttransacties op basis van vol voor leeg zijn niet altijd zonder registratie toegestaan (afhankelijk van de definitie van een roulatie);
- c. afhankelijk van de definitie van een roulatie varieert het aantal contractpartijen aanzienlijk;
- d. de fustkosten voor de gebruiker zijn onafhankelijk van de duur van een roulatie;
- e. wijzigingen in de hoogte van het statiegeld komen bij de op dat moment in omloop zijnde hoeveelheid fust altijd voor rekening van de exploitant;
- f. bij beëindiging van de exploitatie van een fusttype moeten al het fust, al dan niet afgeschreven, worden teruggenomen.

Huur-naar-duur-systeem

Bij een huur-naar-duur-systeem worden kosten van het gebruik van fust in principe doorbelast naar de gebruiker op basis van de tijd die de gebruiker het fust in zijn bezit heeft. In dit systeem moeten alle fusttransacties - behalve vol voor leeg - worden geregistreerd door de gebruikers en gecommuniceerd naar de exploitant ten behoeve van de facturering. Het fust blijft in bezit van de poolexploitant.

Knelpunten bij het huur-naar-duur-systeem zijn:

- a. in principe zijn alle fustgebruikers contractpartner en moeten een fustregistratie bijhouden;
- b. fust kan in principe niet vrij rouleren (registratie is altijd noodzakelijk);
- c. bij een groot aantal partijen zijn aanvullende registraties noodzakelijk omdat het administratieve systeem niet voldoende betrouwbaar is;
- d. de fustkosten voor de gebruiker zijn onafhankelijk van de gebruiksfrequentie;
- e. wijzigingen in de hoogte van het statiegeld komen bij de op dat moment in omloop zijnde hoeveelheid fust altijd voor rekening van de exploitant;
- f. bij beëindiging van de exploitatie van een fusttype moet al het fust, al dan niet afgeschreven, worden teruggenomen.

Koop-/terugkoopsysteem

Het koop-/terugkoopsysteem is feitelijk een roulatiesysteem waarbij een roulatie overeenkomt met het gebruik van het fust van depot tot depot. Verder kenmerkt dit systeem zich door de eigendomsoverdracht van het fust. De exploitatiekosten worden voldaan uit het verschil tussen de verkoop- en inkoop prijs van het fust. In het algemeen wordt ook de vervanging van kapot en versleten fust hieruit betaald. Het grote voordeel is de flexibiliteit van het systeem, zowel de exploitatievergoeding als het "statiegeld" kunnen eenvoudig worden aangepast. Door beperking van de terugkoopverplichting kan het risico van de exploitant op grootschalige overstap naar andere systemen worden beperkt.

Knelpunten bij het koop-/terugkoopsysteem zijn:

- a. het ontstaan van gesloten ketens waarbij het fust niet terugkomt in het depot en hierdoor niet bijdraagt in de vervangingskosten;
- b. door de openheid van de AGF markt kan het aantal partners voor verkoop- en terugkoop niet worden beperkt terwijl dit gezien punt (a) wel wordt vereist;
- c. beperking van de terugkoopverplichting is in de praktijk niet realiseerbaar;
- d. door de eigendomsoverdracht zijn de mogelijkheden voor controle bij de gebruikers beperkt.

4.5.2 Vergelijking exploitatiemethoden

Bij het vergelijken van de exploitatiemethoden moet rekening worden gehouden met de volgende selectiecriteria. Dit zijn:

1. de realiseerbaarheid van een sluitend systeem;
2. de mate van acceptatie door de gebruikers;
3. de omvang van de beheerslast en dus het kostenniveau, en
4. de risico's voor de exploitant.

In figuur 4.7 zijn de argumenten per criterium bij iedere exploitatiemethode systematisch weergegeven.

Het voornaamste criterium in het geval van EPS is de acceptatie. Het wordt in de markt niet geaccepteerd dat het aantal fustgebruikers dat niet betaalt aanzienlijk is. Het niet afdwingbaar zijn van controle bij koop-/terugkoop samen met het vrije roulatiepatroon maken het onmogelijk misbruik op grote schaal te voorkomen. Ook zelfregulering is in dit kader geen oplossing.

Resteren de opties "roulatie" en "huur-naar-duur". Deze zijn op de meeste punten vergelijkbaar voor wat betreft de knelpunten. Een belangrijke uitzondering moet worden gemaakt voor de wens van de gebruikers dat het fust vrij kan rouleren. Dit wordt bij "huur-naar-duur" aanzienlijk beperkt door de noodzaak van een centrale registratie van alle fusttransacties. Afhankelijk van de uiteindelijke definitie van een roulatie kan de registratienoodzaak sterk worden beperkt bij een roulatiesysteem.

Exploitatie- methode	Beoordelingscriteria			
	sluitendheid	beheerslast	risico	acceptatie
Roulatie	- registratie roulaties - vol voor leeg - controle-mogelijkheid	- mogelijk groot aantal contract-partijen - mogelijk last aanvullende registraties	- kostenstijging grondstof - beëindiging	- kosten onafhankelijk van roulatieduur
Huur naar duur-	- registratie transacties - controle-mogelijkheid	- mogelijk groot aantal contractpartijen - last aanvullende registraties	- kostenstijging grondstof - beëindiging exploitatie	- kosten onafhankelijk omloopsnelheid - geen vrije roulatie - registratie en kosten voor de afnemer
Koop-/terugkoop	- registratie niet nodig - geen controle mogelijk	- met gestolen roulaties		- onmogelijk misbruik uit te sluiten

Figuur 4.7 Vergelijking exploitatiemethoden

Samenvattend kan worden gesteld dat een roulatiesysteem de voorkeur heeft. Bij de verdere uitwerking moet wel rekening worden gehouden met de volgende knelpunten:

- kwiteit administratieve systemen;
- roulaties op basis van vol voor leeg;
- aantal contractpartijen;
- afhankelijkheid fustkosten van roulatieduur;
- kostenwijzigingen fust;
- beëindiging van de exploitatie.

4.6 Verhuursysteem EPS-fust

4.6.1 Inleiding

Het vullen van fust is geselecteerd als startpunt voor alle roulaties. Een roulatie wordt gedefinieerd als "iedere keer dat een fust wordt gevuld". Meetpunten moeten worden gelegd bij de telers, ver- en ompakkers en kopers, al naar gelang de vorm van de roulatie. Hierbij zijn de volgende vormen te onderscheiden:

- leden van telersorganisaties: verstrekking aan teler ten behoeve van levering aan de veiling: geldt altijd als een nieuwe roulatie, en
- huurders.
De huurders zijn te onderscheiden in:
 - het afleveren van produkten door een producent: geldt altijd als een nieuwe roulatie;
 - het afleveren van versneden produkten: geldt altijd als een nieuwe roulatie;
 - het ompakken naar EPS-fust: geldt altijd als een nieuwe roulatie;
 - het afvullen onder verantwoordelijkheid van handelaren in derde landen: geldt altijd als een nieuwe roulatie;

- (v) het kleinverpakken van produkten: bij gebruik van een ander fusttype voor de bewerking: geldt altijd als een nieuwe roulatie; en bij gebruik van hetzelfde fusttype voor de bewerking: geldt als een nieuwe roulatie voor het extra benodigde fust. Aantoonbaar hergebruik van hetzelfde fust geldt niet als een nieuwe roulatie.

Detailtering van het verhuursysteem is noodzakelijk ten aanzien van de volgende onderwerpen:

1. verrekeningssystematiek;
2. factureringsprocedures;
3. controlemogelijkheden en -eisen;
4. haalbaarheid en inpasbaarheid binnen Nederlandse en Europese wet- en regelgeving.

De volgende aandachtspunten zijn in volgende paragrafen behandeld ten aanzien van beheersingsmaatregelen: "vol voor leeg"-transacties, registratie-eisen gebruikers, meetmethoden verpakken/ompakken/versnijden, gebruik als oogstfust, rechtstreekse verkoop aan consument door telers en onvoldoende kwaliteit van de administratie bij gebruikers.

4.6.2 Verrekeningssystematiek

De berekening van de huur wordt, zoals eerder aangegeven, verricht op basis van het aantal roulaties. Deze roulaties worden vastgesteld op basis van periodieke opgaven van de veilingen inzake toeleveringen door telers en afname door kopers, alsmede periodieke opgaven van het aantal roulaties door zelfstandig afzettende telers, kopers/handelaars en verpakkers/ompakkers. Teneinde het administratieve proces zo eenvoudig mogelijk te houden moeten een aantal zaken daarnaast op alternatieve wijze in rekening gebracht worden, zoals gebruik als oogstfust en rechtstreekse verkoop aan consument bij telers. Hierbij kan worden gedacht aan geschatte volumes tegen een speciaal tarief. Daarnaast verdient het aanbeveling bij inlevering van te zeer vervuild fust een boete te berekenen.

Bij bedrijven waar het administratieve systeem van onvoldoende kwaliteit is om controleerbare opgaven te doen van de roulaties, dient de administratieve organisatie zodanig aangepast te worden dat een dergelijke opgave wel kan worden opgeleverd. De toetsing van de kwaliteit van het administratieve systeem geschiedt aan de hand van een mededeling van de accountant van het desbetreffende bedrijf, dat het administratieve systeem van voldoende kwaliteit is om jaarlijks een verklaring bij het opgegeven aantal roulaties af te kunnen geven.

4.6.3 Factureringsprocedures

Op basis van de maandelijkse opgaven van de veilingen en huurders wordt maandelijks de roulatievergoeding in rekening gebracht. Bedrijven waar in het geheel geen bruikbare opgave van het aantal roulaties verstrekt kan worden, worden van de EPS-pool uitgesloten.

Bij bedrijven waar wel opgave van het aantal roulaties kan plaatsvinden, doch de accountant, in verband met een onvoldoende kwaliteit van de administratieve organisatie, niet op economisch verantwoorde wijze een accountantsverklaring kan afgeven, kan worden overwogen in het contract de verplichting op te nemen wekelijks opgave te doen van het aantal roulaties. De controleurs van EPS kunnen met deze meer actuele gegevens beter beoordelen in hoeverre het opgegeven aantal roulaties de werkelijkheid benadert. Voorts kan overwogen worden deze categorie gebruikers een hoger tarief te rekenen voor het gebruik van EPS-fust, gezien de hogere frequentie van de door EPS verrichten controle-arbeid.

Uitgangspunt bij de berekening van de tarieven is "kostenmaker is kostendrager". Hierbij moet er mee rekening gehouden worden dat de verschillende roulatievormen andere kosten met zich meebrengen en derhalve tegen verschillende tarieven berekend kunnen worden. Anderzijds dient er voor gewaakt te worden te grote differentiatie toe

te passen, aangezien dat zou kunnen leiden tot een te gecompliceerd administratief proces, alsmede verminderde acceptatie door gebruikers.

4.6.4 Controlemogelijkheden en -eisen

4.6.4.1 Inleiding

Het voornaamste controle-object is het aantal roulaties. Door versturende factoren kan dit aantal niet met volstrekte zekerheid worden vastgesteld. Het vaststellen van het aantal roulaties geschiedt op basis van opgaven van de veiling en van huurders. Met de veilingen moet een overeenkomst worden gesloten, waarin deze opgave van roulaties geregeld wordt. Het betreft hier leveringen van telers naar de veiling en van de veiling aan kopers/handelaars. Inzake huurders moet maandelijks een opgave verstrekt te worden van het aantal roulaties per week, alsmede jaarlijks een accountantsverklaring dat het opgegeven aantal roulaties correct is. Voor de huurders wordt voorts eenmalig een mededeling van hun accountant verwacht, dat hun administratie van voldoende niveau is om de jaarlijkse verklaring af te kunnen geven.

Indien een zodanige mededeling niet afgegeven kan worden, worden de opgavefrequentie en de inzet van EPS-controleurs verhoogd. Per soort gebruik zullen hieronder de controlemogelijkheden en -eisen worden aangegeven.

Ten behoeve van de controle worden de vullers van fust verplicht op het fust op of in het gevulde EPS-fust aan te geven dat het EPS-fust onder haar verantwoordelijkheid is gevuld - bijvoorbeeld door middel van een label of opdruk op de inhoud - waarbij tevens het sorteer- en pakstation of anders de locatie waar het fust is gevuld is aangegeven. Indien dit geen volledig adres is moeten met EPS afspraken worden gemaakt over de hiervoor toegelaten codering.

4.6.4.2 Verstrekking aan telers ten behoeve van levering aan de veiling

Geregistreerd wordt de verstrekte hoeveelheid fust van het depot aan de teler, alsmede (opgave veiling) de hoeveelheid fust geleverd door de teler aan de veiling. Het saldo van deze twee gegevens dient bij de teler aanwezig te zijn. Hierop wordt controle uitgeoefend door de buitendienst-medewerkers. Als samenloop plaatsvindt met fust voor leveringen buiten de veiling om, wordt dit hierna onder "verstrekking aan telers ten behoeve van zelfstandige afzet" uitgewerkt.

Fust voor gebruik als oogstfust en rechtstreekse verkoop aan consument door telers wordt op basis van geschatte volumes en tegen speciale tarieven in rekening gebracht. De schatting geschiedt mede op basis van de ervaringen van de buitendienstmedewerkers.

4.6.4.3 Verkoop aan kopers op de veiling

De verkoop aan kopers op de veiling wordt gemeten aan de hand van de opgaven van de veilingen. Hierbij geldt bovendien dat al het fust dat op de veiling wordt aangeleverd, ook weer uitgeleverd dient te worden. Op deze wijze kan een voortschrijdend volume fust worden bepaald dat nog op de veiling aanwezig moet zijn. Controle hierop geschiedt door de buitendienstmedewerkers.

De gebruiksvergoeding wordt in rekening gebracht aan de kopers op de veiling. Leveringen van leeg fust buiten het depot om door de veiling, alsmede leveringen van vol fust aan niet adequaat geregistreerde gebruikers, moeten in de overeenkomst met de veiling worden uitgesloten. Overtredingen van deze regel komen voor rekening van de veiling.

4.6.4.4 Verstrekking aan telers ten behoeve van zelfstandige afzet

Gebruik van fust door telers, die zelf de afzet van hun produkt verzorgen, wordt geregistreerd op basis van periodieke opgaven van het aantal roulaties door de telers. Voorwaarde hierbij is dat de administratie van de telers van voldoende kwaliteit is. In dit

kader moet door de accountant van de teler een mededeling afgegeven worden, waarin staat dat de administratie van de teler van voldoende kwaliteit is, om de accountant in staat te stellen jaarlijks een goedkeurende accountantsverklaring af te geven inzake het opgegeven aantal roulaties.

Facturering kan maandelijks plaatsvinden op basis van het opgegeven aantal roulaties. Indien de administratie van de teler niet van voldoende kwaliteit is, moet opgave van het aantal roulaties wekelijks geschieden met een dagelijkse registratie van het aantal roulaties. De buitendienstmedewerkers kunnen zich dan bij hun frequentere controle richten op meer actuele gegevens. Van belang is dat een teler fust uit meerdere bronnen kan betrekken, derhalve niet uitsluitend uit het depot, zodat er geen informatie is omtrent het volume dat een teler tot zijn beschikking heeft. De opgave van het aantal roulaties moet beoordeeld worden op basis van omzetgegevens, beoordeling van de dagelijkse vastlegging van het aantal roulaties, overleg met de teler en de kennis en ervaring van de buitendienstmedewerkers.

Teneinde de onnauwkeurigheid van de opgaven zoveel mogelijk te beperken, moet met de betreffende telers overeengekomen worden, dat zij het fust uitsluitend voor specifieke doeleinden mogen gebruiken. Indien bij controle blijkt dat deze bepaling overschreden is, kan bijvoorbeeld een boete berekend worden, en in uitzonderingsgevallen uitsluiting van het EPS-circuit plaatsvinden.

4.6.4.5 Verstrekking aan kopers/handelaren ten behoeve van afvullen in derde landen

Verstrekking van fust aan kopers/handelaren ten behoeve van afvullen in derde landen (waar EPS niet zelf actief is) moet geregistreerd worden op basis van opgaven van de kopers/handelaren. De gebruiksvergoeding wordt ook aan dezen in rekening gebracht. Beoordeeld moet worden in hoeverre fust dat aan derde landen is verstrekt ten behoeve van afvullen inderdaad weer terugkeert in het circuit. Voorzover dat niet geschiedt, moet de koper/handelaar een aanvullende vergoeding betalen voor verloren gegaan fust. Hiermee wordt de noodzaak van controle op het gebruik van fust in derde landen beperkt.

De kopers/handelaren moeten periodiek opgeven welke fuststromen hebben plaatsgevonden, jaarlijks voorzien van een accountantsverklaring. De accountant moet daarnaast eenmalig een mededeling, zoals genoemd onder "verstrekking aan telers ten behoeve van zelfstandige afzet", afgeven.

4.6.4.6 Verpakken/ompakken/versnijden

Hierbij zijn de volgende problemen te onderkennen:

- a. inkomende stroom vol en leeg fust niet bekend;
- b. fustvolume neemt toe of af door ompakken of versnijden;
- c. ingekomen in niet-EPS-fust, uitgang in EPS-fust;
- d. ingekomen in EPS-fust, uitgang in ander EPS-fust.

Aangezien het niet de bedoeling is individuele roulaties dubbel te belasten, moet een meetsysteem gevonden worden, waarbij de volumetoename van EPS-fust per partij zo goed en toch zo eenvoudig mogelijk kan worden vastgesteld. Als uitgangspunt kan genomen worden de hoeveelheid EPS-fust die het bedrijf verlaat. Hierop moet de hoeveelheid vol EPS-fust die het bedrijf binnenkomt worden gecorrigeerd. Een toereikend administratief systeem is hiervoor noodzakelijk. De op basis van dit administratief systeem gedane periodieke opgaven dienen als basis voor het in rekening brengen van de gebruiksvergoeding. Ook hier geldt de jaarlijkse accountantsverklaring en de eenmalige mededeling van de accountant omtrent de toereikendheid van het administratieve systeem.

Bij onvoldoende kwaliteit van de administratie, moet een opgave- en controlesysteem op basis van dagelijkse registratie en wekelijkse rapportage zoals eerder omschreven worden gehanteerd. Bedrijven waar in het geheel geen bruikbare opgave van het aantal roulaties verstrekt kan worden, worden van de EPS-pool uitgesloten.

4.6.4.7 "Vol voor leeg"-transacties

Het komt voor dat bedrijven bij leveranties dezelfde hoeveelheid leeg fust innemen, als vol wordt geleverd, waarbij geen registratie plaatsvindt van de fuststroom. Dit zou kunnen leiden tot het niet registreren van deze fuststromen, en daarmee een te lage vaststelling van het aantal roulaties. Om dit te voorkomen moet in de contractvoorwaarden met de gebruikers worden opgenomen dat alle fuststromen moeten worden geregistreerd.

4.6.4.8 Buitendienstmedewerkers

De buitendienstmedewerkers dienen toegang te hebben tot alle bedrijven waar gebruik van EPS-fust plaats zou kunnen vinden, om die reden ook tot die bedrijven die geen gebruiksovereenkomst met EPS hebben, aangezien zij zich later in de fuststroom keten bevinden.

Voor de controleurs dienen adequate instructies aanwezig zijn, waarnaast voorkomen dient te worden dat controleurs misbruik maken van hun solistische positie. In dit kader kan gedacht worden aan planningen, zodat vooraf bekend is welke bezoeken een controleur in een bepaalde periode zal afleggen, en gestandaardiseerde rapportages per controlebezoek, welke tevens dienen voor het afleggen van verantwoording door de controleurs omtrent hun werkzaamheden. Roulatie van de controleurs behoort gezien het geringe aantal voorlopig niet tot de mogelijkheden.

Voorts is het van belang dat de controleurs onderling een goede communicatie en gegevensuitwisseling bewerkstelligen.

4.6.5 Haalbaarheid en inpasbaarheid binnen Nederlandse en Europese wet- en regelgeving

Getoetst is in hoeverre het voorgestelde verhuursysteem conflicteert met de Nederlandse en Europese wet- en regelgeving. Met name zijn aan de orde gekomen het mededingingsrecht en het verpakkingsrecht. Daarnaast zijn getoetst de mogelijkheden voor toegang en controle tot bedrijven waar EPS-fust wordt gebruikt. Het merkenrecht, douanerecht en warenrecht zijn niet van belang voor de verhuur van EPS-fust.

Zolang EPS geen monopoliepositie opbouwt en gebruik van concurrerende verpakkingen wordt uitgesloten, dan wel concurrentie uitsluitende afspraken met concurrenten worden gemaakt, worden geen wetten en regels in het kader van het mededingingsrecht overtreden.

Door het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie is zeer recent een richtlijn uitgevaardigd door betreffende verpakkingen en verpakkingsafval. De richtlijn dateert van 20 december 1994 (richtlijn 94/62/EG). De richtlijn dient in de Nederlandse wetgeving te zijn geïmplementeerd voor 30 juni 1996. Doelstelling van de richtlijn is de regelgeving omtrent verpakkingen en verpakkingsafval in de lidstaten te harmoniseren, zulks met het oogmerk het milieu zoveel mogelijk te beschermen en eerlijke concurrentieverhoudingen te bewerkstelligen. De richtlijn geeft een aantal voorschriften waaraan verpakkingen dienen te voldoen. In Nederland is op 6 juni 1991 een Convenant gesloten tussen het Ministerie van VROM enerzijds en de Stichting Verpakking en Milieu anderzijds. In dit Convenant zijn afspraken gemaakt tussen overheid en het bedrijfsleven om in het kader van de milieubescherming het gebruik van verpakkingen te beperken, terwijl verpakkingen in zekere mate recyclebaar moeten zijn en aan bepaalde milieu-eisen dienen te voldoen. De afspraken zoals vastgelegd in het Convenant gaan in het algemeen verder dan de Richtlijn.

Gezien het feit dat EPS-fust uit 100% recyclebaar materiaal wordt gemaakt is de kans dat EPS-fust in het kader van het verpakkingsrecht nu en in de toekomst niet voldoet aan de wettelijk eisen nihil.

De mogelijkheden tot afdwingen van toegang tot, en controleren van, bedrijven door EPS hangen af van het type relatie. Er zijn twee typen relaties mogelijk, namelijk bedrijven waarmee EPS een contractuele relatie heeft - zoals telersorganisaties, telers,

kopers en huurders - en bedrijven waarmee EPS geen contractuele relatie heeft zoals wederverkopers en detaillisten. Als het gaat om bedrijven waarmee EPS een contract heeft gesloten, kan EPS in het contract voorzieningen opnemen, inhoudende dat EPS te allen tijde toegang heeft tot de bedrijfsterreinen, teneinde de verpakkingen te controleren. EPS kan, als zij geen contractuele relatie met een partij heeft, de toegang tot het bedrijfsterrein/ruimte van de betreffende partij nagenoeg niet afdwingen om de haar in eigendom toebehorende verpakkingen te controleren. De eigenaar van het bedrijfsterrein is in haar goed recht, zeker als zij niet weet dat de verpakking eigendom is van een ander. Niet uit te sluiten valt dat in bepaalde omstandigheden het niet verschaffen van toegang door deze derde onrechtmatig is ten opzichte van EPS of misbruik van bevoegdheid oplevert. Daarvan zal niet snel sprake zijn. Slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden kan misschien de toegang tot het bedrijfsterrein worden afgedwongen.

Hierna worden eerst de toegangsmogelijkheden bij organisaties zonder contract met EPS besproken, daarna worden de argumenten pro en contra opname van een kettingbeding besproken en tenslotte volgt de conclusie van de werkgroep.

4.6.6 Toegangsmogelijkheden

Bij bedrijven, waarmee EPS geen (rechtstreeks) contract heeft, bestaan de volgende mogelijkheden tot het afdwingen van controle op het gebruik van EPS-fust:

- a. wettelijke maatregelen, zoals in Nederland de fustverordening die is afgekondigd door het Produktschap voor Groenten en Fruit (PGF);
- b. algemene voorwaarden waarin door middel van een kettingbeding en acceptatieplicht door de fustgebruiker toch een contractuele relatie met EPS wordt aangegaan;
- c. diverse acties waarmee aan de algemene voorwaarden bekendheid wordt gegeven bij de fustgebruikers.

Wettelijke maatregelen zoals in Nederland de fustverordening kunnen uitkomst bieden. Deze fustverordening biedt bij de organisaties die vallen onder het PGF de mogelijkheid tot het afdwingen van toegang tot het bedrijf door de Algemene Inspectie Dienst (AID). In de bestaande praktijk wordt de AID in geval van het vermoeden van misbruik ingeschakeld door de buitendienst van EPS. Bij verhuur van fust door EPS zal de fustverordening op de nieuwe situatie moeten worden aangepast zodat deze ook in de toekomst misbruikbestrijding kan ondersteunen. Door het ontbreken van of de beperkte mogelijkheden van wetswegen voor het afdwingen van controle in België, in Nederland buiten de AGF branche en met name Duitsland moet EPS daarnaast andere controle mogelijkheden zoeken. Het streven naar aanvullende wettelijke verordeningen in de EPS-landen is een optie maar dit is een lange weg waarin geen garantie voor afdoende controle mogelijkheden aanwezig is.

De meest zekere mogelijkheid om bij bedrijven, waarmee EPS geen contractuele relatie heeft, de toegang af te dwingen betreft het opnemen van een kettingbeding in de algemene voorwaarden, aangevuld met een boeteclausule. Een kettingbeding betreft het opnemen in de gebruiksovereenkomst tussen EPS en de huurder en/of algemene voorwaarden van een clausule, waarin wordt bepaald dat EPS te allen tijde de toegang dient te worden verschaft teneinde de haar in eigendom behorende verpakkingen te controleren, terwijl aan iedere volgende schakel in de keten een zelfde verplichting wordt opgelegd. Indien iedere schakel in de keten keer op keer de EPS-voorwaarden oplegt aan haar afnemer, heeft dat normalerwijze tot gevolg dat EPS in een eventuele gerechtelijke procedure met succes nakoming van haar voorwaarden jegens iedere schakel in de keten kan afdwingen. Indien door de huurder de inhoud van het kettingbeding niet wordt nageleefd is deze zelf aansprakelijk voor de schade die EPS als gevolg hiervan leidt. Deze aanpak biedt EPS de meeste zekerheid. Uiteraard zijn calamiteiten nooit uit te sluiten, bijvoorbeeld als een schakel in de keten haar verplichting om de EPS voorwaarden op te leggen aan anderen niet nakomt en vervolgens failliet gaat terwijl de volgende schakel het fust misbruikt. De kans op deze situaties is klein.

Als geen gebruik van een kettingbeding wordt gemaakt, kan slechts worden teruggevallen op halve maatregelen waarvan wordt betwijfeld of deze in een eventuele ge-

rechtelijke procedure tot een voor EPS gunstige uitkomst zullen leiden. Mogelijke maatregelen zijn:

- a. het aanbrengen van een tekst op het EPS-fust met daarop de tekst dat degene die het EPS-fust onder zich heeft gebonden is aan de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de kamer van koophandel of de rechtbank in een bepaalde plaats;
- b. het publiceren van de algemene voorwaarden in een blad (of bladen) waarvan men zeker weet dat het wordt ontvangen en gelezen door al degenen die EPS-fust gebruiken;
- c. het ophangen van de algemene voorwaarden bij de ingang en dergelijke van plaatsen waar degenen die het fust gebruiken regelmatig komen;
- d. het mailen van de algemene voorwaarden aan allen werkzaam in de fust-(gerelateerde) branche;
- e. het na constateren van een geval van misbruik, de betreffende fustgebruiker op de hoogte stellen van de algemene voorwaarden van het door hem gebruikte EPS-fust en daarna, in geval van continuering van het misbruik starten van de gebruikelijke procedure.

Als EPS zich bedient van een of meerdere van de in de voorgaande alinea genoemde methoden zal vaak de vraag rijzen of de EPS-voorwaarden van toepassing zijn in een bepaald geval en of een fustgebruiker mitsdien aan deze EPS-voorwaarden gebonden is. EPS kan allerlei verweren verwachten als: geen abonnement op het betreffende blad, de voorwaarden hangen niet op de aangegeven locaties of zijn niet zichtbaar of leesbaar, men kan moeilijk verwachten dat ik de rechtbank of kamer van koophandel opbel om mij de voorwaarden te laten toezenden terwijl ik ze dan ook pas achteraf ontvang en niet vooraf ter inzage heb, enzovoort. Mocht om die reden in een gerechtelijke procedures de vraag aan de orde komen of bij gebruikmaking van een of meerdere van met name de a t/m d genoemde methoden in de voorgaande alinea de EPS-voorwaarden toepasselijk zijn, dan kan dat tot de nodige juridische complicaties aanleiding geven. Overigens hoeft dit EPS er niet van te weerhouden deze methoden te gebruiken. Immers, EPS is een grote marktpartij en kan op basis daarvan ongetwijfeld het nodige afdwingen, terwijl, indien er op enigerlei moment een geschil ontstaat, de meeste geschillen niet in een gerechtelijk procedure zullen uitmonden, doch onderling worden geschikt. In de schikkingsonderhandelingen zal EPS zich altijd op het standpunt stellen dat de voorwaarden van toepassing zijn met de stelling dat de fustgebruiker ze kent of in ieder geval had kunnen kennen en jarenlang van het betreffende fust gebruik maakte. Met deze stelling creëert EPS zich in de onderhandelingen in ieder geval een handvat en heeft toch enige grip op de fustgebruiker.

Vanuit juridisch perspectief is het gebruik maken van een kettingbeding de optimale oplossing. Praktische en commerciële overwegingen kunnen er echter toe leiden dat EPS toch besluit geen kettingbeding op te nemen.

4.6.7 Pro en contra kettingbeding

Voor de opname van het kettingbeding spreken:

- a. de maximaal haalbare dekking van de voorwaarden op het gebruik van het fust;
- b. de hierdoor voor alle marktpartijen meest eerlijke concurrentieverhouding;
- c. de beperking van significant misbruik en daardoor optimale prijsstelling voor het gebruik van het fust;
- d. het ontbreken van of de beperkte mogelijkheden van alternatieve wetswegen voor het afdwingen van controle in België en met name Duitsland maar ook in Nederland buiten de AGF-branche;
- e. de risico's bij het achterwege laten van het kettingbeding zijn:
 - (i) de non-acceptatie van het eigendomsrecht van EPS op het fust door fustgebruikers;
 - (ii) het niet aan kunnen pakken van alternatieve fustcircuits zonder bijdrage in de kostendekking;
 - (iii) het niet bekend zijn van de gebruiksregels bij afnemers, waardoor het fust sneller slijt en de controle op vullers van fust bij afnemers minder goed mogelijk is.

- Tegen de opname van het kettingbeding spreken:
- a. de diffuse afzetstructuur, één eindafnemer heeft vaak meerdere leveranciers, wie moet worden aangesproken bij non-acceptatie door de eindafnemer van de algemene voorwaarden;
 - b. de vaak ondergeschikte positie van de huurder ten opzichte van de afnemers;
 - c. het beschikbaar zijn van alternatieve fusttypen waarvoor geen kettingbeding geldt;
 - d. de weerstand van huurders tegen verplichtingen waarvan de consequenties niet kunnen worden overzien (boete- en schadeverhaalrisico);
 - e. de nuanceringen van de risico's, dit zijn:
 1. de controlemogelijkheden in Nederland aan de hand van de fustverordening;
 2. de binnen de AGF-branchen in Nederland brede acceptatie van het fust en de hiervoor noodzakelijke controle op het gebruik, en
 3. de binnen Nederland heersende cultuur waarbinnen door overleg zeer veel wordt geaccepteerd.

Door de afnemers van de produkten in het fust worden in toenemende mate uit verschillende landen produkten gekocht. De voorwaarden voor het gebruik van het fust door de afnemers zullen mede vanwege dit feit op elkaar moeten aansluiten. De keuze voor het al dan niet opnemen van een kettingbeding in de algemene voorwaarden moet zodoende in alle EPS-landen een eenduidige keus zijn. Met name buiten Nederland is opname van een kettingbeding vanwege de beperkte mogelijkheden tot controle zeer wenselijk.

Opname van het kettingbeding lijkt commercieel niet haalbaar. Redenen hiervoor zijn de weerstand van de huurders tegen de risico's voor hen als gevolg van het kettingbeding en het aanwezig zijn van alternatieve verpakkingen.

De vrijgave van EPS-fust voor verhuur wordt door de aandeelhouders slechts geaccepteerd voorzover een redelijk sluitend verhuur- en beheerssysteem aanwezig is. Dit is slechts haalbaar met behulp van het kettingbeding.

4.6.8 Conclusie

Ondanks de beperkte acceptatie van een kettingbeding wordt deze toch opgenomen in de algemene voorwaarden. De huurder kan ervoor kiezen bij levering van produkten in EPS-fust de algemene voorwaarden voor fustgebruikers niet van toepassing te verklaren. De huurder wordt dan wel aansprakelijk voor de schade die EPS kan leiden als de betreffende afnemer het fust misbruikt. Naast het kettingbeding zal EPS, voor zover haalbaar, de ontwikkeling van mogelijkheden tot wettelijke maatregelen zoals de fustverordening stimuleren.

De acceptatie van het kettingbeding door de huurders zal door aanvullende maatregelen van EPS moeten worden vergroot. Een aantal van de maatregelen die EPS kan nemen zijn:

- a. de ondersteuning van de huurders bij het regelen van de acceptatie door de afnemers;
- b. het benaderen van bekende afnemers, te beginnen bij de grootwinkelbedrijven, door EPS waarbij acceptatie van de algemene voorwaarden wordt nagestreefd;
- c. het verspreiden van een overzicht van afnemers die de voorwaarden hebben geaccepteerd;
- d. het communiceren naar de fustgebruikers van de voordelen van het kettingbeding voor het functioneren van de pool en dus voor de fustgebruikers.

4.7 Evaluatiecriteria

4.7.1 Toetsing van de afspraken aan de praktische invulling

De lopende pilotprojecten voor de verhuur van EPS-fust zijn op een groot aantal punten geëvalueerd. De criteria zijn in een aantal categorieën onderverdeeld. Het betreft:

- a. toetsing van de afspraken aan de praktische invulling;
- b. algemene verloop van de proef;
- c. toetsing van de werkelijke registraties aan de benodigde registraties;
- d. beoordeling van de betrouwbaarheid van de registraties.

Onderstaande vragen zijn voorafgaand aan een evaluatie door EPS-medewerkers beantwoord, zodat tijdens de evaluatie misverstanden zijn voorkomen.

Welke aanvullende afspraken zijn vastgelegd in het contract:

- a. toegestaan gebruik;
- b. herkomst leeg fust;
- c. gebruik ander meermalig fust;
- d. gebruik voor piekbehoefte;
- e. fustbeschikbaarheid.

Zijn de overeengekomen registraties ten aanzien van het aantal roulaties beschikbaar voor controle? Zijn de afgesproken overzichten ontvangen door EPS? Zijn binnen EPS signalen bekend dat het bedrijf de aangegane verplichtingen ten opzichte van EPS niet (volledig) nakomt?

4.7.2 Algemene verloop van de proef

Met behulp van de vragen in dit deel van de evaluatie is de status van het pilotproject geëvalueerd. De vragen zijn op te delen in een aantal onderwerpen, namelijk: logistiek, financiën, contract, administratie en overig.

Logistiek:

- a. fustbeschikbaarheid;
- b. fustgebruik, waarvoor wordt het fust ingezet:
 - (i) afzet produkten via veiling;
 - (ii) afzet produkten door onafhankelijke telers;
 - (iii) afvullen in niet EPS-landen (import);
 - (iv) ompakken/verpakken/versnijden;
 - (v) opslag;
 - (vi) stellingbouw;
 - (vii) niet AGF produkten;
 - (viii) anders, namelijk:.....;
- c. roulatiesnelheid fust.

Financieel:

- a. is de prijsstelling voor het gebruik van EPS-fust acceptabel;
- b. in hoeverre is het statiegeld voor u een materiële financiële factor;
- c. kunt u het statiegeld doorberekenen aan uw afnemers, en zo neen aan welke niet en hoe wordt dit opgelost.

Contract:

- a. bevestiging overeenkomst: is het contract door beide partijen getekend;
- b. contractpartij: is de contractpartij één van de mogelijke contractpartijen, ofwel is de contractpartij een daadwerkelijke vuller, een afzetorganisatie als vertegenwoordiger van afvullers of een importeur van AGF die laat vullen in derde landen;
- c. beperkingen in het gebruik;
- d. welke van de volgende bepalingen zijn voor u niet acceptabel:
 - (i) op deze overeenkomst zijn de gebruiksregels meermalig fust van Euro Pool System van overeenkomstige toepassing;
 - (ii) op of in het gevulde fust moet door middel van een aanduiding te zien zijn wie de afvuller is;
 - (iii) de contractpartij dient controle op het fustgebruik en de registratie ervan door of in opdracht van medewerkers van EPS mogelijk te maken;

- (iv) het gebruik van plaketiketten is verboden;
- (v) een kettingbeding dat de afspraken ten aanzien van het fustgebruik ook van toepassing zijn voor de afnemers van de contractpartijen en de afnemers van deze afnemers. Met name het recht van EPS op controle op het fustgebruik bij de afnemer is van belang;
- (vi) roulatievolumeafspraken, bijvoorbeeld ½ jaar vooraf behoefte schatting;
- (vii) beëindigingsmogelijkheden overeenkomst;
- (viii) boeteregeling in geval van misbruik.

Administratief:

- a. hoe verloopt de periodieke fuststroomopgave:
 - (i) ingaand, inclusief herkomst: derden/depot;
 - (ii) vullingen;
 - (iii) uitgaand;
- b. wordt bij elke levering op de pakbon en factuur vermeld hoeveel fust is geleverd of retourgenomen;
- c. wat is de bewaartermijn van pakbonnen en facturen van:
 - (i) het ontvangen fust en produkten;
 - (ii) het afgeleverde fust en produkten;
- d. wordt de jaarrekening van uw bedrijf gecontroleerd door een externe registeraccountant:
 - (i) zo ja: is uw accountant bereid jaarlijks een accountantsverklaring af te geven bij de door u opgegeven roulaties van EPS-fust;
 - (ii) zo nee: is uw administratie dan in staat wekelijks een opgave te doen van het aantal roulaties.

4.7.3 Toetsing van de werkelijke registraties aan de benodigde registraties

De beoordeling van de registratie is met behulp van "Opgaveformulieren fustroulaties" uitgevoerd. Bekeken is in hoeverre de formulieren kunnen worden ingevuld en wat de herkomst van de gevraagde informatie is. Beoordelingscriteria hierbij zijn de frequentie van de registratie: met welk interval is in de roulatieregistratie zichtbaar hoeveel roulaties zijn gemaakt; en de detaillering van de registratie: is de roulatieregistratie voldoende gedetailleerd.

4.8 Evaluatie verhuursysteem

4.8.1 Inleiding

In het kader van het project is ook voorzien in het uitzetten van praktijkproeven onder de gebruikers van het EPS-fust. Deze proeven bestaan uit het opzetten en uitvoeren van contracten om het opgezette verhuur- en beheerssysteem in de praktijk op kleine schaal te testen. De evaluatie hiervan is nodig om eventueel het opgezette implementatieplan voor een nieuw verhuur- en beheerssysteem voor de EPS-organisatie bij te kunnen stellen, voordat invoering op grote schaal zal plaatsvinden. Door de vertragingen die bij het opstarten van het onderzoek zijn opgetreden is de EPS-organisatie genooddaakt geweest om ten behoeve van de beleidsontwikkeling eveneens een aantal pilotprojecten uit te voeren. De stuurgroep van het project heeft daarom uit efficiency-overwegingen besloten om beide praktijkproeven te combineren. Hierna volgen de resultaten van de evaluatiegesprekken die onder een selectie van contractanten van EPS zijn gehouden.

Bij de keuze van de pilots is rekening gehouden met representativiteit ten aanzien van sectoren, produkten en schakels in de keten. De gesprekken zijn gehouden in Nederland, Duitsland en België. Inhoudelijk zijn de pilots geëvalueerd op het verloop van de proef, de toetsing van de effectiviteit van de afspraken in de praktijk, het voorgestelde beheerssysteem en de gang van zaken ten aanzien van de verplichte registraties. Voor

Nederland is er een uitgebreide rapportage. Voor Duitsland en België zullen alleen de verschillen met Nederland aangegeven worden.

4.8.2 Verloop van de proef

4.8.2.1 Logistiek

De beschikbaarheid van EPS-fust is zeer goed. Er is, zeker in Nederland, een uitstekende spreiding van depots over het land. Een aantal contractanten gebruikt het EPS-fust voor doelen, anders dan veilingaanvoer - bijvoorbeeld voor export - vanwege de logistieke voordelen die de huur van deze fustsoort meebrengt, zonder dat de kosten onevenredig hoog worden (IFCO) of de beschikbaarheid in het geding komt (Versfust). Naast de beschikbaarheid naar tijd is er ook een beschikbaarheid naar plaats. Een van de contractanten noemde het nadeel dat het contract bindend was over de plaats van afhalen van het fust. Dat zou meer op de klant gericht moeten worden georganiseerd. Tot nu toe in België eveneens, omdat de contracten allen zijn afgesloten in de regio Katelijne Waver waar een groot depot is gevestigd met wasfaciliteiten. Bij een grotere spreiding over het land kan dit op korte termijn problemen opleveren.

Bij de bedrijven, waar is geïnterviewd, komt EPS-fustgebruik voor bij aardappels alleen als omverpakking voor gewassen en kleinverpakt produkt, toepassing bij contract-telers van de contractant, importhandel met afvulling buiten de EPS-landen, ompakken afhankelijk van de wensen van de klant ten aanzien van soort meermalig fust en tenslotte bij gebruik ten behoeve van snijderijen en bij gebruik voor produkten buiten de tuinbouw.

De gemiddelde roulatieduur is door de contractanten, op een enkele uitzondering na, zeer moeilijk vast te stellen. Dit wordt veroorzaakt door het gedeeltelijk onzichtbaar zijn van het fust gedurende de roulatie en door het gebruik van verschillend aantal produkten ieder met een eigen roulatieduur. Bij de aardappelpilot is zeer nauwkeurig vast te stellen hoe lang de roulatieduur is, omdat er met een nieuwe fustsoort is gestart. Het bleek dat bij een van de pilots voor de eerste drie roulaties een duur werd geregistreerd van 8, 7, en 7 dagen. De roulatieduur wordt hier bij aardappelen beïnvloed door de tijd van het jaar en het aantal afnemers (4) van de handelaar. Bij andere bedrijven wordt een grove schatting gegeven van de roulatieduur de opgaven variëren van 3 dagen voor spinazie (snijderij), tot 8 dagen op eigen bedrijf plus de tijd bij de klant (exporteur), en tot 1,5 maand bij kool (binnenlandse handelaar). De gemiddelde roulatieduur in België lijkt overeen te komen tot iets korter te zijn dan in Nederland. Er is veel eigen vervoer, dat de roulatieduur verkort.

De gemiddelde roulatieduur voor groente, fruit en aardappelen als groep wordt geschat 3 à 4 weken. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het fust dat zowel vol als leeg in voorraad moet worden gehouden. In Duitsland is de fustbeschikbaarheid afhankelijk van de dichtheid van het depotbestand. Dit bestand is vaak gekoppeld aan veilingen. De roulatieduur lijkt langer dan in Nederland. Dit wordt veroorzaakt door de mindere dichtheid van de depots, groter misbruik en de grotere afstanden in het land. Het fustgebruik is identiek aan dat van Nederland.

4.8.2.2 Financieel

Afhankelijk van het type produkt en de waarde hiervan worden de kosten van het fust in de proeffase hoog bevonden. Het statiegeld wordt altijd aan de klanten doorberekend. De huur van het fust wordt meestal verrekend in de prijs van het produkt. Een uitzondering hierop is de proef van de aardappelhandel. Wassen wordt duur gevonden, maar is een buitengewone service. Meer flexibiliteit ten aanzien van het afleveren van gewassen fust zou op zijn plaats zijn. Er zou de mogelijkheid geschapen moeten worden om aan te geven dat men één keer per zoveel roulaties gewassen fust wenst. Overigens is deze wens uitermate moeilijk door de pool te realiseren, in ieder geval worden de kosten veel hoger. Fust voor kleinverpakte en gewassen aardappels bijvoorbeeld vraagt geen fust dat iedere roulatie gewassen wordt.

Vooraf in België wordt hierover geklaagd door de handel, omdat de totale huurprijs van 7 BF voor de middel, hoge en lage krat en 4 BF voor het tomatenbakje door de handel moet worden opgebracht (geen telershuur).

4.8.2.3 Contract

De contracten die zijn afgesloten met EPS zijn met uitzondering van die van de aardappelhandelaren (collectief contract van 20 handelaren met VBNA) door beide partijen ondertekend. Contractpartijen bij de pilots zijn de vullers, zowel als de ontvangers van het produkt uit zowel EPS-landen als derde landen alsmede de afzetorganisaties.

De traditionele groothandel in groente en fruit is gekant tegen het instellen van veel gebruiksregels voor EPS-fust. Kettingbedingen en roulatievolumeafspraken moeten niet vooraf geregeld worden, maar door de werking van de markt ontwikkeld worden. Hoogstens de ontstane misstanden achteraf regelen. Andere contractanten hebben hier geen problemen mee. Regels ten aanzien van boete bij misbruik worden unaniem aanvaard onder het idee dat misbruik kostenstijgingen veroorzaakt bij alle fustgebruikers en dat dit voorkomen moet worden. Ook wordt de mogelijke nuancering genoemd dat alleen na bewust en voortdurend fustmisbruik boetes opgelegd moeten worden. De Duitse en Belgische contractanten vinden het kettingbeding problematischer dan in Nederland, omdat de wetgeving anders is en de afnemers minder gediend zijn van deze bedingen.

4.8.2.4 Administratie

Bij het toepassen van fustadministratie zijn twee systemen te onderscheiden, te weten handmatig en geautomatiseerd. Deze tweedeling is cruciaal voor de mogelijkheden die bedrijven hebben om te voldoen aan de vragen van EPS.

In het geautomatiseerde systeem kan het aantal roulaties van EPS-fust worden vastgesteld door optelling van de inkooplijsten via de verschillende kanalen, zoals veilingen, contracttelers en niet contracttelers. De lijsten zijn op dagbasis georganiseerd. Men werkt met een vast fusttype per produkt zodat ook nagegaan kan worden wat de roulaties zijn per fusttype. Het traceren van de stroom van het lege fust is bij gebruik van verschillende fusttypen en veel verschillende klanten niet mogelijk, echter wel wanneer met een beperkt aantal klanten wordt gewerkt en met één type fust. De handelaar haalt dan zelf het fust terug en kan via de lege fust pakbonnen de retourstroom traceren. De contractanten die met deze systemen werken kunnen zonder probleem een accountantsverklaring ter bevestiging van het aantal roulaties garanderen. De eventueel voorkomende lekstromen bij de individuele vullers kunnen alleen getraceerd worden door handmatige analyse van verstrekt en terugontvangen fust. Facturen worden gedurende 10 jaar bewaard, de pakbonnen 2 jaar en de interne gegevens 5 jaar, volgens de wettelijke termijnen die hiervoor bestaan.

Wanneer de fustadministratie niet geautomatiseerd is, zijn de problemen groter naarmate met meer produkten en met meer klanten wordt gewerkt. Deze problemen worden nog verergerd wanneer door het bedrijf ook nog produkten omgepakt worden, gedeeltelijk in het aangevoerde fust en gedeeltelijk in ander fust. Over het retourfust kan helemaal niets gezegd worden, omdat dit helemaal aan het zicht van de contractant wordt onttrokken. Het komt vaak voor dat de klant het fust terugbrengt naar het depot. In het algemeen kan geen accountantsverklaring achteraf worden verkregen. In Duitsland overheerst eveneens de handmatige fustadministratie. In België zijn geen contractanten gevonden die een geautomatiseerde fustadministratie hadden.

4.8.3 Conclusie

Logistiek gezien is het voorgestelde verhuursysteem goed bruikbaar. De beschikbaarheid van het fust is door de opzet van het depotsysteem en door de aard van de sector (veel opvolgende schakels, waardoor het zicht op het roulatiepatroon vaak weg is) optimaal, uitgaande van het feit dat er een huur naar roulatie wordt toegepast. Huur-naar-duur werkt in deze omstandigheden verstarrend. In het buitenland is de opzet van

het depotsysteem minder ver voortgeschreden en heeft om die reden invloed op de beschikbaarheid en daardoor op de concurrentiekracht van EPS, omdat in de piekperioden meer misbruik (bijvoorbeeld hamsteren van fust) zal voorkomen. Bij het bestaan van veel huurders (contractanten) is het de beste keuze te opteren voor een statiegeld systeem, hiermede wordt veel misbruik voorkomen.

Er zijn een aantal gebruiksvormen die aanpassingen vragen op het gebruikelijke systeem van roulaties gebaseerd op het vullen van fust. Bij het vullen van fust buiten de veiling om kan de registratie van het fust tekortschieten, omdat deze telerscategorie ook fust kan verkrijgen buiten de depots om (van leveranciers bijvoorbeeld). Het afsluiten van individuele contracten vanuit de pool kan hiervoor een oplossing zijn. Hierbij moet dan een voorziening van de oogstverwachting worden ingebouwd, om een idee te krijgen over de benodigde hoeveelheden. De meeste geïnterviewde contractanten hebben geen problemen met roulatievolume afspraken. Een voorwaarde is echter wel een redelijk idee te hebben over de roulatiesnelheid van het fust. Voor het gebruik van EPS-fust in niet-EPS-landen geldt dat de importeur van het produkt blijvend verantwoordelijk dient te blijven. Dit kan ook in een contract geregeld worden.

Een groot probleem blijft de registratie van de hoeveelheden fust die gebruikt worden in bedrijven die ompakken vanuit derde-fust naar EPS en het verpakken van gesneden produkt. Hier zal de controle intensiever georganiseerd moeten worden, zodat men een redelijk inzicht krijgt in de gang van zaken bij deze bedrijven.

De prijsstelling ten opzichte van andere pools wordt verschillend beoordeeld. Ten opzichte van Versfust wordt deze nadelig genoemd, ten opzichte van IFCO zeer gunstig. Ondanks de opmerkingen over de verschillen die zullen klinken, lijkt het zinvol te overwegen een tariefstelling te ontwikkelen die gedifferentieerd is naar bepaalde gebruikersgroepen. Hiermede kan de concurrentiepositie op grond van kosten, naast de sterke positie ten opzichte van de kwaliteit, worden versterkt. Deze differentiatie kan worden gemaakt op grond van de werkzaamheden die de gebruikers van het fust zelf uitvoeren. Een aantal gebruikers hebben het probleem dat de verhouding waarde produkt ten opzichte van waarde fust scheef is. Door de mogelijkheid in te brengen om het aandeel out of pocket kosten te verminderen, bijvoorbeeld door het zelf ophalen en door het zelf wassen, kan het verbruik door deze groepen worden gestimuleerd.

Het kettingbeding wordt door een groep van de gebruikers niet als onoverkomelijk bezwaar gezien. Het probleem is dat zij niet kunnen voorzien of de afnemer van hun bedrijf hiermede akkoord wil gaan. Over het algemeen zijn grootwinkelbedrijven niet bereid om aan deze voorwaarde te voldoen. De enige mogelijkheid is om de verantwoordelijkheid voor het fust blijvend te laten rusten bij de vuller. Het probleem kan redelijk beperkt blijven wanneer het statiegeld doorberekend kan worden.

De meeste fustgebruikers hebben geen probleem met een boetebeding, omdat dan de kosten voor de hele sector lager worden bij een beperking van het misbruik.

De administratieve systemen van de bedrijven op het gebied van fust zijn niet sterk ontwikkeld. Het baseren van de registraties op bestaande administraties kan een groot probleem opleveren. Zolang de bedrijven een geautomatiseerd systeem hanteren is het verloop van het fust bijzonder goed na te gaan. Het overgrote deel van de bedrijven noteert echter handmatig. Dit betekent dat iedere dag genoteerd moet worden en per week gerapporteerd aan EPS. Dit betekent een grote belasting op de apparaatkosten van de pool.

Het vergroten van het aantal huurders dat de fustadministratie heeft geautomatiseerd, en daardoor mogelijk door middel van een accountantsverklaring het maandelijks opgeven aantal roulaties kan bevestigen, is van belang voor het verminderen van de apparaatkosten van EPS. Het stimuleren van de ontwikkeling van fustadministratiemodules van veel gebruikte automatiseringspakketten en het beschikbaar stellen hiervan aan de huurders is hiervoor een optie.

5. DE NIEUWE EPS-ORGANISATIE

5.1 Beschrijving activiteiten poolexploitant en organisatie-indeling

In het kader van het geschikt maken van de EPS-fustpool voor de verhuur van fust moet de organisatie van EPS worden aangepast. In paragraaf 5.1 zijn de voor de exploitatie van een fustpool noodzakelijke activiteiten beschreven en verdeeld over een drietal niveaus. In paragraaf 5.2 zijn de verschillen tussen bestaande organisatie en de voorgestelde organisatie in kaart gebracht en zijn de op korte termijn noodzakelijke aanpassingen aangegeven. Hierbij is rekening gehouden met de resultaten van de evaluatie van de pilotprojecten. In paragraaf 5.3 is de opzet van een gebruikersklankbord weergegeven.

Voor de exploitatie van een fustpool zijn de volgende groepen van activiteiten onderscheiden:

- a. het relatiebeheer met de fustgebruikers: accountmanagement;
- b. de inname en uitgifte van leeg fust: depotbeheer;
- c. het wassen van fust: wasserijbeheer;
- d. het hergroeperen van leeg fust tussen de depots: hergroepering;
- e. de administratie en facturering van het fustgebruik: administratief en financieel beheer;
- f. de controle op correct gebruik en misbruik: controle-apparaat;
- g. de ondernemingssturing, beleidsontwikkeling en rapportage aan de aandeelhouders: algemeen management.

Hieronder volgt een beschrijving van de activiteiten per groep.

5.1.1 Accountmanagement

Centraal accountmanagement is noodzakelijk voor de interregionaal werkende gebruikers en gebruikers van strategisch belang voor EPS. Gebruikers met strategisch belang betreft onder meer: de grote veilingen, grote afvullende handelsbedrijven en retailers. Het belang van deze gebruikers is zodanig dat de fustbehoefte en controle hiervan op hoog niveau moeten worden gecoördineerd.

Regionaal accountmanagement wordt voorgesteld voor de regionaal werkende gebruikers. Deze functie wordt uitgevoerd door de regionale EPS-organisatie. De functie wordt deels ingevuld door de inzet van de hierin ondergebrachte buitendienst. Argumenten voor het decentrale accountmanagement van regionaal werkende gebruikers zijn:

1. de toename van de coördinatie inspanning bij centralisatie, en
2. de door combinatie van verkoop en controle (met name de kleine gebruikers) beperkte inspanning per gebruiker.

5.1.2 Depotbeheer

Het centraal vaststellen van de noodzakelijke depotlocaties en regionaal contracteren van de depotexploitanten. Zo mogelijk de daadwerkelijke exploitatie van depots uitbesteden aan bijvoorbeeld veilingen of logistieke dienstverleners. Geen eigen organisatie en middelen om zodoende gebruik te kunnen maken van locaties tegen minimale kosten en verplichtingen. In de belangrijke produktiegebieden en afzetgebieden moet een depot aanwezig zijn.

Bij de operationele invulling, met name depotexploitatie en wassen, kan door onafhankelijke invulling van de activiteiten (uitbesteding) één onderneming deze functies voor meerdere fustpools invullen en hierdoor efficiënter werken. De keuzevrijheid bij het uitbesteden van de depotactiviteiten wordt beperkt door de te beperken debiteurenrisico's.

De dichtheid van het depotnetwerk is in Nederland te groot en België is voldoende. In Duitsland is de dichtheid van het depotnetwerk onvoldoende. Bij de bepaling van het benodigde aantal depots en de depotlocatie moet rekening worden gehouden met voldoende mogelijkheden voor het afhalen en inleveren van fust door de fustgebruikers. De distributiecentra van de grootwinkelbedrijven zijn potentiële fustdepots.

Depots, zowel die van de vroegere producentenorganisaties als nieuw op te zetten depots, moeten onafhankelijk opereren met contracten afgesloten door de regionale EPS-organisatie. Hierin wordt vastgelegd, welke diensten moeten worden verricht en welke vergoedingen daarvoor betaald zullen worden. De depotorganisaties zijn vrij ook voor andere fustexploitanten diensten te verlenen.

Voor de uitgifte en inname van fust aan gebruikers moeten regels worden opgesteld. In deze regels moet worden vastgesteld:

- a. welke organisaties gerechtigd zijn fust af te halen dan wel in te leveren;
- b. op welke wijze de transacties moeten worden geregistreerd;
- c. wat de normen zijn ten aanzien van de reinheid van fust bij uitgifte en inname;
- d. welke maatregelen genomen moeten worden bij het niet voldoen aan genoemde normen.

5.1.3 Wasserijbeheer

Het centraal contracteren van wascapaciteit op langere termijn (bijvoorbeeld door huren of initiëren van nieuwbouw, al dan niet in eigen beheer). Hierbij kan ook gebruik worden gemaakt van niet op depots gelegen wasserijen, bijvoorbeeld bij distributiecentra van het grootwinkelbedrijven. Regionaal coördineren van de inzet van beschikbare wascapaciteit op korte termijn. Lokaal op de depots bepalen van de te wassen partijen fust, hierbij moeten centraal vastgestelde normen worden gehanteerd. Ook aan de waskwaliteit moeten centraal duidelijke normen worden opgelegd.

5.1.4 Hergroepering

Het over het gehele werkingsgebied van EPS centraal hergroeperen is op dit moment nog zinvol. Bij aanzienlijke uitbreiding van de inzet van EPS binnen het bestaande werkgebied en bij uitbreiding naar Zuid-Europa wordt de hergroeperingsomvang te groot voor aansturing door één planner. Op dat moment kan centraal de planningscapaciteit worden uitgebreid of de hergroepering bij een aantal van de regionale organisaties worden ondergebracht. Hierbij wordt onder een regio verstaan een gebied dat voor het grootste deel zelfstandig kan voorzien in de fustbehoefte.

De voordelen van centrale planning zijn:

1. een beter overzicht van de fuststroom en sturing van de hergroepering over de regio's heen;
2. de grotere mogelijkheden van automatisering van de planning;
3. het niet noodzakelijk zijn van centrale coördinatie.

De voordelen van regionale planning zijn:

1. de beschikbaarheid van planners met kennis van de transportmarkt in en om de eigen regio;
2. het optimaal kunnen werken met lokale transporteurs;
3. het snel en flexibel inspelen op beschikbare transportcapaciteit in de regio;
4. de mogelijkheden voor overleg tussen de planner van de hergroepering en de lokale uitvoerders: transporteurs, depots en wasserijen, en
5. de verwachte toename van het aantal leveringen "op de tuin".

De leverbetrouwbaarheid van EPS en de transportkosten zijn de belangrijkste beoordelingscriteria voor de hergroepering. Centrale planning zal de beste resultaten opleveren als de hergroepering men name over grote afstanden plaatsvindt. Als het merendeel van de transporten binnen de regio's en naar aangrenzende regio's plaatsvinden kan bij regionale planning optimaal aan de beoordelingscriteria worden voldaan. Bij de vaststelling van de regio's moet rekening worden gehouden met de loop van de fuststromen. De globale planning op langere termijn zal altijd op centraal niveau worden aangestuurd. De

uitvoering van de hergroepering blijft zoals die momenteel is georganiseerd, met vaste en losse overeenkomsten met transporteurs.

5.1.5 Administratief en financieel beheer

De administratie en facturering zijn processen die zowel regionaal als centraal kunnen worden opgezet. Het centraal onderbrengen van de administratie en facturering kan mogelijk de efficiency verhogen. Het regionaal onderbrengen van de administratie en facturering vergroot de zelfstandigheid van de regio's. In alle gevallen is een administratief systeem noodzakelijk dat zowel centraal als decentraal beschikbaar is voor informatieverschaffing. De beschikbaarheid van de meest recente roulatiegegevens en goede communicatie met de buitendienst zijn noodzakelijk ten behoeve van controle en misbruikbestrijding. De keuze tussen centrale of regionale vestiging van de administratie en facturering zal sterk afhangen van de ontwikkelingen. Bij de beschrijving wordt hierna uitgegaan van regionale vestiging.

Het statiegeld en depottransactie gerelateerde vergoedingen moeten worden geadministreerd en gefactureerd. De verwerking hiervan kan in principe sterk geautomatiseerd verlopen aan de hand van door de fustdepots met EDI doorgegeven transacties. Daarnaast moet ook gebruiksvergoedingen geadministreerd en gefactureerd worden. De administratie en facturering hiervan zal zeker de eerste jaren door middel van handmatige gegevensinvoer en vervolgens geautomatiseerde verwerking moeten verlopen. De debiteurenadministratie voor de delen moet worden gecombineerd.

In de lopende pilotprojecten is naast de gebruikelijke administratieve verwerking van de roulaties gemaakt door de afzetorganisaties sprake van een tweetal huurdercategorieën met ieder een andere verwerking. Op dit moment worden de roulaties van de telersorganisaties driemaandelijks opgegeven. De verwerking van de roulatieopgaven van leden van branche-organisaties zonder leveringsplicht (bijvoorbeeld V.B.N.A.) is nu uitbesteed aan de branche-organisatie. De verwerking van de roulatieopgaven van de overige huurders wordt door de regionale fustorganisaties verzorgd.

Voor de afzetorganisaties is de verwerking van transacties tussen leden en kopers een hoofdactiviteit. In dit proces is de registratie van het aantal roulaties geïntegreerd. Aan deze werkwijze zijn in verband met de verhuur van fust geen wijzigingen noodzakelijk, mogelijk met uitzondering van de frequentie waarin de opgaven worden gedaan en de locatie waar bij EPS het aantal roulaties moet worden opgegeven.

De verwerking van de roulatieopgaven van leden van branche-organisaties zonder leveringsplicht aan deze branche-organisatie is echter minder efficiënt. De branche-organisatie heeft geen grip op de fuststroom behoudens intensieve en effectieve inzet van de eigen buitendienst. Het afzetkanaal van deze huurders overlapt met die van de overige fustgebruikers zodat de buitendienst van EPS efficiënt kan controleren mits de administratieve gegevens beschikbaar zijn. Door de schaalgrootte zijn bij EPS meer mogelijkheden aanwezig om de administratieve verwerking qua efficiëntie optimaal in te richten. Leden van branche-organisaties zullen zodoende administratief op dezelfde wijze als andere huurders worden behandeld.

De huurders van fust moeten het door hen gemaakte aantal roulaties afhankelijk van de administratieve kwaliteit van de huurder per week of per maand opgeven aan EPS, centraal dan wel regionaal. Met name buiten Nederland moet rekening worden gehouden met grote aantallen kleine ongeorganiseerde telers die met name wekelijks het aantal roulaties zullen moeten opgeven.

De roulatiegegevens moeten beschikbaar zijn ten behoeve van de centrale EPS-organisatie, de regionale buitendienst en de interne controle. De administratieve en financiële resultaten moeten worden geconsolideerd in de centrale EPS-organisatie.

5.1.6 Controle-apparaat

Een buitendienst in iedere regio, die rapporteert zowel aan de regionale EPS-organisatie als de centrale EPS-organisatie, is noodzakelijk. De medewerkers bedienen per persoon een bepaald gebied. Gestreefd moet worden naar functieroulatie, echter gezien

de omvang van de gebieden en de gevolgen voor het privé-leven van de medewerkers zal dit zelden kunnen worden gerealiseerd. Op centraal niveau moet de buitendienstinspanning worden gecoördineerd. Centrale coördinatie is met name van belang voor de controle van interregionaal werkende gebruikers.

5.1.7 Algemeen management

Het fustbestand moet worden beheerd door de centrale EPS-organisatie. Tot het beheer van het fustbestand behoort:

1. het berekenen van de fustbehoefte;
2. het bepalen van de benodigde wascapaciteit, en
3. het onderhouden van het depotnetwerk.

De berekening van de fustbehoefte houdt in de lange termijn berekening van de voor de pool noodzakelijke fusthoeveelheid om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Hiermee hangt samen de berekening van de benodigde wascapaciteit per regio.

Het onderhouden van het depotnetwerk houdt in het vaststellen van potentiële depotlocaties en het contracteren van deponthouders. In de toekomst is de koppeling tussen depots en telersorganisaties niet meer vanzelfsprekend.

Het bepalen van de strategie van EPS moet worden voorbereid door de centrale EPS-organisatie. Tot de strategische activiteiten behoren:

- a. het onderhouden van contacten met (internationale) vertegenwoordigende organisaties van de schakels in de afzetketen, overheidsinstellingen en collega poolexploitanten;
- b. het volgen, ontwikkelen en realiseren van inzetmogelijkheden EPS-fust in:
 - (i) bestaande markten;
 - (ii) gebruik buiten bestaande markten;
 - (iii) gebruik voor niet-AGF-produkten;
- c. de fustontwikkeling, bijvoorbeeld de ontwikkeling van inklapbaar/nestbaar EPS-fust ter verlaging van kosten voor retourtransport.

In het kader van de hiervoor genoemde strategiebepaling moeten een aantal aanvullende activiteiten worden uitgevoerd. De resultaten hiervan moeten van jaar tot jaar worden gebruikt in de contractaanpassingen. Deze activiteiten betreffen:

1. het berekenen en beheren van de tarieven;
2. het beheren en bijstellen van het verhuursysteem naar aanleiding van ontwikkelingen in de markt, en
3. het verzamelen van management informatie.

Voor de totale EPS-organisatie behoort de verslaglegging tot de taken van de centrale EPS-organisatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de verzamelde management informatie en van de geconsolideerde resultaten van de regionale organisaties van EPS.

5.1.8 Taakverdeling van de activiteiten over organisatieniveaus

De nieuwe organisatie van EPS is opgedeeld in een centraal, een regionaal en een lokaal deel. In vergelijking met de bestaande opzet is de centrale organisatie versterkt en de relatie met de depots commercieel. EPS moet worden omgevormd van een samenwerkingsverband van nationale poolorganisaties naar een actief op de markt opererende commerciële organisatie. Bij de overgang vanuit de bestaande situatie zijn juridische en fiscale randvoorwaarden van invloed op de ondernemingsgrondslag, de praktische invulling van de organisatie zal echter zoveel mogelijk het hier beschreven ideaalbeeld moeten volgen.

De plaats van de activiteiten is bepaald door het leggen van operationele verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie en anderzijds het beperken van de afstemming tussen verschillende organisatie-onderdelen. Daarnaast is de te bereiken efficiency van de activiteiten van belang voor de plaatsing hiervan in de organisatie.

Een centrale EPS-organisatie van beperkte omvang. De taken van de centrale organisatie zijn:

- a. het accountmanagement van interregionaal werkende en strategische gebruikers;
- b. het beheer van het fustbestand;
- c. de coördinatie van de buitendienst;
- d. de strategiebepaling (marktontwikkeling, fustontwikkeling);
- e. de strategie-uitwerking (tariefstructuur, beheeren verhuursysteem);
- f. de ondernemingsverslaglegging.

De activiteiten van de regionale organisatie zoals depotaansturing en hergroepage worden per regio ingevuld. Hierbij wordt gedacht aan behoefte-gerichte regio's, niet noodzakelijk binnen één land. Bijvoorbeeld Limburg of Nederland en Nordrhein Westfalen in één regio. Het kenmerk van een regio moet zijn dat deze relatief zelfstandig kan functioneren voor wat betreft hergroepage, wassen en controle.

Taken van de regionale organisaties zijn:

- a. accountmanagement regionaal werkende gebruikers;
- b. organiseren hergroepage;
- c. aansturen wascapaciteit (korte termijn inhuren van capaciteit);
- d. administratie en facturering;
- e. controleren fuststroom op misbruik;
- f. aansturen buitendienst.

Afhankelijk van de ontwikkelingen kan de administratie en facturering ook centraal worden ondergebracht.

Het is niet noodzakelijk voor de regionale activiteiten een eigen organisatie op te bouwen. Uitbesteding aan bijvoorbeeld de huidige deelnemers (VPD, VPZ en VBT) is een logische optie, mede afhankelijk van fiscale en juridische aspecten. In nieuwe inzetgebieden van EPS-fust zal afhankelijk van de beschikbaarheid van betrouwbare partners al dan niet tot uitbesteding worden overgegaan.

Operationele activiteiten worden bij voorkeur uitbesteed aan lokale (regionale) organisaties. Een lokale organisatie vervult één of meer van de volgende operationele activiteiten:

- a. de exploitatie van een depot;
- b. het wassen van fust;
- c. de uitvoering van hergroepage (het transport).

5.2 Benodigde aanpassingen in de bestaande EPS-organisatie

De verhuur van EPS-fust aan derden heeft gevolgen voor de operationele EPS-organisatie. Op dit moment bestaat nog geen centrale EPS-organisatie. De werkzaamheden die door de centrale EPS-organisatie moeten worden uitgevoerd zijn uitbesteed aan de nationale aandeelhouders van EPS, zijnde VBT, VDP en VPZ. In deze paragraaf worden de voor het uitvoeren van de activiteiten benodigde middelen (mensen en systemen) op hoofdlijnen beschreven. Hierbij wordt tevens aangegeven welke aanvullende middelen moeten worden toegevoegd in het groeipad vanuit de bestaande situatie. Niet beschreven zijn de ondersteunende diensten zoals het secretariaat, personeelsbeheer, systeembeheer, enzovoort.

Onderscheid wordt gemaakt tussen de regionale activiteiten van EPS en de overkoepelende activiteiten. In geval van de regionale activiteiten wordt uitsluitend de huidige "regio" Nederland beschreven.

5.2.1 Mensen en middelen in de overkoepelende EPS-organisatie

EPS heeft op dit moment geen overkoepelende organisatie. De door de overkoepelende organisatie uit te voeren activiteiten worden nu deels door de nationale vertegenwoordigers van EPS, deels door VPZ en deels niet uitgevoerd. In de centrale EPS-organisatie zijn bij de uitvoering van de taken een aantal functies of afdelingen betrokken, namelijk centraal accountmanagement, operaties en algemeen management. In figuur 5.1 is per activiteit aangegeven het organisatiedeel waar de activiteiten op dit moment worden uitgevoerd en in de toekomst worden ondergebracht. In de volgende paragrafen zijn de

taken per afdeling toegelicht waarbij tevens de voor de uitvoering benodigde middelen zijn aangegeven.

Activiteit	Huidige uitvoerende organisatie	Afdelingen centrale EPS-organisaties		
		centraal account management	operaties	algemeen management
beheer fustbestand	bepalen fustbehoefte	VPZ		X
	hergroepage	VPZ	X	
	bepalen wascapaciteit	VPZ		X
	wasplanning	VPZ	X	
centraal accountmanagement		niet/ad hoc	X	
coördinatie buitendienst		VPZ	X	
beleidsbepaling, tactisch en strategisch		directieteam		
		aandeelhouders		X
ondernemingsverslaglegging		directieteam		
		aandeelhouders		X

Figuur 5.1 Toekomstige activiteiten centrale EPS-organisatie

Centraal accountmanagement

De afdeling centraal accountmanagement is verantwoordelijk voor de contacten met de gebruikers van strategisch belang voor EPS, waaronder de grote veilingen, grote afvullende handelsbedrijven en retailers. Daarnaast is de afdeling centraal accountmanagement verantwoordelijk voor de consolidatie van de inspanningen van de regionale accountmanagementafdelingen en voor de coördinatie van de buitendienst.

Het accountmanagement van gebruikers van strategisch belang betreft naar schatting ruim 100 organisaties, zie tabel 5.1. Accountmanagement houdt in contractbeheer, operationeel beheer (onder andere volumevoorspelling, inzicht in afzetstromen, roulatiesnelheid) en relatiebeheer, waarbij marktontwikkelingen op korte en langere termijn van belang zijn.

Tabel 5.1 Indicatie aantal fustgebruikers te bereiken met centraal accountmanagement

Land	Producenten/ veilingen	Handel	Retail	Totaal
België	15	5	5	25
Duitsland	5	15	10	30
Frankrijk		15	10	25
Nederland	15	10	5	30
Spanje		5	10	15
Totaal		85	40	125

De consolidatie van de inspanningen van het regionale accountmanagement betreft het aanbrengen van verbanden tussen fustgebruikers en het aangeven van trends in de ontwikkeling van het fustgebruik.

De coördinatie van de buitendienst heeft betrekking op het aanbrengen van verbanden tussen de gebruikspatronen van het fust, de rapportages van de buitendienstmedewerkers en signalen uit de markt. Doelstellingen van de coördinatie zijn het voorkomen, signaleren en beperken van misbruik en het aangeven van prioriteiten bij de controles van de buitendienst. Van groot belang is de informatie-uitwisseling tussen de buitendienst onderling en het accountmanagement.

Ten behoeve van de invulling van de taken van het centraal accountmanagement zijn ongeveer 3 FTE's 1) nodig, waarvan zeker één zich met name op kantoor bezighoudt met de contractadministratie, de coördinatie en de analyse van het fustgebruik.

Ter ondersteuning van het accountmanagement en de buitendienst is een informatiesysteem noodzakelijk dat de fustvolumestromen zowel als de afspraken en bezoekverslagen per account bereikbaar en hanteerbaar maakt. Koppeling van dit informatiesysteem met de administratieve systemen is noodzakelijk met name op het gebied van de fustvolumestromen.

De operationele activiteiten die centraal worden uitgevoerd zijn:

1. de hergroepage;
2. de indeling van de wascapaciteit, en
3. de hierbij behorende administratieve handelingen.

De hergroepage wordt momenteel volledig door VPZ gecoördineerd. Afhankelijk van de benodigde planningsinspanning zal bij verdere groei de hergroepage worden gesplitst in een aantal regio's, zodanig dat de daarvoor benodigde planningsinspanning kan worden overzien door één medewerker die al dan niet in de betreffende regio wordt gestationeerd. Het tijdstip waarop deze overgang noodzakelijk wordt is afhankelijk van de middelen, die de planner ter beschikking staan, en de groei van EPS. De voor hergroepage benodigde capaciteit kan als gevolg hiervan mogelijk worden ondergebracht bij de regionale EPS-organisaties. Nadat de hergroepage is gedecentraliseerd moet in de centrale EPS-organisatie nog wel capaciteit beschikbaar blijven voor de coördinatie van de hergroepering tussen de regio's en de jaarplanning.

Naast de planning van de hergroepage wordt ook de wascapaciteit ingedeeld. Dit houdt in de fijnafstemming van de beschikbare en de benodigde wascapaciteit. Mogelijkheden om deze afstemming te realiseren zijn het plannen van de mobiele installaties, het bijstellen van de bedrijfstijd van de vaste installaties en het uitbesteden aan derden.

De capaciteit en middelen van de afdeling operaties zijn vooralsnog voldoende om de uitbreiding van activiteiten van EPS te kunnen volgen. Binnen VPZ, welke organisatie op dit moment de uitvoering in handen heeft, is deze taak in handen van vijf medewerkers. Gewerkt wordt aan automatisering van de administratieve handelingen ten aanzien van de hergroepering. Het betreft een EDI-toepassing voor transportopdrachten inclusief voormeldingen hiervan aan de depots.

Door het management worden beleidsbepalende beslissingen voorbereid, onderbouwd en genomen. Belangrijke besluiten zullen door de toezichthoudende organen moeten worden goedgekeurd. Tot de activiteiten van het management behoren:

1. het beheer van het fustbestand;
2. het tactisch en strategisch beleid, en
3. de ondernemingsverslaglegging.

Het beheer van het fustbestand houdt in het bepalen van de voor de exploitatie van de fustpool noodzakelijke fusthoeveelheid en wascapaciteit. De hiervoor noodzakelijke gegevens zijn tot op heden niet, dan wel onvoldoende betrouwbaar, beschikbaar. Als gevolg hiervan kan de berekening van de benodigde fusthoeveelheid slechts globaal en met een ruime veiligheidsmarge worden uitgevoerd.

Door de verhuur aan derden zal zonder aanvullende inspanningen de kwaliteit van de gegevens voor de berekening van de fustbehoefte afnemen. Door het consequent in kaart brengen van fuststromen bij de afnemers, waarbij ondermeer gebruik wordt gemaakt van de historische fustbehoefte (roulatie-opgaven huurders), van informatie van de account managers en de buitendienst van EPS en van de produktievoorspelling voor

1) Full Time Equivalent, ofwel één medewerker voor een volledige werkweek.

produkten die worden verpakt in EPS, kan, in combinatie met een model van de fuststroom, de benodigde fusthoeveelheid ook de komende jaren worden binnen bepaalde grenzen worden voorspeld. Van essentieel belang voor de kwaliteit van de voorspelling is de betrouwbaarheid van de schattingen van de fustgebruikers ten aanzien van de verpakkingsbehoefte enerzijds en de specifieke behoefte aan EPS-fust van bepaalde eindafnemers anderzijds. Zonder goede afspraken met de grote eindafnemers, ten aanzien van het te gebruiken fust, blijft de fustbehoeftevoorspelling zeer onbetrouwbaar. Het bepalen van de wascapaciteit per regio is onderdeel van de berekening van de fustbehoefte per regio.

Het onderhouden van het depotnetwerk houdt in het vaststellen van potentiële depotlocaties en het contracteren van deponthouders. Tot op heden was, door de koppeling van depots met telersorganisaties, de activiteit van de centrale EPS-organisatie ten aanzien van het depotnetwerk onderhoud minimaal. In de toekomst is de koppeling tussen depots en telersorganisaties niet meer zo vanzelfsprekend als op dit moment.

Naast de hiervoor genoemde fustbeheersactiviteiten worden door het algemeen management contacten met overkoepelende organisaties onderhouden, nieuwe markten en fust voor EPS ontwikkeld, het verhuursysteem onderhouden, kostprijsberekeningen gemaakt en de ondernemingsverslaglegging verzorgd. Deze activiteiten verschuiven van het directieteam van de leden van EPS naar de centrale EPS-organisatie zelf.

Voor de strategische- en verslagleggingsactiviteiten en de fustbehoefteberekening zijn ongeveer drie FTE's nodig inclusief secretariaat.

Ten behoeve van de taakuitvoering door de centrale EPS-organisatie is de volgende bezetting per afdeling nodig:

- a. centraal accountmanagement : 3
- b. operaties : 5
- c. algemeen management : 3

De afdeling centraal accountmanagement heeft intensieve contacten met de buitendiensten per regio, de afdeling operaties heeft intensieve contacten met de depots, transporteurs en wasserijen. De afdeling algemeen management voorziet in een deel van de informatiebehoefte met behulp van gegevensaanlevering vanuit de regionale vestigingen van EPS. Ten behoeve van het berekenen van de fustbehoefte is een simulatiemodel nodig waarin de produktstroom en daaraan gekoppeld de fuststroom kunnen worden benaderd.

5.2.2 Mensen en middelen in de Nederlandse EPS-organisatie

In het kader van deze rapportage wordt als uitgangspunt gehanteerd dat Nederland vooralsnog een regio is.

Taken van de regionale organisaties zijn:

- a. accountmanagement regionaal werkende gebruikers;
- b. organiseren hergroepage;
- c. aansturen wascapaciteit (op korte termijn plannen van de capaciteit);
- d. administratie en facturering;
- e. controleren fuststroom op misbruik;
- f. aansturen buitendienst.

Van de hiervoor genoemde activiteiten worden de organisatie van de hergroepage en het inplannen van de wascapaciteit vooralsnog verzorgd door de centrale EPS-organisatie. Op deze activiteiten wordt zodoende in het kader van de Nederlandse EPS-organisatie niet nader ingegaan.

De activiteiten van de regionale organisatie zijn onderverdeeld in de volgende functies of afdelingen accountmanagement en administratie en facturering.

De extra activiteiten binnen de regionale EPS-organisatie hebben met name betrekking op de verhuur van fust. Verwacht wordt dat het aantal af te sluiten contracten voor de verhuur van fust ongeveer 300 bedraagt. Deze verwachting is gebaseerd op het aantal contracten dat is afgesloten voor het gebruik van poolpallets door de AGF-branche.

Door de afdeling accountmanagement worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. accountmanagement regionaal werkende gebruikers;
2. de controle op misbruik, en
3. de aansturing van de buitendienst.

Een groot deel van de activiteiten wordt door de buitendienst uitgevoerd. Ten dele wordt de buitendienst aangestuurd door de centrale EPS-organisatie. Dit betreft met name de regio overstijgend werkende fustgebruikers. Deze aansturing is functioneel. Daarnaast vindt aansturing plaats vanuit de regionale organisatie. Activiteiten van de buitendienst zijn:

1. relatiebeheer en afsluiten van gebruikscontracten met regionaal werkende fustgebruikers;
2. controle en toezicht op alle fustgebruikers in de regio;
3. voorkomen en beperken van misbruik door alle fustgebruikers in de regio;
4. overleg met de centrale EPS-organisatie en andere buitendienstmedewerkers ten aanzien van regio overstijgend werkende fustgebruikers, en
5. verslaglegging bovengenoemde activiteiten.

In Nederland zijn op dit moment twee buitendienstmedewerkers actief. Met name als gevolg van het feit dat veel huurders niet in staat zullen zijn door middel van een jaarlijkse accountantsverklaring het aantal roulaties te bevestigen zal, teneinde structureel misbruik te voorkomen, met name bij deze bedrijven steekproefsgewijs intensieve controle noodzakelijk zijn. De uitbreiding van de activiteiten brengt naar schatting extra werk voor 1 FTE met zich mee, rekening houdende met het feit dat de buitendienstmedewerkers ook nu al regelmatig bij een aanzienlijk deel van de toekomstige huurders controleren.

Op kantoor van de regionale organisatie worden op de afdeling accountmanagement de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. het administreren van de door de buitendienstmedewerkers gesloten gebruikscontracten met regionaal werkende fustgebruikers;
2. het beheren en bewaken van de naleving van deze contracten;
3. analyse fustgebruikcijfers voor de controle op misbruik door de regionaal opererende fustgebruikers
4. de aansturing van de buitendienst: prioriteitsstelling activiteiten en toetsing van het functioneren. In Nederland is ten behoeve van deze activiteiten naar schatting 1 FTE noodzakelijk.

De voor het functioneren van de afdeling accountmanagement inclusief buitendienst noodzakelijke middelen zijn zowel centraal als regionaal noodzakelijk en zijn beschreven bij "Centraal accountmanagement", op pagina 56.

In het kader van de verhuur moeten worden geadministreerd en gefactureerd. Het beste kan deze administratie op gesplitst worden in een aantal sectoren. Namelijk:

1. de verrekening aan depots van gelijktijdig met het statiegeld betaalde afhaalvergoedingen met EPS;
2. de roulaties gemaakt door huurders, en
3. de roulaties gemaakt door of via telersorganisaties.

Daarnaast moeten de roulatiegegevens centraal beschikbaar worden gemaakt ten behoeve van de buitendienst en interne controle.

De hoeveelheid afgehaald fust per huurder moet dagelijks door het depot worden doorgegeven aan EPS. Deze informatie moet door de afdeling administratie en facturering in de accountgegevens per huurder worden opgenomen. Daarnaast moeten de door fustgebruikers aan de depots betaalde afhaalvergoedingen worden verrekend met de verplichtingen van EPS aan het depot. Dit laatste wordt op maandbasis uitgevoerd.

De opgaven van de huurders moeten iedere week of iedere maand worden ingebracht in het administratieve systeem. Per week zijn dit naar schatting 270 opgaven en per maand 30. De opgaven van het aantal roulaties moeten altijd per week gesplitst worden ingevoerd in de computer ten behoeve van fustbehoefteberekeningen. Op basis van de ingebrachte gegevens moeten maandelijks rekeningen voor de huurders worden gemaakt en verzonden.

De opgaven van de telersorganisaties kunnen analoog aan die van de huurders worden verwerkt. Kenmerk is dat de telersorganisaties in principe altijd door middel van een accountantsverklaring het aantal roulaties zullen bevestigen. Ten behoeve van de beheersing van de fuststroom is het zinvol zeer frequent het aantal roulaties te ontvangen, zo mogelijk met een EDI-toepassing.

Uitgaande van een geautomatiseerd systeem dat op basis van de ingebrachte roulaties automatisch rekeningen kan produceren is de voor het administreren en factureren van het aantal roulaties van huurders en telersorganisaties benodigde tijd beperkt tot een halve dag per week en een hele dag eens per maand. Ook de benodigde tijd voor de verwerking van de afhaalgegevens van de depots is beperkt. Randvoorwaarde is dan wel dat door de fustdepots de gegevens door middel van EDI worden aangeleverd aan EPS. Dat is op dit moment nog niet mogelijk. Gezien de ervaringen in de pilotprojecten ten aanzien van de hoeveelheid door huurders op fustdepots afgehaald fust zal de voor handmatige inbreng en verwerking van alle administratieve gegevens benodigde tijd niet meer dan 1 FTE vergen.

Ten behoeve van de uitvoering van activiteiten door de Nederlandse EPS-organisatie naar aanleiding van de verhuur van fust is de volgende aanvullende bezetting per afdeling nodig:

a.	accountmanagement	:	(i) buitendienst	:	1
			(ii) binnendienst	:	1
b.	administratie en facturering	:			1,5

De voor de uitvoering benodigde middelen betreffen het bij de centrale EPS-organisatie genoemde informatiesysteem en het EDI-systeem voor de informatiestroom tussen depots en Regionale/Centrale EPS-organisatie.

Door de centrale EPS-organisatie wordt voorlopig de hergroepering inclusief administratieve afhandeling overgenomen. De praktische uitvoering hiervan kan betekenen dat deze activiteiten voorlopig bij VPZ ondergebracht blijven.

5.3 Gebruikersklankbord

Om ook in de nieuwe organisatie optimaal contact te houden met de gebruikers van het fust wordt de instelling van een gebruikersklankbord voorgesteld. Onderwerpen die in dit forum kunnen worden besproken zijn de gebruiksregels van het fust en de knelpunten bij het gebruik van het fust.

Het gebruikersklankbord zal bestaan uit vertegenwoordigers uit de verschillende deelnemende landen van alle gebruikerscategoriën in alle schakels van de keten. Dit kunnen zijn medewerkers van branche-organisaties en gebruikers van het fust. In de opstartfase van de verhuur van fust door EPS zullen in eerste instantie gebruikersklankborden per land worden geïnstalleerd.

6. IMPLEMENTATIEPLAN OM TE KOMEN TOT BREED INZETBAAR EPS-FUST

6.1 Inleiding

Voordat daadwerkelijk tot verhuur van EPS-fust kan worden overgegaan is het noodzakelijk dat de aandeelhouders van EPS toestemming geven voor de verhuur van het EPS-fust aan derden. In paragraaf 6.2 worden door middel van een situatie-analyse voor de afzetorganisaties argumenten pro- en contra verhuur aangegeven. Schematisch is als achtergrondinformatie een concurrentie-analyse opgenomen. In paragraaf 6.3 is een implementatieplan opgenomen volgens welke de verhuur van EPS-fust kan worden opgestart en uitgebouwd.

De verhuur van EPS-fust aan niet leden van de afzetorganisaties heeft gevolgen voor de relatie tussen de afzetorganisaties en EPS. In deze paragraaf wordt eerst de bestaande situatie geschetst. Vervolgens worden de ontwikkelingen beschreven die ertoe hebben geleid dat EPS-fust wordt verhuurd. Tenslotte worden de kansen en risico's beschreven van het al dan niet verhuren van het EPS-fust met als sluitstuk de conclusie.

6.2 Situatie-analyse afzetorganisaties

6.2.1 Bestaande situatie en ontwikkelingen

Op dit moment zijn de afzetorganisaties eigenaar van de nationale fustpools. Deze zijn weer eigenaar van EPS. De doelstelling van de afzetorganisaties voor wat betreft de fustvoorziening is een optimale fustbeschikbaarheid ten behoeve van de afzet van de produkten van de leden.

Door concurrerende commerciële fustorganisaties wordt fust op de markt gebracht waarvan het gebruik door met name grootwinkelbedrijven wordt voorgeschreven. Het gevolg van deze ontwikkeling is dat de produkten in verschillende verpakkingen moeten worden aangeboden waarbij daarnaast de kosten van de alternatieve verpakkingen aanzienlijk hoger kunnen zijn.

Oorzaken voor de opkomst van de nieuwe fustsoorten zijn: ten eerste de beperkte beschikbaarheid van EPS-fust: niet-leden mogen geen produkten in EPS-fust verpakken, met als gevolg:

1. produkten niet jaar rond in hetzelfde fust verkrijgbaar;
2. bewerkte produkten moeten in ander fust worden verpakt;
3. vergelijkbare niet via de afzetorganisatie aangeboden produkten kunnen niet in het zelfde fust worden aangeboden; en ten tweede de gedwongen winkelniering bij EPS-fust: de grote afnemers willen altijd meerdere aanbieders van produkten zodat de afhankelijkheid beperkt blijft.

6.2.2 Concurrentie-analyse

In figuur 6.1 zijn de in verssector actieve aanbieders als directe concurrenten van EPS vergeleken. Versfust en EPS-fust verschillen onderling sterk in het beheer. EPS heeft een op roulaties gebaseerd verhuursysteem dat in de vergoeding per roulatie de kosten voor het wassen, variabele fustbehoefte heeft verwerkt. Bij versfust is het fust in eigendom van een koper, momenteel meestal een grootwinkelbedrijf. Het beheer van versfust betreft de planning van de instroom van nieuw fust, de inkoop van nieuwe kratten, het beheer van een piekvoorraad (korte termijn verhuur) en vervanging of reparatie van beschadigd fust en tenslotte het tegengaan van misbruik.

Karakteristiek	Fustaanbieder					
	EPS	IFCO	Versfust	CHEP	STECO- Allibert	E2krat Bijsterbosch
Ondernemings- vorm	coöperatie	comm. expl.	stichting	comm. expl.	comm. expl.	comm. expl.
Ontstaansbasis	GF B,D,NL	GW8 D	FMCG NL	Vraag FMCG B	?	Vlees
Facturerings- basis	het vullen	het vullen	eigendom	naar wens	het vullen	naar wens
Extra service	hergr./ wassen, var. beh.	all in, wassen, retour/ var. beh.	geen	naar wens	all in, wassen, retour/ var. beh.	naar wens
Beheerslast afnemers	laag	laag	hoog (zelfvoor- ziening)	hoog	laag	afh.afspraak
Kosten huur	middel	hoog	laag	???	hoog	middel
retour	middel	n.v.t.	hoog	???	n.v.t.	hoog
handling leeg	laag	hoog	middel (eigen opslag)	???	hoog	laag
wassen	n.v.t.	n.v.t.	hoog	afh. afpraak	n.v.t.	afh. afspraak
opslag leeg	n.v.t.	n.v.t.	hoog	???	n.v.t.	afh. afspraak
afschrijving	n.v.t.	n.v.t.	10 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Statiegeld	f 8,50	DM 3,-	f 8,50	nee	?	nee
Vorm	conven- tioneel	klapbaar	conven- tioneel	nestbaar	nestbaar	conven- tioneel
Aantal in omloop	25 mio	30-70 mio (schatt.)	< 1 mio	geen	?	0,6 mio, elders in EU veel
Inzetgebied	B/D/NL	wereld	NL	start B	?	EU
Produkten	G+F	A+G+F	alg. vers	alg. vers	A+G+F	m.n. vlees
Markt- acceptatie	wordt kleiner	in D groot	lijkt groot	?	?	in D groot
Fustbeschik- baarheid	99%	70%	60%	?	?	99%
Financiële Draagkracht	groot	groot	groot	groot	?	redelijk
Mate bedreiging EPS a)	n.v.t.	groot	zeer groot	?	?	voorlopig niet

Figuur 6.1 Concurrentie-analyse

a) De mate van bedreiging is sterk afhankelijk van de inzetmogelijkheden van EPS op korte termijn.

De eigenaar van een versfustkrat koopt fust tegen een lager bedrag als het statiegeld, betaalt een vast laag bedrag per jaar en ontvangt statiegeld over het in omloop zijnde fust. De gebruiker van versfust betaalt alleen het statiegeld. Daarnaast moet de leverancier van produkten in versfust in principe zelf zorgen voor voldoende fust, het wassen van fust, het opslaan van fust bij een overschot en het volledige transport van leeg fust. Deze verplichtingen kunnen de interne beheerslast en de interne fustkosten sterk doen toenemen.

De huurder van EPS betaalt naast het statiegeld een vast bedrag per roulatie. Het transport van leeg fust kan beperkt blijven tot het dichtstbijzijnde depot van EPS.

De gebruikte afkortingen in de tabel zijn:

- a. A/G/F = respectievelijk Aardappelen, Groente en Fruit;
- b. GWB = Grootwinkelbedrijf;
- c. FMCG = Fast Moving Consumer Goods;
- d. hergr. = tegen extra kosten afleveren (of ophalen) leeg fust bij klant;
- e. var. beh. = de poolexploitant dekt een variabele fustbehoefte;
- f. mio = miljoen.

De ontwikkeling van de behoeften van fustgebruikers in combinatie met de actieve marktbenadering van een aantal concurrenten van EPS en de introducties van nieuwe fustaanbieders zijn voor EPS belangrijke bedreigingen. In de volgende paragraaf worden kansen en risico's bij de verhuur van fust beschreven.

6.2.3 Kansen en risico's

Er zijn risico's als niet tot verhuur wordt overgegaan, ofwel de risico's van het ongewijzigd continueren van de gebruiksmogelijkheden van EPS-fust voor de afzetorganisaties. Deze zijn:

1. de grotere diversiteit van verpakkingen die ontstaat;
2. de verminderde inzet van EPS-fust door opgelegde markteisen (verplicht gebruik ander fust), en
3. de verminderde beheersing van de produktkwaliteit in de verpakkingen van derden.

Er zijn risico's als tot verhuur wordt overgegaan, ofwel de risico's van het verhuren van EPS-fust voor de afzetorganisaties. Deze zijn:

1. het gebruik van EPS-fust door huurders als opvulling tijdens piekgebruik: dit moet worden ondervangen met behulp van de gebruikscontracten;
2. het starten van voor de afzetorganisaties vreemde activiteiten;
3. de minder beschermde markt: in geval van faillissement van EPS zijn de afzetorganisaties aansprakelijk voor claims.

Kansen die ontstaan door het verhuren van EPS-fust voor de afzetorganisaties zijn:

1. de beperking van het aantal verschillende verpakkingen;
2. de door een goede spreiding van te verpakken produkten hogere inzet en dus lagere fustkosten, en
3. een optimale inbreng bij eisen, te stellen aan de verpakkingen.

Als niet wordt overgegaan tot verhuur van EPS-fust dan wordt het aantal te gebruiken verpakkingen groter, daarnaast zal de inzet van EPS-fust sterk afnemen met als gevolg hogere exploitatiekosten. Ook is de invloed bij de ontwikkeling van optimale verpakkingen beperkt.

Ook verhuur van EPS-fust heeft een aantal risico's. Deze hebben met name te maken met de kwaliteit van het ondernemerschap van de fustpool. De risico's op dit gebied kunnen eventueel worden beperkt door aanpassing van de rechtsvorm en door de fustpool (gedeeltelijk) te verkopen.

De risico's van verhuur kunnen worden beperkt, waardoor de voordelen voor de leden van de afzetorganisaties al met al groter zijn dan de nadelen. Deze voordelen zijn met name de beperking van het aantal fusttypes, de lagere fustkosten en de eigen inbreng bij de ontwikkeling van voor het produkt optimaal fust.

6.2.4 Conclusie

EPS staat voor een strategische keuze. Zowel continuering van de huidige situatie als verhuur van fust brengen risico's voor de eigenaren van EPS met zich. Bij continuering van de huidige situatie wordt EPS naar een marginale inzet gedrongen. Bij een sterke uitbreiding van de inzetbaarheid van EPS-fust gaat EPS de concurrentie aan met nieuwe aanbieders. Dit heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering van EPS, deze moet commercieel en bedrijfseconomisch verantwoord zijn. Dit houdt ondermeer in een commerciële relatie met de depothouders.

Voor fustgebruikers in de gehele keten is een beperkt aantal fustvarianten van belang. Het toenemende aanbod van fust in de verssector heeft negatieve consequenties voor de efficiency. Een zo breed mogelijke inzet van EPS-fust kan het aantal concurrenten beperken.

6.3 Implementatieplan

6.3.1 Haalbaarheid en prioriteitsstelling

Toetsing van het voorgestelde verhuursysteem in de praktijk heeft plaatsgevonden waarbij de opzet positief is beoordeeld. In dit implementatieplan is aandacht besteed aan: 1. de haalbaarheid en prioriteitsstelling van de inzet van EPS-fust voor ketens en produktstromen; 2. de verkoop- en marketinginspanningen ten behoeve van de realisatie van de gewenste marktpenetratie; en 3. de tijdfasering van de implementatie.

Tijdens de workshop op 23 maart 1995 (zie bijlage 2) zijn aan de uitbreiding van de inzet van EPS-fust de volgende randvoorwaarden gesteld:

1. het aanwezig zijn van een sluitend verhuursysteem, en
2. de beschikbaarheid van voldoende fust (productiecapaciteit).

Daarnaast is tijdens de workshop een voorkeur uitgesproken ten aanzien van de met prioriteit vrij te geven produktstromen voor de verhuur. Achter de stromen is de reden aangegeven voor deze prioriteitsstelling. De stromen zijn:

a.	aardappelen en uien	één AGF-standaard;
b.	bewerkte produkten:	
	(i) salades, aardappelschijfjes, enzovoort	één AGF-standaard;
	(ii) waspeen, breekpeen	uitbreiding seizoen,
kerstpiek;
c.	fruit	één AGF-standaard;
d.	champignon distributie	één AGF-standaard;
e.	import	uitbreiding fustseizoen,
grote markt,
kerstpiek;
f.	export, met name naar grootwinkelbedrijf;	
g.	klein/groot verbruik.	

In eerste instantie is afgesproken de inzet voor import buiten Europa en niet AGF-produkten met een lage prioriteit te behandelen. De beschikbare productiecapaciteit van EPS-fust is een belangrijke randvoorwaarde voor de snelheid van uitvoering van dit implementatieplan. De hoogste prioriteit bij de uitbreiding van de inzetmogelijkheden moet worden toegekend aan de inzet ten behoeve van het grootwinkelbedrijf. De bestaande seizoensfluctuaties in de fustinzet maken het mogelijk daarnaast ook te starten met de verhuur aan afvullers van produkten, van welke het seizoenspatroon minimaal is, alsmede aan importeurs. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het belang van de inzet van EPS ten behoeve van het grootwinkelbedrijf.

6.3.2 Benodigde verkoop- en marketinginspanningen voor de realisatie van de gewenste marktpenetratie

Op dit moment komen potentiële huurders aankloppen bij EPS. De snelle opkomst van concurrerende aanbieders verkleint dit potentieel. Zowel voor afvullers, de handel als de eindafnemers is de beperking van het aantal fusttypes van groot belang. Bij de acquisitie van nieuwe gebruikers (zowel afvullers als eindafnemers) moet daarom rekening worden gehouden met het strategische belang van zowel EPS als de gebruikers. Dit belang is het beperken van de concurrentie. Bij deze concurrentie kan worden gedacht aan de aanstaande introductie van CHEP-versfust in België en het STECO-Allibert fust als alternatief voor IFCO.

6.3.3 Tijdfasering van de implementatie

De implementatiesnelheid wordt beperkt door de fustbeschikbaarheid. Voor de afgesloten contracten moet de fustbeschikbaarheid worden gegarandeerd. Uitbreiding moet snel worden doorgevoerd waarbij voor de markt een fasering per afzetkanaal de implementatiekosten en onrust minimaliseert. In dit kader wordt met een afzetkanaal bedoeld bijvoorbeeld: Afvullers → Edeka.

De meest recente ontwikkelingen geven aan dat vooralsnog voldoende fust aanwezig is om de fustbeschikbaarheid inclusief de verwachte inzet ten behoeve van verhuur te kunnen garanderen.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Uitgevoerde werkzaamheden

Fase I Onderzoeks- en ontwerpfase

De eerste drie stappen van fase I vertonen een grote onderlinge afhankelijkheid. De resultaten van de ketenanalyse, zoals de interesse van andere dan AGF gebruikers, zijn van belang voor de inrichting van de beheersorganisatie. Ook een verhuursysteem en anti-misbruik regels zijn deels afhankelijk van de organisaties aan wie het fust verhuurd zal worden.

Stap I (a) Analyse van de relevante ketens en fuststromen

Deze fase bestond uit de volgende onderdelen:

- a. een workshop waarin de onderzoeksopzet is toegelicht en een eerste inventarisatie van de van belang zijnde informatie in kaart is gebracht;
- b. het bureau-onderzoek waarin de voor het meermalige EPS-fust relevante ketens in kaart zijn gebracht;
- c. een marktonderzoek onder gebruikers van fust in alle delen van de keten en in alle landen waar EPS op afzienbare termijn actief is;
- d. het verzamelen van kwantitatieve gegevens van belang voor het berekenen van de toekomstige fustbehoefte;
- e. het berekenen van de toekomstige fustbehoefte.

Het project startte met een workshop met de werkgroep en vertegenwoordigers van de in het project participerende organisaties. De resultaten van de workshop zijn gebruikt in het onderzoek (het verslag van de workshop is opgenomen in dit rapport onder bijlage 2). Tijdens de workshop is geïnventariseerd:

- a. welke informatie en kennis beschikbaar is voor wat betreft de vormgeving van de verschillende ketens die nu en in de toekomst voor EPS van belang zijn;
- b. wat de behoeften van de verschillende partijen in de ketens zijn ten aanzien van fust. Hierbij valt niet alleen te denken aan de keten voor aardappelen, groente en fruit, maar ook aan andere "food en non-food"-stromen naar de detailhandel en eventueel andere afnemerscategorieën;
- c. welke fuststromen waar van belang zijn en welke kenmerken bij de verschillende stromen horen;
- d. welke synergie-effecten (zoveel mogelijk gekwantificeerd) realiseerbaar zijn bij vermindering van het aantal fust standaarden;
- e. welke ontwikkelingen te verwachten zijn per keten en per produkt in de verhouding tussen eenmalige en meermalige verpakkingen;
- f. welke verhuursystemen mogelijk zijn.

Door LEI-DLO is met ondersteuning van C&L een marktonderzoek verricht. Hiertoe zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- a. het opstellen van vragenlijsten voor de interviews mede in overleg met de werkgroep;
- b. het uitvoeren van de interviews in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland onder gebruikers van fust in alle delen van de keten, te weten: telers, afzetorganisaties, verpakkers, handelaren en eindafnemers;
- c. de interpretatie van de interviews waarin onder meer aan de orde komen:
 - (i) de bepaling van de wensen en eisen ten aanzien van fust en fustverhuur in de diverse schakels: afmetingen, eisen ten aanzien van hygiëne, het reëel geachte prijsniveau, de beschikbaarheid, de levertijd, enzovoort;
 - (ii) de trends met betrekking tot fustgebruik;
 - (iii) een goed beeld van de commerciële functie van fust en de commerciële waardering voor de Nederlandse AGF-keten bij de eindafnemers in geval op brede schaal het EPS-fust als de standaard zal worden geaccepteerd;
 - (iv) de eisen en wensen die de verschillende schakels in de logistieke ketens hebben ten aanzien van een verantwoorde beheersing van de fuststromen. Hierbij wordt ingegaan op verrekeningssystematieken, controlemogelijkheden en -eisen, factureringsprocedures, enzovoort. Dit deel is met name van belang voor het ontwerp van het verhuursysteem en het opzetten van de beheersorganisatie.

De resultaten van het marktonderzoek zijn opgenomen in paragraaf 2.3.

In samenwerking met de deelnemende organisaties heeft LEI-DLO de gegevens verzameld van belang voor het berekenen van de toekomstige fustbehoefte. Het betreft de kwantificering van fuststromen in diverse ketens in diverse landen: het volume tussen de verschillende schakels, de omloopsnelheid van fust, het seizoenspatroon. De resultaten zijn aangegeven in paragraaf 2.4.

Door het ATO-DLO werd de toekomstige fustbehoefte berekend gebruik makend van een reeds bestaand simulatiemodel voor de berekening van fuststromen en met de gegevens van het LEI. Bij de berekeningen is met name gekeken naar:

- a. inschatting van de behoefte aan EPS-fust gedurende het jaar voor verschillende scenario's, waarbij een scenario is opgebouwd uit een aantal aspecten, te weten:
 - (i) de deelnemende sectoren;
 - (ii) de aangesloten landen;
 - (iii) het marktaandeel van EPS-fust;
- b. kwantificering van de logistieke voordelen van standaard fust voor de AGF-keten;
- c. aanvullende kwantitatieve gegevens over de behoeften aan fust en de kosten van fust in de diverse schakels in de keten.

De resultaten van de berekeningen zijn aangegeven in hoofdstuk 3.

Stap I (b) Ontwerpen verhuursysteem en anti-misbruikregels

Door C&L zijn ten aanzien van het ontwerp van het verhuursysteem, ten behoeve van de verhuur van EPS-fust aan organisaties anders dan de aandeelhouders, de volgende activiteiten uitgevoerd:

- a. een bureau-onderzoek waarin andere organisaties, gespecialiseerd in het op commerciële wijze verhuren van meermalig fust en/of pallets, in kaart zijn gebracht;
- b. het houden van interviews met een aantal van de onder (a) genoemde organisaties. In deze interviews is met name aandacht besteed aan:
 - (i) de verhuursystemen en anti-misbruikregels;
 - (ii) reorganisatieopzet;
- c. de inventarisatie en evaluatie van de diverse verhuursystemen voor meermalig fust en het voorbereiden van de keuze hieruit door de stuurgroep;
- d. het opzetten van het verhuursysteem en de anti-misbruikregels;
- e. het toetsen en aanpassen aan Europese regelgeving, zoals mededingingsrecht, warenrecht en verpakkingsrecht.

De resultaten van de stap "Ontwerpen verhuursysteem en anti-misbruikregels" zijn:

- a. verhuursysteem: contractering (inclusief een klant-segmentatiebeleid), tariefstelling, en informatievoorziening (registratie, facturering, en automatisering);
- b. anti-misbruikregels: opstellen juridische bepalingen (ten behoeve van de contracten) en interne controle instrumenten, alsmede preventieve maatregelen zoals herkenbaarheid, functiescheiding, en dergelijke.

In hoofdstuk 4 zijn de analyse en het resultaat van de ontwikkeling van het verhuursysteem weergegeven.

Stap I (c) Opzetten van de beheersorganisatie

EPS verhuurt op dit moment fust uitsluitend aan haar aandeelhouders. De verhuur van EPS aan organisaties anders dan de aandeelhouders heeft gevolgen voor:

- a. het verloop van de fuststromen;
- b. de benodigde beheers- en controle-activiteiten;
- c. de benodigde commerciële inspanningen.

Teneinde deze aanpassingen goed toegerust te verwerken moet de opzet van de organisatie van EPS worden aangepast aan de nieuwe situatie.

- Teneinde te komen tot een opzet van de toekomstige organisatie zijn door C&L en LEI-DLO:
- a. de taken, uit te voeren door de nieuwe EPS-organisatie, beschreven;
 - b. de taken ondergebracht in een organisatiestructuur;
 - c. de verschillen tussen de huidige en de toekomstige organisatie beschreven.

De toekomstige organisatie-opzet is tot stand gekomen in samenspraak met EPS en door regelmatige afstemming met de werkgroep.

Resultaat van stap I (c) is een opzet van de beheersorganisatie waarbij rekening is gehouden met:

- a. de juiste en haalbare relatie tussen EPS en de producentenorganisaties;
- b. de haalbaarheid en inpasbaarheid binnen de Europese regelgeving;
- c. de keuze voor centrale dan wel decentrale besturing van de fuststromen en -voorraden, inclusief (de-)centrale besturing van het allocatievraagstuk gedurende het seizoen.

In hoofdstuk 5 zijn de analyse en het resultaat van de ontwikkeling van de beheersorganisatie weergegeven.

Stap I (d) Opstellen implementatieplan

Het resultaat van de eerste drie stappen is inzicht in:

- a. de mogelijkheden voor de verhuur van EPS-fust;
- b. de hiervoor benodigde hoeveelheid EPS-fust;
- c. het hiervoor benodigde verhuursysteem;
- d. de noodzakelijke organisatie-aanpassingen bij EPS.

Nadat evaluatie van het verhuursysteem, zoals beschreven onder Fase II, heeft plaatsgevonden kan worden overgegaan tot de daadwerkelijke verhuur van EPS-fust. Hiertoe is een implementatieplan geformuleerd.

In het implementatieplan is aangegeven:

- a. een overzicht van de ketens en produktstromen waarvoor EPS-fust interessant kan zijn en haalbaar lijkt op basis van de interviews, voorzien van een prioriteitsstelling. Deze prioriteitsstelling is gebaseerd op bijvoorbeeld haalbaarheid, commerciële noodzaak, financiële overwegingen, enzovoort;
- b. een overzicht van de gewenste aanpassingen aan de EPS-organisatie om de geformuleerde beheersstructuur te realiseren, inclusief de eventueel noodzakelijke juridische stappen die moeten worden gezet;
- c. een overzicht van de marketing/verkoop inspanningen die moeten worden gedaan om de gewenste groeidoelstellingen te kunnen realiseren;
- d. een tijdfasering van alle aangegeven activiteiten.

Het implementatieplan is opgenomen in hoofdstuk 4.

Fase II Proeffase

De proeffase bestaat uit het opzetten en uitvoeren van een proef om het opgezette verhuur- en beheerssysteem in de praktijk op kleine schaal te testen. Goede evaluatie is nodig om zonnig het implementatieplan bij te kunnen stellen, voordat invoering op grote schaal zal plaatsvinden.

Stap II (a) Opzetten en uitvoeren proef

In tegenstelling tot het oorspronkelijke projectplan zijn geen nieuwe proeven opgezet maar is gebruik gemaakt van reeds lopende pilotprojecten in België, Duitsland en Nederland. Bij de in stap II (b) uitgevoerde evaluatie is gebruik gemaakt van de pilotprojecten. De resultaten van de evaluatie zijn bruikbaar gebleken zodat het opstarten van aanvullende proeven niet noodzakelijk is gebleken.

In het kader van het voorbereiden van de evaluatie zijn door C&L in samenspraak met de werkgroep de toetsingscriteria opgesteld en de deelnemers aan de evaluatie geselecteerd uit de lopende pilotprojecten. De toetsingscriteria hebben betrekking op:

- a. het algemene verloop van de verhuur;
- b. de mate waarin wordt voldaan aan de bestaande voorwaarden voor de verhuur;
- c. de mate waarin wordt voldaan aan het aangepaste verhuursysteem;
- d. de inventarisatie in hoeverre de voorgestelde contracten worden geaccepteerd.

Een beschrijving van de evaluatiecriteria is opgenomen in paragraaf 4.6.

Stap II (b) Evalueren proef en eventueel bijstellen implementatieplan

Aan de hand van de toetsingscriteria zijn door LEI-DLO en EPS de te evalueren pilotprojecten onderzocht. De resultaten van de evaluatie zijn beschreven in paragraaf 4.7.

Het resultaat van de evaluatie is een getoetst verhuursysteem waarbij de haalbaarheid in de dagelijkse praktijk is aangegeven.

Bijlage 2 Verslag workshop 23 maart 1995

Aanwezig: V.C. Bouwman (LEI-DLO) A.A. de Bruijn (EPS/VPZ), E. de Jongh (PGF), M. Klein (CBT), E. de Kleijn (LEI-DLO), E. Kuiper (C&L), A. Plaisier (EPS/VPZ), J.P. Schoneveld (IVGF), H. Stegenga (C&L), W. de Vos (EPS/VPZ), H. Vreugdenhil (CBT) en L.A.M. Welschen (VGT)

De Bruijn opent met een korte uiteenzetting van de aanleiding van de EPS-workshop. Poolfust (de grijze krat) wordt EPS-krat (de blauwe krat). Tevens inzet voor produkten die door onafhankelijke producenten worden afgezet. EPS/VPZ wil onderbouwing van

- kwantitatieve gegevens over de fuststromen (LEI-DLO);
- werkbaar beheerssysteem/verhuursysteem (C&L).

Aandachtspunten door de deelnemers van de workshop genoemd, systematisch weergegeven.

MARKTSEGMENTEN FUST = FUSTSTROMEN

Teler - veiling:

1. keuze meermalig/eenmalig: afstemming eindgebruiker (blijft moeilijk);
2. technische aspecten, produkteisen (vorm, inhoud, beschadigingen);
3. teler aanpassing bedrijfsvoering of kostenaspecten;
4. goed in kaart te brengen (veilinggegevens).

Teler - zelfstandige afzet:

1. hoeveelheid onbekend (roulatiesnelheid), kwantitatief benaderen;
2. concurrerend fust.

Veiling - groothandel/export:

1. ompakken naar ander fust (beperkt) naar kleinverpakking en dan in meermalig/eenmalig: afstemming eindgebruiker (meetbaar bij ompakstations);
2. technische aspecten, produkteisen (vorm, inhoud, beschadigingen, stapelbaarheid);
3. kostenaspecten, retourfust = organisatie, vooral bij export;
4. de handel is niet altijd gebaat bij doorzichtigheid van de markt.

Zelfstandige afzet - groothandel/export:

- idem via veiling, alleen kwantitatief minder bekend.

Zelfstandige afzet - industrie:

- nadruk ligt op grootverpakking, weinig in poolfust (uitgezonderd champignons/aardbei).

Exporteur:

1. probleem retour (overwegend beroepsvervoer, dus geen eigen vervoer);
2. milieuproblematiek (vooral in Duitsland).

Groothandel - detailhandel/GWB (binnenland):

1. problematiek gelijk, alleen schaalgrootte anders (macht in distributiekanaal);
2. probleem retour minder groot, traditie (overwegend eigen vervoer en dicht net afleverdepots);
3. concurrentie van ander fust (eigen, IFCO, vers, eenmalig).

Import:

1. import wordt soms omgepakt naar kleinere eenheden;
2. anti-cyclus aanbod, dan complementair voor het fustgebruik (seizoen).

PRODUKTEN MET HOGE PRIORITEIT UITBREIDING EPS

Aardappel:

- strategisch produkt, in verband met AGF-standaard; werd in het verleden al veel gebruik gemaakt van "poolfust".

Fruit:

1. zelfde kanalen als groente maar meer nadruk op zelfstandige afzet;
2. bij telers ruimer gebruik (bijvoorbeeld tijdelijke opslag).

Gesneden groente (inclusief breekpeen, aardappel, tauge):

1. strategisch produkt;
2. hygiëne van grootste belang.

Champignons:

1. voor de verwerkende industrie (groot aandeel);
2. fust is omverpakking voor kleinverpakking.

BLOKKADES GEBRUIK EPS

Statiegeld:

1. discriminatie producent (=teler) meermalig/eenmalig op veiling;
2. kostenaspecten in de gehele keten zijn doorslaggevend voor keuze meermalig/eenmalig (zie bijvoorbeeld witlof enkele jaren geleden);
3. wassen is een van de grootste kostenposten.

Beheerssysteem:

1. principes: "huur naar duur" en "kostenmaker = kostendrager", zijn er objectieve maatstaven voor een rechtvaardige prijs;
2. huurprijs en overige kosten van meermalig wordt begrensd door kostprijs van eenmalig fust;
3. kostenaspecten spelen vooral waskosten een doorslag gevende rol, voor internationaal gebruik van fust is water een beperking in sommige landen (denk aan Spanje);
4. kosten van leeg fust is nog weinig bekend (kwantitatief);
5. hoe werken vergelijkbare objecten en de concurrerende fusttypen;
6. benadering van logistiek management versus produkt management;
7. retour van leeg fust, afleverdepots, kostenaspecten;
8. groot aantal participanten bij het fust gebruik (ook die weinig fust gebruiken); vaak minder geafficheerd administratiesystemen (met de hand/uit het hoofd), dus eenvoudig beheerssysteem (eerder naar aantal kratten, dan naar beheersing van ieder krat individueel);
9. misbruik controle-systeem CHEP-pallet; juridisch kader wie is een rechtmatige gebruiker;
10. piekbelasting, garantie op het verkrijgen van leeg fust/ hamsteren;
11. denk aan labels op fust met produkt-identificatie en data.

Afbakening onderzoek:

1. alleen Europa, beginnen met noordwest (eventueel aandacht aan anti-cyclische produkten);
2. alleen AGF;
3. geen grootverpakking zoals kuubskisten of rolcontainers.

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens fustbehoefte

Toelichting bij de tabellen

Alle cijfers zijn uitgedrukt in miljoenen eenheden verpakkingen.

Soms komen negatieve getallen voor, dit is het gevolg van de verdeling van landelijke cijfers over regio's. Praktisch gezien kunnen deze cijfers als zijnde nul worden beschouwd.

Tabel B3.1

GROENTE	Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust													
	PRODUKTIE	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
Nederland	15,0	18,5	30,9	36,4	57,7	49,5	46,3	53,1	35,1	39,4	23,5	16,9	422,2	
België	5,1	6,1	11,2	15,0	18,8	16,2	13,7	14,6	11,4	11,0	6,3	4,8	134,2	
Noord-Duitsland	3,3	2,8	2,6	2,8	4,3	6,7	6,6	5,8	6,4	6,3	4,3	3,8	55,7	
NR-WestF/enz.	4,6	3,8	3,6	3,9	6,0	9,3	9,1	8,0	8,8	8,7	6,0	5,2	77,1	
Zuidoost-Duitsland	3,4	2,9	2,7	2,9	4,5	7,0	6,8	6,0	6,6	6,5	4,5	3,9	57,8	
Oost-Duitsland	1,4	1,2	1,1	1,2	1,8	2,8	2,8	2,4	2,7	2,6	1,8	1,6	23,5	
Noord-Frankrijk	3,1	2,8	3,4	4,3	4,9	5,3	4,6	3,5	3,8	3,3	3,1	2,9	45,1	
West-Frankrijk	4,6	4,3	5,1	6,4	7,3	8,0	7,0	5,3	5,7	5,0	4,6	4,4	67,6	
Ile-de-France	1,5	1,4	1,7	2,1	2,4	2,7	2,3	1,8	1,9	1,7	1,5	1,5	22,5	
Overig Frankrijk	21,7	19,9	23,6	30,0	34,0	37,2	32,5	24,8	26,5	23,3	21,6	20,4	315,5	

Tabel B3.2

GROENTE	Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust													
	IMPORT													
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR	
Nederland	9,3	7,5	6,3	4,9	3,2	2,5	3,2	2,7	1,7	2,7	4,4	10,5	58,7	
België	4,5	3,2	5,8	5,0	4,4	4,4	3,5	5,7	5,2	5,8	4,4	4,0	58,0	
Noord-Duitsland	3,5	3,3	4,6	5,4	5,1	2,7	3,1	2,1	1,8	1,8	3,5	4,1	41,1	
NR-WestF/enz.	8,4	8,3	10,9	12,2	12,0	9,8	9,7	7,0	7,4	7,0	8,4	10,2	111,5	
Zuidoost-Duitsland	6,3	6,1	8,1	9,1	8,9	7,2	7,2	5,2	5,5	5,2	6,2	7,6	82,6	
Oost-Duitsland	6,0	6,0	7,7	8,4	8,5	8,7	8,2	6,1	7,0	6,4	5,9	7,4	86,4	
Noord-Frankrijk	3,5	3,2	3,5	4,7	6,0	6,9	6,5	5,0	5,1	4,2	3,7	3,0	55,3	
West-Frankrijk	1,4	1,3	1,5	1,8	2,3	2,6	2,6	2,1	2,0	1,7	1,5	1,3	22,1	
Ile-de-France	4,6	4,3	4,6	6,4	8,1	9,4	8,6	6,6	6,9	5,6	4,9	4,0	73,9	
Overig Frankrijk	-2,3	-2,1	-1,5	-3,8	-4,7	-5,9	-4,0	-2,8	-3,4	-2,6	-2,0	-1,4	-36,7	

Tabel B3.3

Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust													
GROENTE	J	F	M	A	M	J	A	S	O	N	D	JAAR	
EXPORT													
Nederland	20,4	18,0	24,6	29,7	32,8	33,3	30,4	27,4	28,3	24,8	18,9	15,7	304,2
België	5,3	4,1	5,2	6,9	8,8	6,9	8,1	7,5	7,3	8,8	5,4	4,9	79,3
Noord-Duitsland	2,4	1,6	1,5	2,2	3,1	2,0	2,8	2,7	2,0	2,5	3,4	2,3	28,7
NR-Westfrenz.	3,3	2,2	2,1	3,0	4,3	2,7	3,9	3,8	2,8	3,5	4,8	3,2	39,7
Zuidooft-Duitsland	2,5	1,7	1,6	2,2	3,2	2,0	3,0	2,8	2,1	2,6	3,6	2,4	29,8
Ooft-Duitsland	1,0	0,7	0,6	0,9	1,3	0,8	1,2	1,2	0,9	1,1	1,5	1,0	12,1
Noord-Frankrijk	0,8	0,7	1,2	1,0	0,7	0,4	0,3	0,3	0,3	0,5	0,7	1,0	7,8
West-Frankrijk	1,1	1,0	1,8	1,4	1,0	0,6	0,5	0,5	0,5	0,8	1,0	1,5	11,7
Ile-de-France	0,4	0,3	0,6	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5	3,9
Overig Frankrijk	5,3	4,7	8,5	6,7	4,6	2,6	2,4	2,1	2,2	3,7	4,8	7,1	54,7

Tabel B3.4

GROENTE	Behoeftes aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
CONSUMPTIE													
Nederland	3,8	7,9	12,6	11,6	28,1	18,7	19,1	28,4	8,5	17,3	8,9	11,7	176,6
België	4,3	5,2	11,8	13,1	14,4	13,7	9,1	12,8	9,3	8,1	5,2	3,9	111,0
Noord-Duitsland	4,4	4,5	5,7	6,0	6,3	7,5	6,8	5,1	6,1	5,6	4,4	5,6	68,1
NR-West/Eenz.	9,7	9,8	12,5	13,2	13,7	16,4	14,9	11,2	13,4	12,2	9,6	12,2	148,9
Zuidoost-Duitsland	7,2	7,3	9,3	9,8	10,2	12,2	11,0	8,4	10,0	9,1	7,2	9,1	110,6
Oost-Duitsland	6,4	6,5	8,2	8,6	9,0	10,8	9,8	7,4	8,8	8,0	6,3	8,0	97,8
Noord-Frankrijk	5,8	5,4	5,6	8,0	10,2	11,8	10,8	8,2	8,6	7,0	6,1	4,9	92,6
West-Frankrijk	4,9	4,5	4,8	6,8	8,6	10,0	9,1	6,9	7,2	5,9	5,1	4,1	77,9
île-de-France	5,8	5,4	5,6	8,0	10,2	11,8	10,8	8,2	8,6	7,0	6,1	4,9	92,6
Overig Frankrijk	14,1	13,0	13,7	19,5	24,7	28,6	26,1	19,9	20,8	17,0	14,8	11,9	224,1

Tabel B3.5

Behoeftes aan fust per maand in miljoenen eenheden fust													
FRUIT	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
PRODUKTIE	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
Nederland	2,4	3,1	3,0	2,0	2,2	1,8	1,8	5,2	6,3	10,3	5,8	4,8	48,8
België	4,4	4,3	4,7	3,2	4,6	3,0	3,4	6,3	6,7	10,7	5,4	3,6	60,3
Noord-Duitsland	7,2	5,9	5,8	5,0	3,7	7,2	11,3	10,5	11,9	18,5	12,7	10,8	110,6
NR-West/Fenz.	9,9	8,2	8,0	7,0	5,1	10,0	15,7	14,5	16,5	25,7	17,6	15,0	153,1
Zuidoost-Duitsland	7,4	6,2	6,0	5,2	3,8	7,5	11,7	10,9	12,4	19,2	13,2	11,2	114,8
Oost-Duitsland	3,0	2,5	2,5	2,1	1,6	3,0	4,8	4,4	5,1	7,8	5,4	4,6	46,8
Noord-Frankrijk	3,7	3,8	4,2	3,9	3,7	2,1	1,5	1,5	3,0	4,9	3,8	3,2	39,3
West-Frankrijk	5,5	5,7	6,4	5,9	5,6	3,1	2,2	2,2	4,6	7,3	5,7	4,7	58,9
Île-de-France	1,8	1,9	2,1	2,0	1,9	1,0	0,7	0,7	1,5	2,4	1,9	1,6	19,6
Overig Frankrijk	25,9	26,7	29,7	27,3	25,9	14,4	10,4	10,4	21,2	34,2	26,7	22,1	274,9

Tabel B3.6

Behoeftes aan fust per maand in miljoenen eenheden fust													
FRUIT	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
IMPORT	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
Nederland	8,9	6,7	7,5	8,6	6,2	7,0	7,9	6,0	5,7	7,7	7,2	40,5	119,9
België	11,0	5,8	7,4	8,8	8,5	7,6	10,8	8,7	10,3	10,5	9,4	8,7	107,5
Noord-Duitsland	4,1	3,4	3,5	3,3	2,8	2,9	2,1	1,3	-0,1	-1,8	1,1	3,4	25,9
NR-West/Fenz.	14,6	12,0	12,2	11,2	8,9	11,8	13,4	11,1	9,2	10,8	12,3	15,9	143,3
Zuidoost-Duitsland	10,8	8,9	9,0	8,2	6,6	8,7	9,8	8,1	6,7	7,8	9,0	11,7	105,4
Oost-Duitsland	13,0	10,7	10,7	9,7	7,5	11,2	14,2	12,2	11,8	16,0	14,2	15,6	146,7
Noord-Frankrijk	9,5	8,0	8,0	6,3	5,5	3,3	2,4	2,0	3,5	5,9	7,8	8,6	70,8
West-Frankrijk	6,1	4,8	4,5	3,3	2,7	1,7	1,3	0,9	1,3	2,4	4,5	5,6	39,3
Île-de-France	11,0	9,5	9,6	7,9	7,0	4,1	3,0	2,6	4,7	7,9	9,3	9,8	86,3
Overig Frankrijk	9,8	5,9	4,1	1,2	0,0	0,6	0,6	-0,6	-2,9	-3,4	4,8	9,6	29,7

Tabel B3.7

FRUIT	Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
EXPORT													
Nederland	4,8	4,7	6,4	6,8	7,3	5,7	5,4	4,7	5,4	5,2	4,1	3,7	64,0
België	2,9	2,5	3,0	3,3	3,7	3,4	4,0	2,7	2,1	4,1	2,7	2,7	36,9
Noord-Duitsland	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	2,7
NR-Westf/enz.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	3,8
Zuidoost-Duitsland	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	2,8
Oost-Duitsland	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,2
Noord-Frankrijk	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,5	0,3	0,3	0,6	1,0	0,8	0,7	8,3
West-Frankrijk	1,2	1,3	1,4	1,2	1,2	0,7	0,5	0,4	0,8	1,5	1,1	1,0	12,5
Île-de-France	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,2	0,2	0,1	0,3	0,5	0,4	0,3	4,2
Overig Frankrijk	5,6	5,9	6,5	5,8	5,6	3,2	2,4	2,0	4,0	7,1	5,3	4,8	58,1

Tabel B3.8

FRUIT	Behoeftē aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
CONSUMPTIE													
Nederland	6,6	5,0	4,2	3,8	1,2	3,2	4,3	6,5	6,7	12,8	8,9	41,6	104,7
België	12,5	7,6	9,1	8,7	9,4	7,3	10,1	12,3	14,9	17,2	12,1	9,7	130,9
Noord-Duitsland	11,1	9,1	9,1	8,1	6,2	9,8	13,1	11,5	11,6	16,5	13,5	14,0	133,8
NR-Westf/enz.	24,2	19,9	19,9	17,8	13,7	21,5	28,7	25,2	25,4	36,1	29,6	30,5	292,6
Zuidoost-Duitsland	18,0	14,8	14,8	13,2	10,1	16,0	21,4	18,7	18,9	26,8	22,0	22,7	217,4
Oost-Duitsland	15,9	13,1	13,1	11,7	9,0	14,1	18,9	16,6	16,7	23,8	19,4	20,1	192,3
Noord-Frankrijk	12,4	11,0	11,3	9,4	8,4	4,9	3,5	3,2	6,0	9,8	10,8	11,1	101,8
West-Frankrijk	10,5	9,3	9,5	7,9	7,1	4,1	3,0	2,7	5,0	8,3	9,1	9,3	85,7
île-de-France	12,4	11,0	11,3	9,4	8,4	4,9	3,5	3,2	6,0	9,8	10,8	11,1	101,8
Overig Frankrijk	30,1	26,7	27,3	22,8	20,3	11,8	8,5	7,8	14,4	23,7	26,3	26,8	246,5

Tabel B3.9

Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
AARDAPPEL												
PRODUKTIE	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D JAAR
Nederland	6,2	6,6	6,9	6,9	6,4	5,8	0,8	0,5	0,5	1,1	3,0	48,8
België	4,0	2,6	1,7	0,8	-3,2	-4,0	1,0	3,4	4,3	4,7	3,6	19,3
Noord-Duitsland	2,0	1,6	2,2	2,0	1,3	1,9	2,9	3,6	6,6	10,5	4,0	40,3
NR-WestFenz.	2,8	2,2	3,0	2,8	1,7	2,6	4,0	5,0	9,1	14,5	5,5	55,8
Zuidoost-Duitsland	2,1	1,6	2,2	2,1	1,3	2,0	3,0	3,8	6,8	10,9	4,1	41,9
Oost-Duitsland	0,8	0,7	0,9	0,8	0,5	0,8	1,2	1,5	2,8	4,4	1,7	17,1
Noord-Frankrijk	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,6	0,5	0,9	1,5	0,6	7,3
West-Frankrijk	0,7	0,7	0,8	0,8	0,6	0,9	1,0	0,7	1,3	2,2	0,9	10,9
Ile-de-France	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,4	0,7	0,3	3,6
Overig Frankrijk	3,2	3,4	3,6	3,6	2,6	4,3	4,5	3,3	6,0	10,2	4,4	51,0

Tabel B3.10

Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
AARDAPPEL												
IMPORT	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D JAAR
Nederland	1,6	1,4	1,5	1,9	1,6	1,7	3,4	6,2	5,1	4,6	2,9	34,3
België	1,0	1,6	2,7	3,8	6,7	7,6	2,9	2,0	1,1	1,3	1,2	35,9
Noord-Duitsland	-0,4	-0,2	-0,3	-0,1	0,7	0,5	-0,6	-1,0	-2,2	-3,7	-1,3	-9,1
NR-WestFenz.	0,6	0,7	0,9	1,3	2,5	2,4	0,9	0,2	0,0	0,1	0,3	10,3
Zuidoost-Duitsland	0,4	0,5	0,7	0,9	1,9	1,8	0,6	0,1	-0,0	-0,0	0,2	7,3
Oost-Duitsland	1,3	1,2	1,6	1,8	2,2	2,5	1,9	1,6	3,0	5,0	2,0	25,1
Noord-Frankrijk	0,3	0,2	0,4	0,5	0,6	0,7	0,4	0,4	0,7	1,2	0,5	6,4
West-Frankrijk	0,2	0,1	0,2	0,3	0,5	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2,5
Ile-de-France	0,4	0,3	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,6	1,1	1,9	0,7	8,6
Overig Frankrijk	0,1	-0,1	-0,1	0,3	1,0	1,1	-0,6	-0,9	-1,8	-3,1	-1,2	-4,9

Tabel B3.11

Behoefte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust														
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR	
EXPORT														
Nederland	5,8	6,0	6,5	7,0	6,2	5,8	2,3	1,5	1,9	3,5	3,7	4,1	54,3	
België	3,5	2,7	3,0	3,4	2,2	2,3	2,5	3,9	4,1	4,4	3,1	2,6	37,8	
Noord-Duitsland	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,6	0,5	0,3	0,2	0,2	2,7	
NR-WestFrenz.	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,8	0,6	0,5	0,2	0,3	3,8	
Zuidoost-Duitsland	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,6	0,5	0,4	0,2	0,2	2,8	
Oost-Duitsland	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	1,2	
Noord-Frankrijk	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2,8	
West-Frankrijk	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,7	0,4	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	4,2	
Ile-de-France	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	1,4	
Overig Frankrijk	2,0	2,2	2,0	2,3	1,8	3,4	2,1	0,5	0,5	1,0	0,9	1,0	19,8	

Tabel B3.12

AARDAPPEL	Behoefte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust													
	CONSUMPTIE													
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR	
Nederland	2,0	2,0	2,0	1,8	1,8	1,8	1,9	5,2	3,6	2,2	2,2	2,2	28,7	
België	1,5	1,5	1,5	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,6	1,6	1,6	17,5	
Noord-Duitsland	1,4	1,2	1,7	1,8	1,9	2,2	2,1	2,0	3,9	6,4	2,5	1,3	28,5	
NR-Westf./enz.	3,1	2,7	3,7	3,9	4,2	4,9	4,6	4,4	8,4	14,1	5,5	2,9	62,4	
Zuidoost-Duitsland	2,3	2,0	2,8	2,9	3,1	3,6	3,4	3,2	6,3	10,5	4,1	2,2	46,3	
Oost-Duitsland	2,0	1,8	2,5	2,5	2,7	3,2	3,0	2,9	5,5	9,3	3,6	1,9	41,0	
Noord-Frankrijk	0,5	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	1,5	2,5	1,0	0,5	10,9	
West-Frankrijk	0,4	0,3	0,5	0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	1,3	2,1	0,8	0,4	9,2	
Ile-de-France	0,5	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	1,5	2,5	1,0	0,5	10,9	
Overig Frankrijk	1,2	1,0	1,5	1,6	1,9	2,0	1,8	1,9	3,7	6,1	2,3	1,3	26,3	

Tabel B3.13

Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
AGF TOTAAL	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D JAAR
PRODUKTIE + IMPORT	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D JAAR
Nederland	43,4	43,7	56,2	60,7	77,4	68,4	63,4	73,6	54,4	65,8	46,8	79,1 732,7
België	30,0	23,6	33,7	36,6	39,8	34,9	35,2	40,8	39,1	44,1	30,1	25,4 413,3
Noord-Duitsland	19,7	16,8	18,4	18,5	17,8	21,9	25,3	22,2	24,4	31,6	24,3	23,6 264,5
NR-WestF/enz.	40,8	35,2	38,7	38,3	36,3	46,0	52,7	45,8	51,1	66,7	50,0	49,5 551,2
Zuidoost-Duitsland	30,4	26,2	28,8	28,5	27,0	34,2	39,2	34,0	38,0	49,6	37,2	36,8 409,8
Oost-Duitsland	25,5	22,2	24,5	24,0	22,2	29,1	33,1	28,3	32,3	42,4	31,0	31,2 345,6
Noord-Frankrijk	20,6	18,6	20,0	20,2	21,1	18,8	16,0	12,8	17,0	21,0	19,5	18,4 224,2
West-Frankrijk	18,6	16,9	18,4	18,4	18,9	16,7	14,2	11,3	15,0	18,8	17,4	16,7 201,2
Île-de-France	19,7	17,7	18,8	19,2	20,2	18,2	15,5	12,5	16,6	20,2	18,7	17,4 214,7
Overig Frankrijk	58,3	53,5	59,4	58,6	58,9	51,7	43,4	34,1	45,6	58,6	54,3	53,0 629,4

Tabel B3.14

Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust													
AGF TOTAAL	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
PRODUKTIE	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
Nederland	23,6	28,2	40,8	45,4	66,3	57,2	48,9	58,8	41,9	50,8	32,3	25,7	519,8
België	13,5	12,9	17,7	19,0	20,3	15,2	18,1	24,3	22,4	26,5	15,2	8,8	213,8
Noord-Duitsland	12,5	10,3	10,6	9,9	9,3	15,8	20,8	19,9	24,9	35,2	21,0	16,6	206,6
NR-WestF/enz.	17,2	14,2	14,7	13,6	12,8	21,9	28,7	27,5	34,5	48,8	29,1	22,9	286,0
Zuidoost-Duitsland	12,9	10,6	11,0	10,2	9,6	16,4	21,6	20,6	25,8	36,6	21,8	17,2	214,5
Oost-Duitsland	5,3	4,3	4,5	4,2	3,9	6,7	8,8	8,4	10,5	14,9	8,9	7,0	87,4
Noord-Frankrijk	7,2	7,1	8,1	8,7	8,9	8,0	6,8	5,5	7,7	9,7	7,5	6,4	91,6
West-Frankrijk	10,9	10,7	12,2	13,1	13,4	12,0	10,2	8,2	11,5	14,5	11,3	9,5	137,4
Ile-de-France	3,6	3,6	4,1	4,4	4,5	4,0	3,4	2,7	3,8	4,8	3,8	3,2	45,8
Overig Frankrijk	50,7	49,9	56,9	60,9	62,6	55,9	47,4	38,4	53,7	67,8	52,7	44,5	641,3

Tabel B3.15

AGF TOTAAL	Behoefte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust											
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
IMPORT												
Nederland	19,8	15,5	15,4	15,3	11,1	11,2	14,4	14,9	12,4	15,0	14,5	53,4
België	16,6	10,7	16,0	17,6	19,6	19,7	17,1	16,4	16,7	17,6	14,9	16,6
Noord-Duitsland	7,3	6,5	7,8	8,6	8,6	6,0	4,5	2,4	-0,5	-3,6	3,3	7,1
NR-Westf/enz.	23,6	21,0	24,1	24,7	23,4	24,0	24,0	18,3	16,7	17,9	21,0	26,5
Zuidoost-Duitsland	17,4	15,5	17,8	18,3	17,3	17,7	17,6	13,4	12,2	13,0	15,4	19,6
Oost-Duitsland	20,2	17,8	20,1	19,8	18,3	22,4	24,3	19,9	21,7	27,4	22,1	24,2
Noord-Frankrijk	13,4	11,5	11,8	11,5	12,2	10,9	9,3	7,4	9,4	11,4	11,9	12,0
West-Frankrijk	7,7	6,2	6,2	5,4	5,5	4,8	4,0	3,0	3,5	4,3	6,1	7,2
Île-de-France	16,1	14,2	14,7	14,8	15,8	14,2	12,2	9,8	12,7	15,4	14,9	14,3
Overig Frankrijk	7,6	3,6	2,5	-2,3	-3,7	-4,2	-4,0	-4,3	-8,1	-9,2	1,6	8,5
												-11,9

Tabel B3.16

AGF TOTAAL	Behoefte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust											
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
EXPORT												
Nederland	31,1	28,7	37,4	43,5	46,3	44,7	38,0	33,6	35,6	33,5	26,7	23,6
België	11,7	9,3	11,2	13,5	14,7	12,6	14,6	14,2	13,5	17,2	11,2	10,1
Noord-Duitsland	2,8	1,9	1,9	2,5	3,4	2,3	3,3	3,6	2,7	3,1	3,8	2,8
NR-Westf/enz.	3,9	2,7	2,6	3,5	4,7	3,3	4,5	4,9	3,8	4,3	5,3	3,8
Zuidoost-Duitsland	2,9	2,0	2,0	2,6	3,5	2,4	3,4	3,7	2,8	3,2	4,0	2,9
Oost-Duitsland	1,2	0,8	0,8	1,1	1,4	1,0	1,4	1,5	1,2	1,3	1,6	1,2
Noord-Frankrijk	1,8	1,8	2,4	2,1	1,7	1,3	1,0	0,7	1,0	1,7	1,6	1,9
West-Frankrijk	2,8	2,7	3,6	3,2	2,6	2,0	1,5	1,0	1,4	2,5	2,3	2,8
Île-de-France	0,9	0,9	1,2	1,1	0,9	0,7	0,5	0,3	0,5	0,8	0,8	0,9
Overig Frankrijk	12,9	12,8	16,9	14,8	11,9	9,3	6,9	4,6	6,7	11,8	10,9	13,0
												132,6

Tabel B3.19

FRUIT PRODUKTIE en IMPORT (exclusief intrahandel)	Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
Nederland	2,4	3,1	3,0	2,0	2,2	1,8	1,8	5,2	6,3	10,3	5,8	4,8	48,8
België	4,4	4,3	4,7	3,2	4,6	3,0	3,4	6,3	6,7	10,7	5,4	3,6	60,3
Noord-Duitsland	7,2	5,9	5,8	5,0	3,7	7,2	11,3	10,5	11,9	18,5	12,7	10,8	110,6
NR-WestF/enz.	9,9	8,2	8,0	7,0	5,1	10,0	15,7	14,5	16,5	25,7	17,6	15,0	153,1
Zuidoost-Duitsland	7,4	6,2	6,0	5,2	3,8	7,5	11,7	10,9	12,4	19,2	13,2	11,2	114,8
Oost-Duitsland	3,0	2,5	2,5	2,1	1,6	3,0	4,8	4,4	5,1	7,8	5,4	4,6	46,8
Noord-Frankrijk	3,7	3,8	4,2	3,9	3,7	2,1	1,5	1,5	3,0	4,9	3,8	3,2	39,3
West-Frankrijk	5,5	5,7	6,4	5,9	5,6	3,1	2,2	2,2	4,6	7,3	5,7	4,7	58,9
île-de-France	1,8	1,9	2,1	2,0	1,9	1,0	0,7	0,7	1,5	2,4	1,9	1,6	19,6
Overig Frankrijk	25,9	26,7	29,7	27,3	25,9	14,4	10,4	10,4	21,2	34,2	26,7	22,1	274,9

Tabel B3.20

AARDAPPELEN PRODUKTIE en IMPORT (exclusief intrahandel)	Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
Nederland	6,2	6,6	6,9	6,9	6,4	5,8	0,8	0,5	0,5	1,1	3,0	4,0	48,8
België	4,0	2,6	1,7	0,8	-3,2	-4,0	1,0	3,4	4,3	4,7	3,6	0,3	19,3
Noord-Duitsland	2,0	1,6	2,2	2,0	1,3	1,9	2,9	3,6	6,6	10,5	4,0	2,0	40,3
NR-Westf/enz.	2,8	2,2	3,0	2,8	1,7	2,6	4,0	5,0	9,1	14,5	5,5	2,7	55,8
Zuidoost-Duitsland	2,1	1,6	2,2	2,1	1,3	2,0	3,0	3,8	6,8	10,9	4,1	2,0	41,9
Oost-Duitsland	0,8	0,7	0,9	0,8	0,5	0,8	1,2	1,5	2,8	4,4	1,7	0,8	17,1
Noord-Frankrijk	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,6	0,5	0,9	1,5	0,6	0,3	7,3
West-Frankrijk	0,7	0,7	0,8	0,8	0,6	0,9	1,0	0,7	1,3	2,2	0,9	0,4	10,9
Île-de-France	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,4	0,7	0,3	0,1	3,6
Overig Frankrijk	3,2	3,4	3,6	3,6	2,6	4,3	4,5	3,3	6,0	10,2	4,4	2,0	51,0

Tabel B3.21

AGF PRODUKTIE en IMPORT (exclusief intrahandel)	Behoeftte aan fust per maand in miljoenen eenheden fust												
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	JAAR
Nederland	23,6	28,2	40,8	45,4	66,3	57,2	48,9	58,8	41,9	50,8	32,3	25,7	519,8
België	13,5	12,9	17,7	19,0	20,3	15,2	18,1	24,3	22,4	26,5	15,2	8,8	213,8
Noord-Duitsland	12,5	10,3	10,6	9,9	9,3	15,8	20,8	19,9	24,9	35,2	21,0	16,6	206,6
NR-West/Frenz.	17,2	14,2	14,7	13,6	12,8	21,9	28,7	27,5	34,5	48,8	29,1	22,9	286,0
Zuidoost-Duitsland	12,9	10,6	11,0	10,2	9,6	16,4	21,6	20,6	25,8	36,6	21,8	17,2	214,5
Oost-Duitsland	5,3	4,3	4,5	4,2	3,9	6,7	8,8	8,4	10,5	14,9	8,9	7,0	87,4
Noord-Frankrijk	7,2	7,1	8,1	8,7	8,9	8,0	6,8	5,5	7,7	9,7	7,5	6,4	91,6
West-Frankrijk	10,9	10,7	12,2	13,1	13,4	12,0	10,2	8,2	11,5	14,5	11,3	9,5	137,4
Ile-de-France	3,6	3,6	4,1	4,4	4,5	4,0	3,4	2,7	3,8	4,8	3,8	64,0	45,8
Overig Frankrijk	50,7	49,9	56,9	60,9	62,6	55,9	47,4	38,4	53,7	67,8	52,7	44,5	641,3

Bijlage 4 Formules berekening fustbehoefte

In deze bijlage zijn de formules die behoren bij hoofdstuk 3 "Berekening fustbehoefte" opgenomen.

$$D_{fit} = \sum_j \sum_p \frac{G_{ijpt} \times U_{fijp}}{H_{ijpt}} \quad (1)$$

D_{fit} = De behoefte aan fust f in regio i in periode t (units).

G_{ijpt} = De hoeveelheid produkt p die in periode t van regio i naar regio j verplaatst wordt (kilogram).

U_{fijp} = Het deel van produktstroom G_{ijp} dat in fust f verpakt wordt (0..1).

H_{ijpt} = De hoeveelheid produkt p die in een fust verpakt wordt als deze in periode t van regio i naar regio j verplaatst wordt (kilogram per unit).

$$S_{fit} + v_{fit(t-1)} + m_{fit} + \sum_j x_{fjit} = D_{fit} + v_{fit} + \sum_j x_{fjit} \quad (2)$$

S_{fit} = Het aanbod leegfust f in regio i in periode t (units).

v_{fit} = De voorraad fust f in regio i aan het eind van periode t (units).

m_{fit} = De hoeveelheid fust f die in regio i in periode t gemaakt wordt (units).

x_{fjit} = De hoeveelheid leegfust f die in periode t van regio j naar regio i verplaatst wordt (units).

D_{fit} = De behoefte aan fust f in regio i in periode t (units).

$$D_{efit} = \sum_j \sum_p \frac{G_{ijpt} \times U_{fijp}}{H_{fjp}} \times B_{eip} \quad (3)$$

D_{efit} = De behoefte aan EPS-fust e van type f in regio i in periode t (units).

G_{ijpt} = De hoeveelheid produkt p die in periode t van regio i naar regio j verplaatst wordt (kilogram).

U_{fip} = Het deel van produkt p dat in regio i in fusttype f verpakt wordt (0..1).

H_{fjp} = De hoeveelheid produkt p die in fusttype f verpakt wordt (kilogram).

B_{eip} = Het marktaandeel van EPS-fust in regio i voor produkt p.

Bijlage 5 Standaard contractvoorwaarden huurders

In het navolgende is opgenomen een concept van de standaard contractvoorwaarden zoals die zijn opgesteld voor gebruiksovereenkomsten met huurders van EPS. De voorwaarden zijn opgesteld in verband met de openstelling van de EPS-pool voor andere huurders van fust dan de telersorganisaties.

Afhankelijk van de gewenste afspraken tussen EPS en de huurder zullen een aantal van ondergenoemde voorwaarden worden opgenomen in de gebruiksovereenkomst tussen de huurder en EPS.

Standaard contractvoorwaarden voor gebruiksovereenkomsten voor huurders.

Algemeen

1. Op deze overeenkomst zijn de "Algemene Voorwaarden van EPS voor Huurders" inzake het gebruik van meermalig fust van Euro Pool System van overeenkomstige toepassing. De huurder verklaart een kopie van deze algemene voorwaarden voor huurders te hebben ontvangen en aanvaard.
2. Zowel EPS als de huurder zijn gerechtigd de overeenkomst op te zeggen, met inachtneming van een opzegtermijn van 1 jaar. Met wederzijds akkoord kan hiervan worden afgeweken.

Gebruik

3. Een beschrijving van de produkten met welke het EPS-fust mag worden gevuld.
4. Voor het vullen mag uitsluitend schoon EPS-fust worden gebruikt. Zo mogelijk moet per huurder een definitie van "schoon" worden opgenomen. De definitie kan afhankelijk zijn van het produkt waarmee het EPS-fust wordt gevuld.
5. De opslag van produkten in EPS-fust is niet toegestaan.
6. Afspraak over de termijn die de huurder in acht moet nemen bij het bestellen van het bij het fustdepot op te halen EPS-fust. Indien de huurder zich niet aan deze afspraak houdt bestaat de mogelijkheid dat EPS niet in staat is de betreffende hoeveelheid te leveren aan de huurder. EPS is, conform de algemene voorwaarden voor huurders, niet aansprakelijk voor de als gevolg hiervan door de huurder geleden schade.

Registratie gebruik

7. De huurders is verplicht periodiek opgave te doen van het EPS-fust dat zij heeft gevuld, namelijk:
 - a. op weekbasis zonder accountantsverklaring;
 - b. op maandbasis met accountantsverklaring.
8. Teneinde de betrouwbaarheid van de gevraagde opgaven van het gevulde EPS-fust te waarborgen, is de huurder verplicht een mededeling van zijn accountant te overleggen, waarin aangegeven wordt dat de administratie van de huurder voldoende betrouwbaar is om de accountant in staat te stellen jaarlijks een accountantsverklaring af te geven waarin de door de huurder gedane opgaven worden bevestigd. Een model van de eenmalige accountantsmededeling voor huurders en een model van de jaarlijkse accountantsverklaring voor huurders zijn opgenomen in bijlage 8.
9. Het staat EPS vrij, indien de administratie van de huurder volgens diens accountant niet voldoende betrouwbaar is, dan wel indien de huurder in het geheel geen accountant heeft, de potentiële huurder als huurder te weigeren.
10. Indien de accountant van de huurder een zodanige mededeling af heeft gegeven, is de huurder verplicht maandelijks opgave te doen van het gevulde EPS-fust en wel in de eerste week na het einde van de maand. Indien de administratie van de huurder volgens diens accountant niet voldoende betrouwbaar is, dan wel indien de huurder in het geheel geen accountant heeft, is de huurder verplicht op de eerste werkdag van enige week opgave te doen van het in zijn bedrijf gedurende de voorgaande week door hem of onder zijn verantwoordelijkheid gevulde EPS-fust volgens het model in bijlage 9.

Vergoedingen gebruik EPS-fust

11. Voor het gebruik van het EPS-fust betaalt de huurder vergoedingen aan EPS. Het betreft vergoedingen voor:
 - a. het vullen van EPS-fust met produkt: de gebruiksvergoeding;
 - b. aanvullende diensten zoals:
 - (i) het afhalen van EPS-fust op het depot;
 - (ii) de garantie van EPS dat geleverd of gehaald EPS-fust is gewassen;
 - (iii) de aflevering van EPS-fust op een door de huurder aangegeven locatie.
12. Tarieven per fusttype.
13. Afspraken over aanpassingsmogelijkheden van de tarieven zoals daar zijn:
 - (i) de correctie van de tarieven op basis van de jaarlijkse inflatie;
 - (ii) de wijze van bekendmaking van de wijzigingen;
 - (iii) de termijn van bekendmaking voorafgaand aan de wijzigingen;
 - (iv) de eventuele mogelijkheid van de huurder het contract te beëindigen bij tarief-aanpassingen.
14. De gebruiksvergoeding van het EPS-fust wordt de huurder eens per maand in rekening gebracht en moet binnen 7 dagen na factuurdatum worden voldaan.
15. De vergoeding voor het afhalen of de levering van EPS-fust wordt samen met het statiegeld in rekening gebracht en moet binnen 7 dagen na factuurdatum worden voldaan.

Bijlage 6 Algemene voorwaarden huurder

Algemene Voorwaarden

van toepassing op het gebruik van meermalig fust

van Euro Pool System Mehrwegsteigen für Obst und Gemüse EWIV
(Euro Pool Systeem Meermalig Fust voor Groente en Fruit EESV)
[EPS]

door huurders

EPS-fust moet vrij kunnen circuleren. Om een behoorlijke exploitatie van de pool te waarborgen en misbruik van het EPS-fust te voorkomen vaardigt EPS de volgende Algemene Voorwaarden voor huurders uit voor het gebruik van zijn EPS-fust.

De navolgende begrippen worden als volgt gedefinieerd:

- "EPS" is de poolexploitant van EPS-fust;
- "Fustdepots" zijn lokale organisaties - waar EPS-fust wordt teruggenomen, gereinigd, opgeslagen en uitgegeven - die zijn erkend door EPS;
- "Telersorganisaties" zijn de erkende telersorganisaties zoals bedoeld in Verordening (EG) Nr. 1035/72, die aandeelhouders van een lid van EPS of leden van het Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen in Nederland (CBT) zijn;
- "Aanvoerders" zijn de leden of aandeelhouders van telersorganisaties (=telers).
- "Huurders" zijn organisaties, niet zijnde telersorganisaties, waarmee EPS een gebruiksovereenkomst is aangegaan voor het gebruik van meermalig fust.

Algemeen

1. Deze Algemene Voorwaarden voor huurders worden van kracht op [datum].
2. EPS is gerechtigd de Algemene Voorwaarden voor huurders (inclusief de bijlagen) te wijzigen. De wijziging zal eerst van kracht worden nadat een redelijke termijn is verstreken, nadat de gewijzigde Algemene Voorwaarden voor huurders zijn ontvangen door de huurders, tenzij in deze Algemene Voorwaarden voor huurders anders is bepaald.
3. Het EPS-fust blijft eigendom van EPS. De uitgifte of overdracht van het EPS-fust leidt nooit tot overgang van het eigendom. Om het eigendomsrecht van EPS kenbaar te maken is het EPS-fust voorzien van het logo van EPS of de afkorting VPZ.

Statiegeld

4. Bij de ontvangst van EPS-fust is te allen tijde statiegeld verschuldigd aan de leverancier. De hoogte van dit statiegeld is te vinden in bijlage 1 bij deze Algemene Voorwaarden voor huurders. EPS behoudt zich het recht voor de hoogte van het statiegeld te wijzigen. De wijziging wordt van kracht op het moment van ontvangst door de huurders van de gewijzigde bijlage 1.
5. De huurder is verplicht het statiegeld op haar facturen afzonderlijk op te voeren. Bij teruggave van het EPS-fust door de huurder aan het fustdepot wordt het statiegeld door het fustdepot gecrediteerd.
6. In het geval van ophalen van fust door de huurder bij een fustdepot wordt het betreffende statiegeld terstond in rekening gebracht en moet binnen 7 dagen na facturering worden voldaan. EPS is gerechtigd desgewenst vooruitbetaling of zekerheidsstelling te verlangen.

Gebruik

7. Het vullen van EPS-fust met produkten die niet in de gebruiksovereenkomst zijn omschreven is niet toegestaan. In geen geval is het toegestaan het EPS-fust te gebruiken voor het vullen met produkten, het transport en/of de verhandeling van produkten die milieuvervuילend zijn of schadelijk zijn voor de gezondheid van mens en dier.

8. De huurder is verplicht op of in het gevulde EPS-fust aan te geven dat het EPS-fust onder haar verantwoordelijkheid is gevuld - bijvoorbeeld door middel van een label of opdruk op de inhoud - waarbij tevens het sorteer- en pakstation of anders de locatie waar het fust is gevuld wordt aangegeven.
9. De huurder is verplicht op alle daarvoor in aanmerking komende bescheiden (vrachtbrieven, afleveringsbonnen, facturen en dergelijke) het aantal en type EPS-fust te vermelden.
10. De huurder kan leeg fust verkrijgen bij alle fustdepots. De wijze van levering van EPS-fust door het fustdepot is aangegeven in bijlage 1 van de Algemene Voorwaarden voor huurders.
11. Het is de huurder niet toegestaan meer leeg fust op zijn bedrijf in voorraad te houden dan de behoefte voor maximaal twee dagen.
12. De huurder is verplicht leeg EPS-fust uitsluitend te retourneren aan fustdepots of zijn leveranciers behoudens schriftelijke toestemming van EPS.
13. De huurder is verplicht het EPS-fust deugdelijk te onderhouden en te vervoeren.
14. De huurder is verplicht in geval van inlevering bij het fustdepot het EPS-fust leeg, naar fusttype gesorteerd, op de toegelaten pallets en onbeschadigd in te leveren. Van beschadiging in de hiervoor bedoelde zin is ook sprake, indien op het EPS-fust niet te verwijderen stickers of nietjes zijn aangebracht. In bijlage 1 van deze Algemene Voorwaarden voor huurders zijn de toegelaten pallets omschreven. In geval van niet nakoming heeft EPS het recht de kosten van leegmaken, afvoer, reparatie, verwijderen van stickers en nietjes en dergelijke op het statiegeld in mindering te brengen, onverminderd de overige rechten van EPS.
15. Het is de huurder niet toegestaan, over het gebruik van het EPS-fust, van deze Algemene Voorwaarden voor huurders of de gebruiksovereenkomst afwijkende afspraken te maken.

Aantal vullingen

16. Indien de hoeveelheid EPS-fust per type die de huurder per week nodig heeft in vergelijking met de in het voorgaande jaar benodigde hoeveelheid EPS-fust van dat type wezenlijk toe- of afneemt als gevolg van verandering van fustgebruik of enige andere oorzaak, is de huurder verplicht dit minimaal 6 maanden voor het begin van het seizoen aan EPS mee te delen. Indien deze verplichting niet wordt nagekomen heeft EPS het recht om kosten en andere gevolgen van het niet nakomen van de verplichting in rekening te brengen aan de huurder, onverminderd de overige rechten van EPS.
17. De kosten van het gebruik van EPS-fust worden berekend per vulling. Onder het vullen van EPS-fust wordt verstaan het vullen van het EPS-fust met produkt.

Slotbepalingen

18. De huurder mag slechts EPS-fust aan derden ter beschikking stellen indien zodanige potentiële fustgebruikers de "Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers" hebben aanvaard. De huurder is verplicht deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers op voorhand aan de potentiële fustgebruiker te overhandigen en zich ervan te verzekeren dat de potentiële fustgebruiker deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers aanvaardt. Zodanige potentiële fustgebruiker is op haar beurt verplicht, bij de ter beschikking stelling van het EPS-fust, op dezelfde wijze te handelen als hiervoor omschreven. EPS is beschikbaar voor ondersteuning bij het regelen van deze verplichting, ondermeer door het beschikbaar stellen van een overzicht met afnemers die de Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers hebben aanvaard. Als de huurder niet voldoet aan deze verplichting is de huurder aansprakelijk voor de schade die EPS als gevolg hiervan leidt.
19. EPS, alsmede door haar aan te wijzen vertegenwoordigers, zijn gerechtigd om de gebouwen en terreinen van de huurder te betreden. Verder heeft EPS, alsmede door haar aan te wijzen vertegenwoordigers, het recht om de relevante fustadministratie van de huurder in te zien. De huurder verleent hierbij zijn onvoorwaardelijke en onherroepelijke toestemming daartoe. Een en ander opdat EPS kan nagaan en controleren of de huurder zich houdt aan bepalingen als vervat in de Algemene Voorwaarden voor huurders en/of de gebruiksovereenkomst. EPS zal deze gegevens vertrouwelijk behandelen en niet aan derden bekendmaken. EPS zal, indien de opgaven van de huurder aan EPS door een accountantsverklaring worden bevestigd, het recht om de fustadministratie van de huurder in te zien terughoudend benutten.
20. Indien EPS het vermoeden heeft dat door de huurder de verplichtingen uit de Algemene Voorwaarden voor huurders en/of de gebruiksovereenkomst niet worden nagekomen heeft een door EPS aan te wijzen onafhankelijke accountant het recht op inzage in de boekhouding en de fustadministratie van de huurder en het recht om daarvan kopieën te maken. De huurder verleent hierbij zijn onvoorwaardelijke en onherroepelijke toestemming daartoe.

EPS zal deze gegevens vertrouwelijk behandelen en niet aan derden bekendmaken, tenzij daartoe een wettelijke verplichting bestaat of indien zulks vereist is in verband met het voeren van een gerechtelijke procedure.

21. De huurder is verplicht zijn facturen binnen de betalingstermijn te voldoen. De huurder is niet gerechtigd zijn verplichting tot betaling op te schorten, (in) te korten of te verrekenen. Indien de huurder niet aan deze verplichting voldoet heeft EPS het recht op het aanhouden van de levering van EPS-fust en het terstond terughalen van EPS-fust bij de huurder, waartoe de huurder de door EPS gewenste medewerking zal verlenen.
22. De gebruiksovereenkomst en eventuele aanvullende afspraken tussen de huurder en EPS prevaleren boven de Algemene Voorwaarden voor huurders.

Indien de huurder in strijd met artikelen 12, 15, 18, 19 en 20 van deze Algemene Voorwaarden voor huurders en/of de gebruiksovereenkomst handelt is de huurder verplicht om een onmiddellijk opeisbare boete van 50.000 DM per geval aan EPS te betalen, onverminderd de overige rechten van EPS. Indien de huurder niet aan deze verplichting voldoet heeft EPS de mogelijkheid over te gaan tot het aanhouden van de levering van EPS-fust aan de huurder.

23. EPS is gerechtigd de overeenkomst met de huurder met onmiddellijke ingang te ontbinden zonder dat een ingebrekestelling of vervulling van enigerlei andere formaliteit is vereist, en daardoor de huurder te verbieden het EPS-fust nog langer te gebruiken, indien de huurder zijn verplichtingen als vervat in deze Algemene Voorwaarden voor huurders en/of de gebruiksovereenkomst niet nakomt, onverminderd de overige rechten van EPS.
24. EPS zal in geen geval aansprakelijk zijn jegens de huurder, noch voor directe, noch voor indirecte schade - en derhalve ondermeer niet indien onvoldoende EPS-fust aanwezig mocht blijken te zijn - tenzij de wet in een geval dwingendrechtelijk anders bepaalt of indien sprake is van grove schuld of opzet aan de zijde van EPS.
25. Op deze Algemene Voorwaarden voor huurders alsmede alle overige overeenkomsten of rechtsverhoudingen tussen EPS enerzijds en de huurder anderzijds is het Nederlands recht exclusief van toepassing. Alle geschillen voortvloeiend uit deze Algemene Voorwaarden voor huurders of genoemde overeenkomsten of rechtsverhoudingen zullen exclusief worden voorgelegd aan en beslecht door de bevoegde rechter te 's-Gravenhage, Nederland.

Bijlage 7 Algemene voorwaarden fustgebruiker

Algemene Voorwaarden

van toepassing op het gebruik van meermalig fust

van Euro Pool System Mehrwegsteigen für Obst und Gemüse EWIV
(Euro Pool Systeem Meermalig Fust voor Groente en Fruit EESV)
[EPS]

door fustgebruikers

EPS-fust moet vrij kunnen circuleren. Om een behoorlijke exploitatie van de pool te waarborgen en misbruik van het EPS-fust te voorkomen vaardigt EPS de volgende Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers uit voor het gebruik van zijn EPS-fust.

De navolgende begrippen worden als volgt gedefinieerd:

- "EPS" is de poolexploitant van EPS-fust.
- "Fustdepots" zijn lokale organisaties - waar EPS-fust wordt teruggenomen, gereinigd, opgeslagen en uitgegeven - die zijn erkend door EPS.
- "Telersorganisaties" zijn de erkende telersorganisaties zoals bedoeld in Verordening (EG) Nr. 1035/72, die aandeelhouders van een lid van EPS of leden van het Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen in Nederland (CBT) zijn.
- "Aanvoerders" zijn de leden of aandeelhouders van telersorganisaties (=telers).
- "Kopers" zijn organisaties die produkten kopen van telersorganisaties.
- "Huurders" zijn organisaties, niet zijnde telersorganisaties, waarmee EPS een gebruiksovereenkomst is aangegaan voor het gebruik van EPS-fust.
- "Fustgebruikers" zijn alle gebruikers van EPS-fust behoudens telersorganisaties, aanvoerders, kopers en huurders.

Algemeen

1. Deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers worden van kracht op [datum].
2. De Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers terzake het gebruik van EPS-fust zijn van toepassing in alle gevallen waarin een fustgebruiker op enigerlei wijze de beschikking over EPS-fust krijgt. Het hebben van de beschikking over zodanig EPS-fust impliceert dat de fustgebruiker deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers onvoorwaardelijk accepteert en zich verplicht aan de in deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers genoemde bepalingen.
3. EPS is gerechtigd de Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers (inclusief de bijlagen) te wijzigen. De wijziging zal eerst van kracht worden nadat een redelijke termijn is verstreken, nadat de gewijzigde Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers zijn gepubliceerd in de vakbladen "Oogst" en "VAKBLAD voor de handel in aardappelen, groenten en fruit" inclusief een vermelding van de ingangsdatum van het van kracht worden van de gewijzigde Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers.
4. Het EPS-fust blijft eigendom van EPS. De uitgifte of overdracht van het EPS-fust leidt nooit tot overgang van het eigendom. Om het eigendomsrecht van EPS kenbaar te maken is het EPS-fust voorzien van het logo van EPS of de afkorting VPZ.

Statiegeld

5. Bij de ontvangst van EPS-fust is te allen tijde statiegeld verschuldigd aan de leverancier. De hoogte van dit statiegeld is te vinden in bijlage 1 bij deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers. EPS behoudt zich het recht voor de hoogte van het statiegeld te wijzigen. De wijziging wordt van kracht op het moment van publikatie van de gewijzigde bijlage 1 in de vakbladen "Oogst" en "VAKBLAD voor de handel in aardappelen, groenten en fruit".
6. De fustgebruiker is verplicht het statiegeld op haar facturen afzonderlijk op te voeren.

Gebruik

7. De fustgebruiker mag het EPS-fust uitsluitend gebruiken voor het transport en/of de verhandeling van produkten. De opslag van produkten in EPS-fust is niet toegestaan. In geen geval is het toegestaan het EPS-fust te gebruiken voor het vullen met produkten, het transport en/of de verhandeling van produkten die milieuvervuilend zijn of schadelijk zijn voor de gezondheid van mens en dier.
8. Op of in het gevulde EPS-fust moet zijn aangegeven onder wiens verantwoordelijkheid het EPS-fust is gevuld - bijvoorbeeld door middel van een label of opdruk op de inhoud - waarbij tevens het sorteer- en pakstation of anders de locatie waar het fust is gevuld is aangegeven. Als niet aan deze verplichting is voldaan zal EPS aannemen dat het gevulde EPS-fust door de fustgebruiker is gevuld en is de fustgebruiker aansprakelijk voor de schade die EPS als gevolg hiervan leidt.
9. De fustgebruiker is verplicht op alle daarvoor in aanmerking komende bescheiden (vrachtbrieven, afleveringsbonnen, facturen en dergelijke) het aantal en type EPS-fust te vermelden.
10. De fustgebruiker is verplicht leeg EPS-fust uitsluitend te retourneren naar zijn leveranciers of fustdepots, behoudens schriftelijke toestemming van EPS.
11. De fustgebruiker is verplicht het EPS-fust deugdelijk te onderhouden en te vervoeren.
12. De fustgebruiker is verplicht in geval van inlevering bij het fustdepot het EPS-fust leeg, naar fusttype gesorteerd, op de toegelaten pallets en onbeschadigd in te leveren. Van beschadiging in de hiervoor bedoelde zin is ook sprake, indien op het EPS-fust niet te verwijderen stickers of nietjes zijn aangebracht. In bijlage 1 van deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers zijn de toegelaten pallets omschreven. In geval van niet nakoming heeft EPS het recht de kosten van leegmaken, afvoer, reparatie, verwijderen van stickers en nietjes en dergelijke op het statiegeld in mindering te brengen, onverminderd de overige rechten van EPS.
13. Het is de fustgebruiker niet toegestaan, over het gebruik van het EPS-fust, van deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers afwijkende afspraken te maken.

Slotbepalingen

14. De fustgebruiker is verplicht de bepalingen in deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers na te komen. De fustgebruiker dient deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers daartoe voor akkoord te ondertekenen en aan EPS te retourneren.
15. De fustgebruiker mag slechts EPS-fust aan derden ter beschikking stellen indien zodanige potentiële fustgebruikers de "Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers" hebben aanvaard. De fustgebruiker is verplicht deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers op voorhand aan de potentiële fustgebruiker te overhandigen en zich ervan te verzekeren dat de potentiële fustgebruiker deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers aanvaardt. Zodanige potentiële fustgebruiker is op haar beurt gehouden, bij de ter beschikking stelling van het EPS-fust, op dezelfde wijze te handelen als hiervoor omschreven. EPS is beschikbaar voor ondersteuning bij het regelen van deze verplichting, ondermeer door het beschikbaar stellen van een overzicht met afnemers die de Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers hebben aanvaard. Als de fustgebruiker niet voldoet aan deze verplichting is de fustgebruiker aansprakelijk voor de schade die EPS als gevolg hiervan leidt.
16. EPS, alsmede door haar aan te wijzen vertegenwoordigers, zijn gerechtigd om de gebouwen en terreinen van de fustgebruiker te betreden op de gebruikelijke werkuren. De fustgebruiker verleent hierbij zijn onvoorwaardelijke en onherroepelijke toestemming daartoe. Een en ander opdat EPS kan nagaan en controleren of de fustgebruiker zich houdt aan bepalingen als vervat in de Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers.
17. Eventueel naast deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers gemaakte afspraken tussen de fustgebruiker en EPS prevaleren boven de Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers.
18. Indien de fustgebruiker in strijd met artikelen 10, 13, 14 en 15 van deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers handelt is de fustgebruiker verplicht om een onmiddellijk opeisbare boete van 50.000 DM per geval aan EPS te betalen, onverminderd de overige rechten van EPS. Het in strijd met de Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers handelen geeft EPS bovendien het recht de fustgebruiker te verbieden het EPS-fust nog langer te gebruiken, onverminderd de overige rechten van EPS.
19. EPS zal in geen geval aansprakelijk zijn jegens de fustgebruiker, noch voor directe, noch voor indirecte schade - en derhalve ondermeer niet indien onvoldoende EPS-fust aanwezig mocht blijken te zijn - tenzij de wet in een geval dwingendrechtelijk anders bepaalt of indien sprake is van grove schuld of opzet aan de zijde van EPS.

20. Op deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers alsmede alle overige overeenkomsten of rechtsverhoudingen tussen EPS enerzijds en de fustgebruiker anderzijds is het Nederlands recht exclusief van toepassing. Alle geschillen voortvloeiend uit deze Algemene Voorwaarden voor fustgebruikers of genoemde overeenkomsten of rechtsverhoudingen zullen exclusief worden voorgelegd aan en beslecht door de bevoegde rechter te 's-Gravenhage, Nederland.

Bijlage 8 Bijlage bij de contractvoorwaarden

Eenmalige mededeling

Ons is verzocht een periodieke accountantsverklaring af te geven bij de opgaven van XYZ B.V. aan het EPS van het aantal vullingen van EPS-fust.

In het kader van een periodiek af te geven accountantsverklaring omtrent de volledigheid en juistheid van de opgaven van XYZ B.V. aan het EPS van het aantal vullingen van EPS-fust hebben wij op(datum) een onderzoek ingesteld naar de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne controle bij XYZ B.V. met betrekking tot de vastlegging van het aantal vullingen.

Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat de administratieve organisatie op genoemde datum voldoende waarborgen biedt om ons in staat te stellen een goedkeurende verklaring af te geven omtrent de volledigheid en juistheid van het aantal opgegeven vullingen.

Uiteraard zijn wij niet verantwoordelijk voor de instandhouding van de administratieve organisatie. Wij kunnen derhalve niet garanderen dat de door ons geconstateerde kwaliteit van de administratieve organisatie ook in de toekomst van voldoende niveau zal zijn. Indien bij toekomstige controlewerkzaamheden onzerzijds mocht blijken dat er lacunes van materieel belang in de administratieve organisatie rondom de opgaven van het aantal vullingen van EPS-fust zijn ontstaan, zullen wij dat terstond aan u rapporteren.

Jaarlijkse verklaring

Wij hebben de aan het EPS gedane opgaven van het aantal vullingen van EPS-fust over de periode van XYZ B.V., ad vullingen, gecontroleerd. Ons onderzoek is verricht in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlegrondslagen.

Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat het opgegeven aantal vullingen juist is.

Bijlage 9 Model wekelijkse opgave

Registratie en wekelijkse opgave aantal fustroulaties

Week:

Huurder:

Dag	Produkt	Totaal gevuld			
		EPS hoog	EPS middel	EPS laag	EPS klein
maandag	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
maandag	Totaal				
dinsdag	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
dinsdag	Totaal				
woensdag	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
woensdag	Totaal				
donderdag	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
donderdag	Totaal				
vrijdag	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	6				
vrijdag	Totaal				
zaterdag	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
zaterdag	Totaal				
Totaal generaal week					